

EKOIQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

AĞUSTOS 2013 SAYI:32

Yeniçağın Anahtar Kavramı

İşbirliği

**Obama'nın Konuşması ve
ABD'nin Yeni İklim Politikası**

**Paolo Di Croce:
"Yediğimiz
Yemeğin Bir
Değeri Vardır"**

SU Neden Bir CFO
Meselesidir?

**Doğru Eko-Etiketi
Seçmek Çok mu Zor?**

**Yedi Milyon Çiçeğin Adresi:
Keukenhof**

**İşte Şimdi Yeşillendi
Fındık Dalları**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

**Bölümsüz Üniversitede Yeşil Vizyon
Sabancı'da Enerji Teknoloji ve
Yönetimi Programı Başlıyor**

Yazlıkları çekmecelere kaldırmanın bizce tam zamanı.

Bosch NoFrost derin dondurucular, 70 cm derinliği ve çıkartılabilir çekmeceleriyle yazın tüm lezzetlerini kışa taşımanızı sağlar.

A++ enerji sınıfına sahip Bosch NoFrost derin dondurucular, çekmeceli tasarımıyla dondurduğunuz yiyeceklere görerek ve aramadan kolayca ulaşmanızı sağlar. Ayrıca çıkartılabilir çekmeceler, çok büyük hacimli gıdaları bile dondurabilme fırsatı verir. Yazın bütün lezzetlerini olduğu gibi kışa taşıyabilin diye. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Paradigmalar Dağılırken Kilit Taşını Bulmak

Taşlar bir kere yerinden oynadı mı tekrar yerine oturması epey uzun bir zaman alır. Miladi nereye koymak gerekir o tartışılır ama hem dünyada hem de Türkiye’de taşlar yerinden çıktı. Başlangıcı isterseniz, Soğuk Savaş’ın bitimine, isterseniz Arap Baharı’na, isterseniz sosyal medyanın yükselişine, Çin’in iktisadi ve siyasi ağırlığının anormal artışına, isterseniz Gezi olaylarına, istersiniz de 2008’de başlayan ve bir türlü atlatılamayan küresel iktisadi krize, isterseniz de iklim değişikliği karşısında bir türlü anlaşma sağlayamayan uluslararası müzakerelere veya atmosferdeki karbondioksit oranının 400 ppm’e ulaşmasına koyun. Hiçbir şey fark etmez. Görüldüğü üzere tek başına sosyal, psikolojik, ekonomik veya ekolojik bir düzlemde söz etmiyoruz. Bunların hepsini kapsayan daha büyük ve etkili bir dönüşüm çağında yaşadığımızı görmemek için kör ve sağır olmak gerekir.

İşin daha da çetrefilli yanı, bu değişim ve dönüşümü anlamak için gerekli tüm bilimsel araçlar da aynı sorunla malul: Tüm bilimsel araştırma ve anlama alanları, halihazırda geçerliliğini yitirmiş eski paradigmaların içinde doğmuşlar. Ellerindeki tüm araçlar eski, artık hükmünü yitirmiş toplumsal yapıları çözmek için üretilmişler. Teşbihte hata olmaz: **İngiliz anahtarıyla bilgisayar tamir edilmez.**

Bu anlamda, daha önce insanı ve toplumu farklı farklı çerçevelerden ama kendi başlarına değerlendiren tüm disiplinler çoktandır açıklama

kabiliyetini ve inandırıcılığını yitirdi. Şu anda akademiyanın ve bilimsel araştırmanın en büyük sorunu, bu disiplinleri anlamlı bir şekilde birbirine yaklaştırmak ve yeni bir disiplinlerarası bilimsel araştırma alanı yaratmak. Ama herhalde bu da uzun soluklu bir çalışma ve uğraş olacak...

*

Peki, yerinden çıkan bu taşlar ne zaman ve nasıl tekrar anlamlı bir şekilde bir araya gelecek, toplumları mutlu ve huzurlu bir şekilde bir araya getirecek bir yapı oluşturacak. Geçip giden eski dünyaya ağlamak, ağıtlar yakmak hiç de anlamlı bir ruh hali değil. O dünya hiç de “güzel” bir dünya değildi. İçinde bolca kan, gözyaşı, ırksal, cinsel, sınıfsal, kültürel eşitsizlikler barındıran bir cenderenin dağılmasına neden üzülelim ki? Zaten içinde bu kadar yoğun eşitsizlik ve mutsuzluklar barındırmasa, böylesine büyük bir hızla dağılır mıydı? Belli ki uzun süren mutsuz ama güçlü bir şekilde yapılandırılmış bir statüko dönemi, **Pax Romana** yaşadı insanlık ama insanlar artık bunun içinde yaşamak istemiyorlar. Domino taşları gibi etkisi dünyanın dört bir yanına dağılan bu değişim dalgası, hem yeni bir yaşam için umut veriyor, hem de korkutuyor, kaygılandırıyor. En kötü düzen bile insanlara kimi zaman kaostan, bilinmezliklerden daha iyi geliyor, gayet anlaşılır bir şekilde. İnsanlar baskı altında, eşitsizlikler içinde yaşamak istemiyor ama hiçbir toplumsal kuralın olmadığı, iyinin ve kötünün

birbirinin içine karıştığı bir kargaşada da soluk alıp vermek zor.

*

Nasıl gezi olayları, bir gün öncesinden tahmin edilmesi imkansız bir toplumsal fenomene, bundan sonra hem dünyada hem de Türkiye’de olacaklar hakkında kesin bir fikir sahibi olmak da neredeyse imkansız. Taşların tekrar ve nasıl yerine oturacağını kimse bilmiyor; bilmiyor çünkü bunu hepimizin, milyarlarca insanın praksişi, pratik ve iletişimsel eylemi belirleyecek. Burada kritik olan nokta, bütün bu taşları bir Roma kemerinde olduğu gibi bir araya getirecek, birbirleriyle uyumlu bir şekilde ayakta tutacak ve dağılmasını önleyecek kilit taşını bulmak ya da yaratmak. Bu kilit taşının, bir baskı ve zor aygıtının ya da ikna ve riya odağının kalıbından çıkma olasılığı oldukça düşük ancak son derece önemli tehlikelerden biri de, odağına sadece insanı alan, doğayla uyumu ve hepimizin yuvası gezegeni ihmal eden bir bakış açısının tekrarlanması. Ucu, ta Rönesansa ve Aydınlanma düşüncesine kadar uzanan önceki paradigmanın tekrarı, yani insanı gezegen ve doğanın bir parçası değil de efendisi olarak gören düşünme biçimlerinin oluşturduğu kilit taşının taşıma kapasitesinin bir öncekinden daha fazla olacağını düşünmek için elimizde fazla bir emare yok. O kilit taşı, insanlığın tüm tecrübesinden damıtılmalı, ki o büyük deneyimin içinde doğayla savaş ve uyumsuzluğun korkunç sonuçları da acı acı sırtıyor bize...

BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
adına sahibi
Zülfükar Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Dicleli dergi@ekoIQ.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör
Balkan Talu balkan@ekoIQ.com
Özgür Çakır ozgur@ekoIQ.com

Reklam Koordinatörü
Semra Akyüz semra@bzdyayincilik.com

Reklam Müdürü
Levent Ertan levent@bzdyayincilik.com

Redaksiyon Şöhret Baltacı

Katkıda Bulunanlar
Fırat Demir, Eren Dönmez, Özgür Güvenç

Üretim Sorumlusu Ahmet Muhtar Sökücü

Abonelik Neslihan Öztürk
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Yayın ve Yönetim Adresi: BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti. Muhtittin Üstündağ Caddesi, No: 61,
Koşuyolu - Kadıköy 34718, İstanbul
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Dağıtım: Kültür Dergi Dağıtım
Basın Yayın ve Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Tel: 216 495 90 44-45 Fax: 0216 495 90 45

Ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu

Aynur Acar, Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü

Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü

Banu Aydoğan, Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü, Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi

Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üniversitesi, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü

Dr. Barış Gencer Baykan, Bahçeşehir Betam uzmanı

Sibel Bülay, ulaşım uzmanı, EMBARQ Yönetim Kurulu üyesi

Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri

F. Fatma Çelenk, Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü

Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Sibel Sezer Eralp, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü

Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü

Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü

Ebru İlhan, Eczacıbaşı Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilir Kalkınma Uzmanı

Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü

Bahar Keskin, CSR Türkiye Kurucusu

Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üniversitesi, Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü

Dr. Uygur Özesmi, change.org Türkiye Direktörü

Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü

Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü

Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu

Cavit Vardarlılar, MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

18 İşte Şimdi Yeşillendi Fındık Dalları

Dünyanın en büyük fındık yetiştiricisi ve ihracatçısıyız. Ancak “sürdürülebilir fındık” yetiştiriciliği konusunda henüz yolun başındayız. Bunun ilk örneklerinden bir Giresun’da hayata geçmeye başladı.

24 Su Neden Bir CFO Meselesidir?

Dünyanın önde gelen danışmanlık firmalarından Deloitte’un CFO Insights yayının son sayısında yayınlanan makale, firmaların CFO’larının sadece paraya değil, en az onun kadar kritik ve bağlantılı olan su konusuna eğilmesinin artık bir zorunluluk haline geldiğini vurguluyor.

30 Paolo Di Croce: “Yediğimiz Yemeğin Bir Değeri Vardır”

Haziran ayında İstanbul’da düzenlenen Uluslararası Slow Food Konseyi toplantısı için İstanbul’a gelen Slow Food Genel Sekreteri Paolo Di Croce, dünyada yemek kültürünün geldiği son aşamayı EKOIQ’ya anlattı.

32 “Sürdürülebilirlik Hiç de Pahalı Değil”

Dünyada sürdürülebilir iş denilince akla ilk gelen şirketlerden biri olan Unilever’in Türkiye İsrail, Orta Asya ve İran Tedarik Zincirinden Sorumlu Başkan Yardımcısı Nihal Temur, firmanın yeni hedeflerini anlattı.

35 Dosya: Sürdürülebilirlik için İşbirliği

Gezi olayları sonrasında işbirliği kavramının önemi bir kez daha ortaya çıktı. Bu sayımızda dosya konumuzda yeniçağın anahtar kavramlarından biri olan “işbirliği”nin nasıl hayata geçebileceği sorusunun peşine düştük.

42 Köprüler Kurulurken

İşbirliği kurumlar için her zamankinden daha önemli. Peki, kurumlar buna ne kadar hazır? Globescan ve önde gelen sürdürülebilirlik danışmanlığı şirketlerinden SustainAbility, 74 ülkede 800 farklı uzmana bu soruyu sormuş.

46 Katılım ve Dönüşüm İçin Bir Davet: Baraka

Gezi Parkı yeni fikirlere ilham olmaya devam ediyor. Bunlardan biri de kendisini “Bir Yeryüzü Okulu” olarak tanımlayan Baraka.

58

50 Aktif mi Pasif mi?

Enerji ve ekoloji üzerine yazılarıyla tanıdığımız Çelik Erengeçgin, bu sayımda önemli bir soru soruyor: Sürdürülebilir yapı ve hayatlara “pasif” mi diyeceğiz yoksa “aktif” mi?

56 Sürdürülebilirlik Bir Nedir?

“Öğrenen Organizasyon” kavramının yaratıcısı Peter Senge, Boğaziçi Üniversitesi’nin konuğu olarak İstanbul’daydı. Senge konuşmasında sürdürülebilirlik kavramını irdeledi.

58 ABD İklim Politikasını Değiştiriyor mu?

ABD Başkanı Barack Obama 25 Haziran günü iklim değişikliğiyle ilgili tarihi bir konuşma yaptı. Konuşmanın ardından da ABD’nin iklim politikasının değişip değişmeyeceği üzerine yorumlar hızlandı.

66 Dünya Nereye Gidiyor?

Dünya iklim politikasına yön veren küresel kuruluşların rapor ve açıklamalarını, Gökçe Vahapoğlu mercek altına aldı.

70 Entegre Raporlamaya Hazır mısınız?

GRI G4 Konferansı’na katılan Elif Özkul Konuk, Entegre Raporlama hakkındaki ilk ve temel bilgileri paylaşmaya devam ediyor.

75 Sürdürülebilirliğin 26 Küresel Yıldızı

Geçen ay ilk bölümünü yayınladığımız yazının ikinci bölümünde de dünyanın sürdürülebilirlik alanındaki en etkili 13 ismini tanıtıyoruz.

80 Bölümsüz Üniversitede Yeşil Vizyon

Sürdürülebilirlik üzerine çalışmalarıyla dikkat çeken Sabancı Üniversitesi’nden akademisyenlerle yeni açtıkları eğitim programları üzerine konuştuk.

86 Doğru Eko-Etiketi Seçmek Çok mu Zor?

Eko- Etiket almanın ipuçları nelerdir? MIT Sloan Management Review’da yayımlanan yeni bir yazı bu sorunun cevaplarını veriyor.

93 10 Akıllı Avrupa Şehri

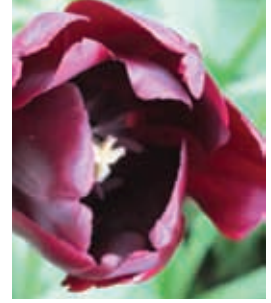
Kentsel alanlar iklim değişikliğinin hem birincil nedeni, hem de en önemli çözüm alanları. LEED uzmanı ve iklim stratejisti Dr. Body Cohen, çözüm için ipuçları sunan “En Akıllı” 10 Avrupa şehri kaleme aldı.

98 Solar ya da Salt Zekâ

Yazarımız Heyzen Ateş bu ay, Climate Fiction türünün en iyi örneklerinden biri kabul edilen, Ian McEwan’ın kaleme aldığı Solar adlı romanın izini sürdü.

100 Yedi Milyon Çiçeğin Adresi Keukenhof

Tümay Tuncer, Hollanda’da düzenlenen dünyanın en büyük ve en köklü çiçek fuarı unvanına sahip olan Keukenhof izlenimlerini EKOIQ için kaleme aldı.

HER SAYIDA

4 Haberler Küresel Yeşil Markalar; Kuşdili AVM Olmayacak; Dünya Bankası’ndan Kömüre Fren

74 İş Dünyasından Konca Çalkıvık

90 Akademiden Semra Sevinç: Sürdürülebilir İş Modellerinin Gelişim Yolu Üniversiteden Geçiyor

92 Son Buzul Erimeden Levent Kurnaz

106 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay

108 Gözümüzden Kaçmayanlar Yassıada imara açıldı; Atık odaları zorunlu hale geliyor; Fukuşima Nükleer Santrali Müdürü Masao Yoshida kanserden öldü; Belediye Başkanına ağaç dikme cezası...

112 Kitap Sürdürülebilir Yekencilik, Ekolojik Temizliğin Kitabı, Folk This Ain’t Normal...

Ege, Termik Santral Çöplüğü Mü?

Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Karacahisar Köyü gönüllüleri, köye kurulması planlanan termik santrale karşı imza kampanyası başlattı. Gönüllüler kampanyalarında Milas'ta hâlihazırda iki adet termik santral olduğunu, Muğla'da da toplam üç tane termik santral olduğunu, bu santrallerin zaten kanser ve ölüm oranlarını artırdığını hatırlatarak, kendi köyelerine yeni bir termik santral istemediklerini söylüyorlar. İmza kampanyasına katılmak için, <http://www.change.org/tr/kampanyalar/enerji-ve-tabii-kaynaklar-bakanligi-cevre-ve-sehircilik-bakanligi-orman-ve-su-isleri-bakanligi-mugla-ya-4-termik-santral-yapilmasin> adresini ziyaret edebilirsiniz. Öte yandan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, Afyonkarahisar Dinar'da 3500 MW gücünde yeni bir termik santral kurulacağını açıkladı. Santralin Büyük Menderes Havzası için büyük bir tehdit oluşturması bekleniyor.

Kayseri'ye Ekolojik Pazar

Buğday Derneği'nin %100 Ekolojik Pazar Projesine bir halka daha eklendi. **Kayseri Kocasinan Belediyesi**, Kayseri İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü işbirliği ile Kayseri Kocasinan Erciyesevler'de açılan pazara, Kapadokya Organik Tarım Üreticileri Birliği Derneği ve Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği destek ve danışmanlık verdi. Arz ve talep durumuna göre 2014'te pazarın sürekli açık kalıp kalmayacağı proje ortaklarınınca değerlendirilecek.

Şişe Başına Para Alacaksınız

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, çevre kirliliğinin önlenmesi için alınan kararlar kapsamında, özellikle pil, kâğıt, plastik ve şişelerin geri dönüşümünü sağlamak için teşvik getiriyor. Bakanlık'tan yapılan açıklamada, nüfusun yoğun olduğu bölgelerden başlamak üzere **geridönüşüm kumbaraları** kurulacağı belirtilirken, öncelik AVM'lere kurulacak kumbaralarda olacak. Üstelik bu kumbaralara atılan şişe başına da 25, 50 kuruş ile 1 lira arasında değişen miktarlarda geri ödeme yapılacak.

AB'ye Biyoenerji Uyarısı

Avrupa Çevre Ajansı, 3 Temmuz 2013 tarihinde AB'nin biyoenerji üretiminde "kaynakların verimli kullanması" ilkesine uyulması gerektiğini hatırlatan "**Biyoenerji üretiminde kaynaklar daha verimli kullanılmalı**" başlıklı bir rapor yayımladı. Raporla, biyoenerji üretiminde kullanılan toprak ve kaynak oranının düşürülerek çevreye verilen zararın önlenmesi konusunda AB ülkeleri uyarıldı. Raporla ayrıca büyük ölçekli biyoenerji üretimi potansiyelinin su kaynakları ve tarım alanları üzerindeki olumsuz etkilerini ele alacak yeni politikaların geliştirilmesi ihtiyacı da vurgulandı.

Sakin Bir Şehir Sizce Nasıl Olmalı?

Uluslararası Cittaslow (Sakin Şehirler) Birliği 1999 yılında İtalya'da kurulurken üyelerin belli bir standartta olması için üyelerin gerçekleştirmesi gereken 59 kriter belirlemiştir. Ancak Birlik dünyanın dört bir yanına yayıldıkça, söz konusu kriterlerin farklı ülkelerin şartlarına uygun hale getirilmesi bir ihtiyaç olarak ortaya çıktı. Bu çalışmayı yürütmek için çeşitli ülkelere bilim insanlarının oluşturduğu Bilim Komitesi'nin çalışmaları sonucunda, yeni bir kriter değerlendirme sistemi ortaya çıktı. Yeni kriter sisteminin getirdiği en büyük yeniliklerden biri kriterlerin farklı ülkelerde daha sağlıklı uygulanabilmesi için ulusal ağlar tarafından ulusal kriterlerin geliştirilmesine izin vermesi. Bunu gerçekleştirmek için her kriter başlığı altında ülkenin kendi şartları doğrultusunda yüzde 20 oranında kriter eklenebilecek. Şayet Türkiye ağında geçerli olacak kriterlerin belirlenmesi çalışmasına siz de katılmak isterseniz, <https://www.facebook.com/CittaslowTurkiye>, @CittaslowTR twitter hesabına ya da coordinator@cittaslowturkiye.org adresine önerilerinizi gönderebilirsiniz.

Cildinizin
güneşi
sevmesine
yardımcı
olan **kimya**
yaratıyoruz.

Çok güneşli günlerde bile cildinizi koruyabilmeniz ve onun sağlıklı kalmasını sağlayabilmeniz için doğru UV filtresi kombinasyonuna ihtiyacınız var. Tinosorb®, Uvinul® ve Z-COTE® ürünlerimizi içeren UV filtreli güneş kremleri ve gündelik bakım ürünleri hem UVA hem de UVB spektrumunu kapsayan bir koruma sağlar. Zararlı UV ışınlarını emerek zararsız bir ısıya dönüştürür. Güneşli günlerin keyfini yaz boyunca sürebilirsiniz. Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.

www.wecreatechemistry.com

 BASF

The Chemical Company

Çin Yüzünü İyice Güneşe Döndü

Güneş enerjisinde emin adımlarla ilerleyen Çin, şimdi de 2015 yılı kurulu güneş elektriği gücü hedefini açıkladı. Çin hükümeti tarafından yapılan açıklamada, 2015 yılı sonuna kadar ülkenin güneş elektriğindeki kurulu gücününün 35 GW'ı aşmasının hedeflendiği belirtildi. 2012 sonu itibarıyla güneş enerjisinin Çin'in elektrik üretim kapasitesindeki payı 8,3 GW iken açıklamada bu dönemde ülkenin güneş elektriği kurulu gücünün yıllık 10 GW seviyesinde artmasının beklendiği bildirildi. Çin yönetimi geçen yılın Ağustos ayında aynı dönem için 21 GW'lık artış hedeflediğini açıklamıştı. Analistlere göre Çin yönetiminin bu kararında, ABD ve Avrupa Birliği'nde Çinli güneş enerjisi ekipmanları üreticileri aleyhine başlattığı anti-damping soruşturmaları ve getirilen ek gümrük vergileri nedeni ile sıkıntılı günler geçiren yerli üreticilere destek olma planı etkili oldu.

Nükleerden Elektrik Gözden Düşüyor

"Dünya Nükleer Endüstrisinin Durumu 2013 Raporu"na göre, dünya genelinde nükleer enerjiden üretilen elektrik üretiminde 2012 yılında rekor seviyede bir düşüş yaşandı. Rapor verilerine göre, elektrik üretiminde 2011 yılına göre yüzde 7'lik, 2006 yılına göre yüzde 12'lik bir gerileme kaydedildiği açıklanıyor. Bu durumun nedeni olarak, Fukuşima felaketi sonrası oluşan algılardaki değişmelerin ve dünyadaki nükleer enerji üretiminde bir numaralı ülkelerde yenilenebilir enerji kaynaklarının daha tercih edilir hale gelmesi gösteriliyor.

Kuşdili AVM Olmayacak

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Kadıköy Belediyesi arasında yıllardır tartışma konusu olan, Kuşdili Çayırı'ndaki AVM projesi iptal ediliyor. İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nin gündemine gelen ve kabul edilen plan değişikliğine göre eski pazar alanının tamamı yeşil alan olacak, altına da iki katlı otopark yapılacak. Kadıköylülerin 7 bin 369 dilekçeyle itiraz ettiği tarihi Kuşdili Çayırı'na AVM projesini, mimar Hakan Kiran hazırlamıştı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı itirazları haklı bularak, 150 bin metrekarelik inşaat alanını 20 bin metrekareye indirmişti. İBB Meclisi, Temmuz ayı toplantılarının ilk birleşiminde, Büyükşehir'in talebi doğrultusunda, "Kadıköy ilçesi Kurbağalıdere ana koluna ilişkin ıslah projesi doğrultusunda onanan 14 Mayıs 2013 tarihli 1/5000 ile 1/1000 ölçekli Nazım İmar ve Uygulama İmar planlarında değişiklik yapılması

hakkındaki Planlama Müdürlüğü'nün teklifini"ni komisyona havale etmişti. Teklifi inceleyen İBB İmar Komisyonu, "Kamu yararı taşıdığından ve bölgenin yeşil alan ihtiyacının karşılanmasına yönelik olduğundan 'Zemin altı otopark alanı, park alanının yüzde 50'lik kısmında yapılacaktır. Zemin altı otopark yapılan kısımda otopark döşemesinin üst kotu doğal zemin kotunun minimum 1,5 metre altında olacaktır" şeklindeki plan notuyla birlikte teklifi İBB Meclisi'ne göndermişti. Raporda CHP'li üyelerin, "Kuşdili'nde arkeolojik kazı çalışması yapılsın. Otopark yapılmasın" şerhleri de yer almıştı.

Veganizmin Kitabını Yazdılar

Veganizm akımının takipçileri ve bu tür bir beslenme alışkanlığını edinenlerin sayısı ise günden güne artmasına rağmen, Türkiye için hâlâ bir bilinmeyen. Eylül ayında yayımlanacak yeni bir kitap ise veganizmi anlamak için önemli bir rehber olacağı benziyor. **Zuhal Kalkandelen** ve **Can Başkent**'in beraber kaleme aldıkları ve Propaganda Yayınları tarafından yayımlanacak **Veganizm:**

Ahlakı, Siyaseti ve Mücadelesi adlı kitap, Türkiye'de veganizm hakkında çıkan Türkçe yazılmış ilk kitap olma özelliğini de taşıyacak. Söyleşi tarzında yazılan kitap, veganizmin pek telaffuz edilmeyen gerçekliğine türlü açılardan yaklaşıyor, samimi ve akıcı bir dilde meseleyi okura sunuyor. Kitap, yakında e-kitap olarak Propaganda Yayınları (<http://propagandayayinlari.net>) tarafından yayımlanacak.

VitrA | ARTEMA

Yeşil binalar için VitrA, Artema.

VitrA ve Artema, Blue Life anlayışı doğrultusunda yeşil binalar yaratılmasına olanak tanıyan banyo çözümleri sunuyor. **LEED, BREEAM** ve **DGNB** yeşil bina sertifikasyonları kapsamındaki projelerde, çevreci özelliklere sahip ürünleriyle puan kazandırarak yapıların yeşil bina sertifikasyonu almasına katkı sağlıyor.

Çevresel ayakizi daha düşük olan VitrA ve Artema ürünlerinin; sağladıkları su tasarrufu, tamamlanan yaşam döngüsü analizleri, çevreci ürün beyanları, sorumlu hammadde edinim sertifikaları vb. özellikleriyle projelerde yer almasını öneriliyor.

VitrA ve Artema, yeşil bina sertifikasyonunu destekleyen anlayış ve uygulamalarıyla gelecek nesiller için sürdürülebilir yaşamı hep ön planda tutuyor.

BREEAM®

DGNB®

Blue Life
Mavi gezegenimiz için...

Yeşil bina sertifikasyonu için önerilen ürünler kataloglarda bu ikon ile belirtilmektedir.

iPad versiyonunu buradan indirin.

PDF olarak indirin.

 Eczacıbaşı

vitra.com.tr | artema.com.tr

Hava Kirleniyor, Ömür Kısalıyor

Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi Çin, bununla paralel çevre ve hava kirliliğinde de birinciliği kimseye kaptırmamaya devam ediyor. Ancak tehlikenin boyutları artık korkulacak seviyelere ulaşmış durumda. Ulusal Bilimler Akademisi'nin Çinli ve yabancı bilim adamlarının yaptığı araştırmaya göre, özellikle kuzey bölgelerde kömür yakmaya bağlı hava kirliliği nedeniyle **ömrün ortalama 5,5 yıl kısaldığı** bildirildi. Araştırmada, 1981 ile 2000 yılları arasında 90 kentte havadaki partikül oranlarının toplandığı ifade edilirken, yoğun oranda insan sağlığına zarar veren madde bulunduğu kaydedildi. Ancak bu durum artık sadece kömür tüketimi ve kış aylarıyla sınırlı değil. Özellikle başkentte hava kirliliği ve zararlı partikül oranındaki artış, yaz aylarına rağmen yüksek seviyelerde seyrediyor.

Ulaşım Dünyanın Enerjisini Emiyor

Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) hazırladığı yeni bir rapora göre, şehir içi ulaşım sistemlerinde enerji verimliliğinin artırılmasıyla, 2050'ye kadar araç, yakıt ve ulaşım altyapısında harcanacak 70 trilyon dolardan tasarruf sağlanabilecek. "Yenilenmiş Şehirlerin Hikâyesi" başlıklı rapor, tüm dünyada ulaşımdan kaynaklanan karbondioksit emisyonlarının 2025 yılında neredeyse yılda bir milyar tona ulaşacağına ve bu artışın yüzde 90'ının ise özel araçlardan kaynaklanacağına işaret ediyor.

Cam Yeniden Cam

Geridönüşümde farkındalık artırmayı amaçlayan Anadolu Cam Sanayii A.Ş., "Cam Yeniden Cam" projesi dahilinde Bodrum Belediyesi ile bir işbirliği gerçekleştirdi. İşbirliği kapsamında, **Bodrum Belediyesi'ne 100 adet cam kumbarası** hibe edildi. Bodrum meydanında 3 Temmuz'da kurulan 'Takas Evi'nde cam kumbaralarına atılan cam ambalajların nasıl geri dönüştüğü Bodrumlulara gösterilirken, cam geri dönüşümünün ülke ekonomisine ve enerji tasarrufuna

sağladığı katkılar tüketicilerle paylaşıldı. 'Takas Evi'ne boş bir cam şişe getiren Bodrumlular, bir şişe meyveli madensuyu kazandı. Proje kapsamında sadece bir günde 5 bin adet cam şişe toplandı.

Dersimiz Karbon Ayakizi

Zorlu Enerji Grubu, çocuklara özel yayınladığı çevre ve enerji kitaplarına bir yenisini ekledi. Yaz tatilinde, "Zorlu ile Karbon Ayak İzi" kitabını çocuklarla buluşturan Zorlu Enerji, çocuklara karbon ayak izinin nasıl oluştuğunu ve azaltmak için neler yapabileceklerini illüstrasyonlarla ve eğlenceli bir dille anlatıyor. **Sibel Şengül** tarafından yazılan ve **Halime Keskin** tarafından resimlenen kitapta, çocuklar, basit bir tablo yardımıyla yol açtıkları karbon ayak izinin oranını kendisi hesaplayabiliyor. Çıkan sonuca bağlı olarak, yol açtıkları karbon salım oranını basit önerilerle günlük hayatta nasıl azaltabileceklerini de öğreniyorlar. Kitaba, www.enerjisitemiz.com adresinden de ulaşabilirsiniz.

Küresel Yeşil Markalar

1974'ten bu yana yaptığı araştırmalarla her yıl dünyanın en iyi markalarını belirleyen marka değerlendirme kurumu Interbrand, 2013'ün En İyi 50 Küresel Yeşil Markası'nı açıkladı. Listede birinciliği Toyota elde etti. Toyota'yı ise sırasıyla Ford ve Honda takip etti. Listenin devamı ise sırasıyla şu şirketlerden oluştu: Panasonic, Nissan, Johnson&Johnson, Volkswagen, Danone, Nokia ve Dell. Geçen yılın birincisi Toyota unvanını bu yıl da korurken, geçen yıl ilk 10'a giremeyen Ford, Nokia ve Nissan bu yıl bunu başardı. Interbrand söz konusu listeyi belirlerken firmaların, paydaş katılımından operasyona, tedarik zincirinden lojistiğine kadar birçok faaliyetini göz önüne alıyor ve bu alanlardaki taahhütlerin ne kadarının yerine getirildiğine bakarak bir önceki yıllarla karşılaştırmalar yapıyor.

“Soyaklıyız duyarlıyız.”

Yönetim kurulumuzdan mimarlarımıza, planlamacılarımızdan mühendislerimize, teknik ekiplerimizden idari ekiplerimize bütün şirketlerimizdeki bütün Soyaklılar, ‘insana duyarlı olmak, dünyanın geleceğine duyarlı olmaktır’ ilkesine tam bağlı olarak çalışırız.

Su tasarrufu konusunda örnek bir çalışma olan “Geleceğe Bir Damla Sakla” projemizle, gençleri çevreye duyarlı olmaya ve spora yönlendiren, “Bugün Aslında Yarındır” projemizle, holding binamızın yeşil dönüşümüyle, karbon ayak izi ölçümü konusundaki çalışmalarımızla gurur duyarız.

Soyaklıyız duyarlıyız.
Ne mutlu bize.

EBRD'den Desteğe Devam

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), KOBİ'lerin enerji ve maliyet tasarrufuna yönelik olarak geliştirilen "Türkiye için Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı"nın (TurSEFF) ikinci aşaması için toplam 265 milyon USD tutarında kredi sağlayacak. Söz konusu proje kapsamındaki kredi programının ikinci dönemi, İstanbul'da düzenlenen bir toplantıyla duyuruldu. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, iş ortağı bankalar ve enerji verimliliği yatırımları yapmak isteyen şirket temsilcilerini buluşturan toplantıya, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgili kurumların temsilcileri de katıldı. İlk olarak, Temmuz 2010 tarihinde 284,2 milyon USD ile başlatılan TurSEFF programının kapsamı, KOBİ'lerin enerji verimliliği ve küçük ölçekli yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik artan taleplerini karşılayabilmek üzere 2013 yılında 265 milyon USD'lik bir ek meblağla genişletilmişti. Halen, Türkiye'nin önde gelen beş bankası -Akbank, Denizbank, İş Bankası, Vakıfbank ve Yapı Kredi Bankası- enerji tasarrufuna yönelik projelere TurSEFF kapsamında finansman sağlıyor. Programa katılma koşullarını taşıyan ve enerji verimliliği ya da yenilenebilir enerji projelerine yatırım yapmak isteyen tüm KOBİ'ler, EBRD'nin bu programdaki iş ortağı bankalarına 5 milyon avroya kadar finansman imkânı için başvurabilecek. Türkiye, sadece 2012'deki 1 milyar avro tutarındaki yeni yatırımlarla, EBRD'nin geçen yılki ikinci en büyük faaliyet bölgesi oldu.

Dünya Bankası'ndan Kömüre Fren

Türkiye, üzerinde çalışılan 49 kömürlü santral projesiyle dünyada dördüncü sırada yer alırken, Dünya Bankası enerji yatırımlarına yönelik finansman desteği politikasında radikal bir karar aldı. Karara göre **Dünya Bankası** kömür santrallerine yönelik finansman desteklerini önemli oranda sınırlandıracak. Konuyla ilgili yapılan açıklamada kuruluşun enerji yatırımlarına sağladığı desteklere yönelik politikalarını içeren ve 10 yılda bir güncellenen **Enerji Sektörü Talimatı Belgesi**'nin bu yılki başlığının "**Herkes için sürdürülebilir enerji**" olarak belirlendiği bildirildi. Bankanın açıklamasına göre Dünya Bankası Grubu gelir seviyesinin düşük olduğu bölgelerde yeni kömür santralleri yatırımları için

ancak yatırımın yapılacağı bölgede uygulanabilir başka bir seçenek olmadığı nadir durumlarda finansman desteği sağlayacak. Geçen yılın Kasım ayında **Dünya Kaynakları Enstitüsü (WRI)** tarafından yayınlanan bir çalışmadaki verilere göre mevcut kömür santrali projelerinin yüzde 76'sı Çin ve Hindistan'da bulunurken, Türkiye 36,719 MW ile geliştirilmeye çalışılan projelerin kurulu güçleri bakımından sıralamada dördüncü sırada yer alıyor.

Kıbrıs'ta Petrol Denize Aktı

Kıbrıs'ta İskele'ye bağlı Kalecik beldesinde **AKSA Elektrik Santrali**'ne ait gemiden petrol boşaltımı sırasında, borudaki basınçtan kaynaklanan petrol sızıntısı yaşandı. Sızıntı sonrası sahil şeridi siyaha bürünürken, KKTC makamları kirliliğin önlenmesi için Türkiye ve Birleşmiş Milletler'den

yardım istedi. Deniz yüzeyindeki petrol, rüzgârın da etkisiyle Aksa Bölgesi ile Çayırova'daki fener arasındaki yaklaşık 3 kilometrelik alana yayıldı. Sızıntının ardından bölgedeki sahil şeridi, katranı andıran bir renge dönüştü. Olay sonrası AKSA şirketi yetkilileri "Normal bir kaza, ihmal yok" açıklamasında bulunurken, **KKTC Biyologlar Derneği** aynı görüşte değil. Dernek Başkanı Hasan Sarpın, AKSA'nın aktarma borularının en çok 10 bin tonluk gemilere boşaltım imkanı sağladığını, kazaya 24 bin tonluk bir geminden fuel oil aktarılması sonucu ortaya çıkan aşırı basıncın neden olduğunu söyledi. Biyologlar, petrol sonucu oluşan kirliliğin ancak yüzde 20'sinin temizlenebileceğini, geri kalan kirliliğin ise onlarca yıl devam edebileceğini belirtiyor.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

Şeker İlavesiz Diş Dostu Onaylı

Diş Dostu logosu, üzerinde bulunduğu ürünün dişlerinizin dostu olduğunu belirten bir kalite markasıdır. Sadece bilimsel testlerden geçmiş ürünler "Diş Dostu" logosunu kullanabilirler. Diş çürükleri plakta üretilen asit sonucunda oluşur. Ürünlerin "Diş Dostu" olup olmadıkları, ağız içinde gerçekleştirilen, disteki asit oranını ve erozyon potansiyelini ölçen bir metot ile test edilir.

"%100 Doğal ve yüksek kaliteli Hipp Bitki Ekstraktı çayları diş dostu ürünleri olarak onaylıdır. İlave şeker içermez. Bebeklere uygun yumuşaklıkta sakinleştirici ve sağlıklıdır. En başından itibaren diş dostu."

Sahsen garanti ederim.

Aus Hipp

Gücüne Sahip Çık!

Dünya Doğayı Koruma Vakfı WWF, yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması hedefiyle yeni bir kampanya başlattı. "Gücüne Sahip Çık" sloganı ile başlayan kampanya hakkında açıklama yapan WWF Türkiye yetkilileri, atmosferdeki karbondioksit seviyesinin Mayıs ayında 400 ppm seviyesini aşmasını hatırlatarak, bu değeri iklim değişikliği mücadelesinde bir kalenin daha kaybedilmesi olarak değerlendirdi. 20'den fazla ülkede, eşzamanlı ve online olarak yürütülecek kampanyanın Türkçe bölümüne, panda.org/tr_syp adresi üzerinden ulaşılabilir. Kampanyayla önümüzdeki 12 ay boyunca hükümetler ve uluslararası finans kuruluşlarının yenilenebilir enerji sektörüne dünya çapında toplam 40 milyar dolar yeni yatırım taahhüdü vermeleri hedefliyor.

Eylem Planı Var, Eylem Yok

Türkiye, İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı'nı (İDEP) bundan iki yıl önce, Temmuz 2011'de açıklamıştı. Tüketiciyi ve İklimi Koruma Derneği (TÜVİK-DER), İDEP'te yer alan faaliyetlerin/hedeflerin ne kadarının gerçekleştirildiğini izlenmesi amacıyla bir rapor hazırladı. Türkiye'nin İklim Politikalarını İzleme Raporu, İDEP'in yayımlanmasının üzerinden geçen iki yıl boyunca planda neler yapıldığını, hangi hedeflere ulaşıldığını gösteriyor. Raporla planda ortaya konulan eylemlerin yeni olmadığına dikkat çekilirken, mevcut mevzuatta tanımlı işlerin planda eylem olarak yer aldığı, yapılmış ya da devam eden işlerin de plana dahil edildiği belirtiliyor. Raporla ayrıca 2013 yılına kadar bitmesi gereken 86 eylemin bir kısmının geciktiği, atılan adımların sınırlı olduğu ya da başlamadığının altı çiziliyor.

Nehirler Özgür Aksın Diye

Nehirlerin özgür akması için 14 Temmuz Pazar günü tüm Avrupa ile aynı anda Türkiye'nin 30'a yakın noktasında yüzlerce insan nehirlere, onların beslediği göllere ve denizlere atladı. Her yıl tüm Avrupa'da düzenlenen **Büyük Atlama**, Türkiye'de de Hasankeyf'ten Burdur'a, Samsun'dan İzmir'e birçok noktada gerçekleştirildi. Büyük Atlama'nın amacı bir yandan nehirlerin yaşaması için mücadele verirken, bir yandan da nehirlerin bizim için ne kadar değerli ve vazgeçilmez olduğunu bizzat suyu kucaklayarak hatırlamak. Büyük atlamamın ilk defa gerçekleştirildiği yerlerden biri de İhsu Barajı tehdidi altında olan Dicle Nehri üzerindeki Hasankeyf oldu.

Bu Okullar Enerjiyi Verimli Kullandı

Elektrik anahtar ve priz sektörünün önde gelen kuruluşlarından **VİKO**, 2012 yılından bu yana yürüttüğü "**Aydınlık Bir Gelecek İçin Okullarda Enerji Verimliliği**" projesi kapsamında en başarılı okul ve eğitimcileri ödüllendirdi. Adile Sultan Sarayı'nda düzenlenen ödül töreninde, yarışmada birinci olan **Kağıthane Ticaret Odası İlköğretim Okulu**'na 5000 TL'lik ödül çekini, enerji verimli okul bayrağını, notebook ve başarı plaketi verildi. İkinci olan **Beyoğlu Galatasaray İlköğretim Okulu**'na 3000 TL'lik ödül çeki, üçüncü olan **Zeytinburnu Fatma**

En Büyük Güneş Tarlası Denizli'de

Güneş enerjisi yatırımları ülkemizde de hız kazanırken, geçtiğimiz günlerde hizmete giren yeni bir santral, Türkiye'nin en büyüğü olma unvanını elde etti. **Denizli Serinhisar'da Ayaz Köyü'nde** tarıma elverişsiz bir bölgede kurulan santral, Denizli Valisi Abdülkadir Demir, Belediye Başkanı Osman Zolan, Pamukkale Üniversitesi (PAÜ) Rektörü Prof. Dr. Hüseyin Bağcı ve Emniyet Müdürü Zeki Bulut'un katıldığı törenle açıldı. Santral yatırımını yapan **Hüseyin Erikoğlu**, santralin alanında Türkiye'de yerde kurulu en büyük tesis olduğunu hatırlatarak, güneş enerjisi santralini kurmak için 2005 yılından bu yana araştırma yaptıklarını anlattı. 1 milyon avro yatırımla 10 bin metrekarelik alana kurulan, 1818 güneş panelinden oluşan santral, 500 kWp güce sahip.

Süslügil İlköğretim Okulu'na ise 2000 TL'lik ödül çeki verildi. Jüri Özel Ödülü, Esenler 125. Yıl İlköğretim Okulu'na verilirken mansiyon ödülünü de Esenyurt Yusuf Akdaş Ortaokulu aldı.

Türkiye'nin En Girişimci ve Yenilikçi
Vakıf Üniversitesinden

YENİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMLARI

ENERJİ TEKNOLOJİLERİ VE YÖNETİMİ

Detaylı bilgi ve tanıtım toplantıları için:

- energy.sabanciuniv.edu
- www.facebook.com/SUEnerjiYL
- energy@sabanciuniv.edu

NANOTEKNOLOJİ

Detaylı bilgi ve tanıtım toplantıları için:

- nano.sabanciuniv.edu
- www.facebook.com/SUNanoteknolojiYL
- nano@sabanciuniv.edu

Yanlış Karar Danıştay'dan Döndü!

TEMA Vakfı'nın 2009 yılında açtığı, 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planında, öncelikle plan hukuku başta olmak üzere, orman ve tarım alanları, kıyı alanları, su havzalarının yapılaşmaya açılmasını öngören Plan kararlarının ve ilgili bölümlerinin gerekçeleri ile birlikte iptali davasında, mahkemenin verdiği red kararı Danıştay'dan döndü. TEMA'dan yapılan açıklamada, İstanbul'un anayasası olarak kabul edilen 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında 3. Köprü, 3. Havaalanı ve Kanal İstanbul gibi projelerin yer almadığı hatırlatılarak şöyle denildi: TEMA Vakfı, 17.07.2009 tarihinde askıya çıkan 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planının, öncelikle plan hukuku başta olmak üzere, orman ve tarım alanları, kıyı alanları, su havzalarının yapılaşmaya açılmasını öngören Plan kararlarının ve ilgili bölümlerinin gerekçeleri ile birlikte iptali için dava açmıştır. TEMA Vakfı; anılan planı hassasiyetle incelemiş ve İstanbul'u plansız bırakmamak için, planın tamamen değil, kısmen iptalini talep etmiştir. Dava sürecinde, bilirkişi raporu TEMA Vakfı'nın lehine geldi. Ancak, bilirkişi raporuna rağmen mahkeme bilirkişi raporunun içeriğini incelemeyen davayı Haziran 2012'de reddetti. TEMA Vakfı, 2009 yılından beri sürdürdüğü hukuki mücadelesini Danıştay'a taşımıştır. Danıştay 6. Dairesi, mahkemenin kararını bozarak, Vakfın açtığı 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planında belirli maddelerinin ve öncelikle plan hukuku başta olmak üzere, orman ve tarım alanları, kıyı alanları, su havzaları ile ilgili Plan kararlarının ve ilgili bölümlerinin gerekçeleri ile birlikte iptali davasının görülmesine karar vermiştir."

Kutular Fidana, Fidanlar Ormana

Ekspres paket ve kargo taşımacılığı sektörünün en önemli isimlerinden biri olan **UPS, ÇEKÜL** ile işbirliğine girerek Türkiye'deki "7 Ağaç Ormanları"nın büyümesine katkıda bulunmaya başladı. İşbirliği kapsamında yurt içi gönderilerinde UPS şubelerinde satılmaya başlanan geri dönüşümlü kutuları alan çevreye duyarlı müşteriler ağaç dikimine de destek olacak. UPS tarafından küçük, orta ve büyük olmak üzere üç ebatla üretilen kutuların

Ağaç Dikmeye Çeşme'de Oturma Raporu Yok

Çeşme Belediye Başkanı Faik Tütüncüoğlu, ilçede yeni yapılan konutlara oturma raporu alınabilmesi için "ağaç dikme şartı"nın getirildiğini açıkladı. Tütüncüoğlu, açıklamasında, "Çeşme'deki her ev sahibi, oturma raporu alabilmek için evin inşaat alanında kalan bölümün dışındaki arsasının her 40 metrekaresi için bir ağaç dikmek zorunda. SİT alanlarında bu 25 metrekaresine bir ağaç olarak değişiyor. Dikilecek ağaçların da belli bir standardı var. Süs ve çalı türündeki ağaçlar geçerli sayılmıyor. Dikilecek ağaç cinslerinin belli bir yükseklik ve genişliğe ulaşan türlerden seçilmesi gerekiyor" dedi.

fiyatları; küçük boy 3, orta boy 4, büyük boy 5 TL KDV olarak satışa sunuldu. Antalya, Bursa, Bilecik, Çanakkale, Diyarbakır, Elazığ gibi Türkiye'nin birçok ilinde bulunan "7 Ağaç Ormanları"ni ÇEKÜL ile büyütmeyi amaçlayan UPS, her 50 TL'lik koli satışıyla 7 fidan dikilmesini hedefliyor.

Sen misin Bütçeyi Eleştiren!

Fransa Çevre Bakanı Delphine Batho bakanlık bütçesinde yapılan kesintileri eleştirmesinin ardından görevden alındı. Bakanlık bütçesinde yüzde 7 oranında kesinti yapılmasını televizyonda "kötü" diye niteleyen Bakan Batho, Başbakan Jean-Marc Ayrault tarafından telefon mesajıyla görüşmeye çağrıldı. Ancak kadın bakan eleştirilerinden vazgeçmedi. Görüşmeden kısa süre sonra **Cumhurbaşkanı François Hollande** genç bakanı görevinden aldı. Batho'nun yerine, **Sosyalist Milletvekili Philippe Martin** yeni çevre bakanı olarak kabineye girdi. Ancak kadın bakanın görevden alınması koalisyon hükümetinde **Sosyalistler ile Yeşiller arasında yaşanan gerilimi** de gün yüzüne çıkardı.

Türkiye'nin Sürdürülebilir İş Buluşması 5. Yılında! Değişimin Liderleri Buluşuyor...

MODERATÖR
JO CONFINO
the guardian

Başkan ve
Genel Yayın Yönetmeni
The Guardian
Sustainable Business

ELIE HADDAD
Bio Istanbul
Yönetim Kurulu Başkanı

KEES VAN DER REE
ILO Yeşil İstihdam
Prog. Koordinatörü

VOLKER LIEBEL
Rehau Enerji
Müdür

BORA TUNCER
Schneider Electric
Türkiye Genel Müdürü

MURAT SUNGUR BURSA
Sürdürülebilirlik Akademisi
YK Bşk., Çevre ve
Enerji Sst. Dan.

EROL DEMİRER
Demirer Holding
Yönetim Kurulu Başkanı

ANIL YILMAZ
T.C. Bilim Sanayi ve
Teknoloji Bakanlığı
Genel Müdür

GÜLAY DINDORUK
BETEK Yatırım Grubu
GM Yrd.

ERDAL ÇALIKOĞLU
Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanlığı YEGM, GM Yrd.

GÜLTEKİN ERANIL
Boydak Enerji Üretim A.Ş.
YK Üyesi, GM,
TÜREB YK Üyesi

PROF. DR. BİROL KILIÇ
ASHRAE Fellow,
Bağkent Üniversitesi

PROF. DR. PINAR MENGÜÇ
Çzyeğin Üniversitesi

BRENDAN SMITH
Gold Standard Su
Programı Yöneticisi

PROF. DR. KAMİL OKYAY SINDIR
Avrupa Enerji Kentleri Bşk.
Yrd., İzmir Bornova Bel. Bşk.

ROBERT JAN VAN DER VEEN
Kreatif Direktör Consort
Türkiye Peyzaj Mimarı

ILARIA PASQUINELLI
TadStura
Kurucu Ortak

İBRAHİM ERDEN
Enerjisa Enerji A.Ş.
İş Geliştirme Müdürü

UĞUR KILIÇ
Yingli Solar,
Türkiye Ülke Müdürü

TUNÇ KORUN
Form Şirketler Grubu
Yürütme Kurulu Bşk.

MEHRALİ ECER
T.C. Çevre ve Şehircilik
Bakanlığı Şube Müdürü

MURAT BAYRAM
T.C. Çevre ve Şehircilik
Bakanlığı, Daire Bşk. Vekil

DR. İLKER KAHRAMAN
Yaşar Üniversitesi

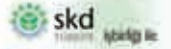
RON DE GRUYTER
CEO DGV Group Stratejik
Şehir Planları

**Çözüm
Ortakları**

Stratejik Çözüm Ortağı

**Schneider
Electric**

**Diğer Yeşil İş Liderleri
Çok Yakında...**

diğer çözüm ortakları ve sponsorları

Şarj İstasyonu Gibi Elbise

Güneş enerjisi kullanan şarj istasyonlarını sırt çantaları ya da kılıflarda görmeye başlamıştık. Ancak şimdi Hollandalı öğrenci ve tasarımcılardan oluşan bir grup elbise şeklinde bir güneş enerjisi istasyonuna imza atıyor. Uygulamalı Bilim Üniversitesi öğrencileri ile bir moda tasarımcısının işbirliğiyle ortaya çıkan ve **Wearable Solar** adı verilen elbisenin üzeri güneş panelleri ile kaplı. Yürürken, taşınabilir cihazlarımızı şarj eden ürün, hem bir elbise hem de palto şeklinde iki farklı tasarıma sahip. Güneş panelleri duruma istenildiğinde saklanabiliyor. Böylece sıradan bir elbise görünümü verilebiliyor.

Karbon Ayak İziniz Cebinize Geldi

Çevre, enerji ve sürdürülebilirlik konularında danışmanlık hizmeti veren Escarus, bireylere seragazi emisyonlarını hesaplama imkânı veren SıfırKarbon Metre prensiplerini şimdi de iPhone ve android uygulamalarına taşıdı. Elektrik, ısınma, ulaşım ve kâğıt tüketiminden kaynaklanan karbon miktarının ayrı ayrı ölçülmesine olanak veren uygulama, kullanıcılarına her başlık altında farklı alternatiflerle giriş yapma fırsatı veriyor. SıfırKarbon Metre, tüketilen elektrik, kâğıt, yiyecek-içecek miktarı, ısınma türü, seyahat aracı ve ulaşım mesafesi gibi ulaşılması kolay verilerle kullanıcının karbon ayak izi hesaplamasını gerçekleştiriyor.

Nükleer Karşıtı Büyük Eylem

Japonya'nın başkenti Tokyo ülkedeki son yılların en büyük eylemlerinden birine ev sahipliği yaptı. Eylemin konusu ise nükleer santralları. 200 bin kişi ülkedeki nükleer enerji kullanımını protesto etti. 11 Mart 2011'de meydana gelen depremle Fukuşima santralında Çernobil'den 25 yıl sonra dünyanın en büyük ikinci nükleer felaketi yaşanmış ve ülkedeki 50 reaktör geçici olarak kapatılmıştı. Ancak **Başbakan Yoshihiko Noda'nın** geçtiğimiz aylarda ülke ekonomisi

için nükleer enerjiye gereksinim duyulduğunu belirterek, geçen ay reaktörlerden birinin açılması direktifini vermesi ülkeyi ayağa kaldırmaya yetti. Tokyo'da Yoyogi Parkı'nda düzenlenen nükleer karşıtı gösteriye **Nobel ödüllü yazar Kenzaburo Oe**, pop yıldızı **Ryuichi Sakamoto** ve sanatçı **Yoshitomo Nara** gibi ülkenin popüler isimleri de destek verdi. Nükleer enerji kullanımına son vermek için devam eden kampanyayı ise ülke genelinde yaklaşık 7,5 milyon kişi imzaladı.

Yenilenebilir Enerji İçin Kötümser Tablo

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Türkiye'deki yenilenebilir enerji potansiyelinin çok büyük olduğunu ancak finansman sıkıntıları ve lisanslama konusundaki bazı belirsizlikler nedeniyle büyüme tahminini yaklaşık yüzde 10 oranında aşağı revize etti. Hürriyet Gazetesi'nden Merve Erdil'in haberine göre, en son yayınladığı 'Orta Vadeli Yenilenebilir Enerji Raporu'nda yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik miktarının 2016 yılına kadar doğalgazı geçeceğini ve nükleerin iki katına ulaşacağını öngören IEA, Türkiye ile ilgili yenilenebilir tahminlerini bir miktar aşağı çekti. Temel nedeniyse lisanslama ve yerli teşvik uygulamalarındaki belirsizlik ile finansman zorlukları.

2012 yılsonunda 22 bin megavat (MW) olan yenilenebilir kurulu gücünün, 2018 yılsonunda 36 bin MW'a çıkması öngörülüyor. Bunun da önemli bölümünü HES'ler oluşturuyor. IEA Yenilenebilir Enerji Raporu'nun Türkiye ile ilgili bölümünde, "Türkiye'nin yenilenebilir enerji kapasitesi 2012-2018 yılları arasında 14 bin MW gibi bir büyüme gösterecek. Bu projeksiyon, bir önceki rapordan daha kötümser. Tahminlerin revize edilmesinin bazı nedenleri ise HES'teki beklentilerinin düşmesi, düşük seviyeli finansal teşvikler, finansman zorlukları ve yerli malzeme konusundaki belirsizlikler. Orta vadede 7 bin MW ile en büyük kapasite artışı HES'lerde yaşanacak. HES'leri 5200 MW ile rüzgâr takip edecek" denildi.

18. IFOAM DÜNYA ORGANİK KONGRESİ

Organik Köprüler Kurmak

13-15 Ekim 2014, İstanbul
Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı

MEDYA SPONSORLARI

İşte Şimdi Yeşillendi

Fındık Dalları

Türkiye dünyanın en büyük fındık yetiştiricisi ve ihracatçısı ancak diğer birçok alanda olduğu gibi işler, bildik şekilde, doğayı ve insanı gözetmeyen eski usullerle sürüyor. Ancak Giresun'da yıllardır fındık yetiştiriciliği ve ticaretinin içerisinde olan Özer Akbaşlı, kurduğu çiftlikte hayata geçirdiği yöntemlerle, “sürdürülebilir fındık” yetiştiriciliğinin mümkün olduğunu bölgeye göstermeye başlamış bile. Akbaşlı nasıl bir üretim yaptıklarını, amaçlarını ve fındık yetiştiriciliğinin önündeki temel sorunları anlattı...

— Özgür ÇAKIR

Tükettiğimiz gıdaların sofralarımıza gelene kadar geçirdikleri tüm aşamalar hakkında bilgi sahibi olmak artık lüks bir istek değil. Tam tersi böyle bir talep ya da bilgilene ihtiyacı bir tür insan hakkı çünkü gıda güvenliğinin kendisi böyle bir hak artık. Ve gıda güvenliği elbette esas olarak tarımın nasıl yapıldığıyla ilgili. Tam da burada devreye, biyoçeşitliliği dikkate alan, doğallığını kaybetmemiş, sentetik üretim girdilerinden olabildiğince uzak bir şekilde yürütülen sürdürülebilir tarım giriyor.

Türkiye’de sürdürülebilir tarımın örnekleri her geçen gün artarken, EKOIQ olarak bu konuda ortaya konan başarılı çalışmalara da elimizden geldiği kadar yer vermeye çalışıyoruz. Bu çalışmalar arasında son olarak ilgimizi çekenlerden biri de fındık üzerine. Başta bizim bile ku-

lağımıza garip gelen “sürdürülebilir fındık üreticiliği”nden bahsediyoruz. Fındık deyip geçmeyin. Bilenler bilir ama tekrar etmekte fayda var. Türkiye dünyanın en büyük fındık ihracatçısı. Dünya fındık ticaretinin yüzde 95’i Türkiye üzerinden yapılıyor ve ürün dünyanın 103 ülkesine ihraç ediliyor. Üstelik fındığa olan talebin önümüzdeki yıllarda daha da artması bekleniyor. Türkiye’de 14 ilde yaklaşık 5 bin köyde, 700 bin hektar kadar bir alanda yılda ortalama 700 bin ton fındık üretiliyor. Ancak bütün bu bölgeler ve kentler arasında biri bariz bir biçimde öne çıkıyor. Parlak kabuklu, yağ oranı yüksek, tumbul bir fındık türüne sahip olan **Giresun fındığı**, dünya standartlarında da en kaliteli tür olarak benimsenmiş durumda. Durum böyle olunca, Giresun’da sürdürülebilir fındık yetiştiriciliği üzerine hayata

Özer Akbaşı, sürdürülebilir fındık yetiştiriciliğinde, çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen, tarımda izlenilebilirlik ve sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğini de gözetilen bir üretimi amaçlayan iyi tarım uygulamalarının önemine değiniyor.

Fındıkta Sürdürülebilir Eylem Planı

Fındık yetiştiricilerinin bireysel çabaları bir yana üretici birlikleri de yavaş yavaş sürdürülebilir bir üretim için hedefler koyuyor. Özer Akbaşlı'nın da dahil olduğu Giresun Keşap Fındık Üreticileri Birliği de bunlardan. Birliğin 2013 yılı için oluşturduğu eylem planı işte şu maddelerden oluşuyor;

- Bozulan doğal dengenin yeniden kurulması,
- Çevre, insan, hayvan ve bitki sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması,
- İzlenebilirlik, sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğinin sağlanması, bütünlümlü mücadele ve ürün yönetiminin kurulması,
- Tarımsal üretimde kalite ve randımanı artırarak, pazar payının

yükseltilmesi,

- Kimyasalların kontrollü kullanımı ile pestisit, nitrat ve ağır metal kalıntılarının önlenmesi,
- Toprak erozyonunun önlenmesi,
- Biyolojik yaşam ve çeşitliliğin doğallığının sağlanması,
- Pazara uygun mal ve hizmetin üretilmesi, pazar getirisinin yüksek olması, tüketici tarafından tercih edilmesi gibi pozitif değerleri ihtiva etmesi,
- Çocuk işçiliğinin tamamen önlenmesi,
- Üretimde şeffaflık ve saydamlığın tam olarak sağlanması,
- Sözleşmeli tarımın desteklenmesi ve güvenilir tedarikçi oluşumunun sağlanması.

geçen bir deneyimin izlerini sürmemek mümkün değildi. Aile olarak yıllardır Giresun'un çeşitli köylerinde fındık yetiştiriciliği yapan **Özer Akbaşlı**, tam da yukarıda bahsettiğimiz çerçeveye uyan bir üretim için uğraş veriyor. Ulusal Fındık Konseyi Yönetim Kurulu, Giresun Ziraat Odası Yönetim Kurulu, Fındık Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu üyelikleri ve Noor Fındık Ltd. Tarım Danışmanlığı, isminin önündeki unvanlardan bazıları...

Giresun Merkez ilçeye bağlı Evren Köyü'nde 30 yıl önce dikilmiş fındık ağaçlarıyla faaliyet gösteren bir çiftliği işletiyor Akbaşlı. Çiftlikte yıl içerisinde bahçe altı temizleme, budama, gübreleme, ilaçlama, tamir bakım ve hasat zamanı olmak üzere yaklaşık 850 kişi çalışıyor. Toplam 17,5 hektarlık bu alanda hektar başına yaklaşık 2 ton fındık alınıyor. Akbaşlı işin zorluklarını şöyle anlatıyor: "Fındık meyvesi çok yıllık bir bitki olması sebebiyle en önemli olayı budamadır. Hemen her yıl dip sürgünlerinin alınması, iç ve dış budamalarının yapılması, yıllık değişkenlik göstermesine rağmen en az 3-4 kez ilaçlanması, her yıl azotlu gübre ve yaprak gübrelerinin uygulanması, 3 yılda bir kışlık gübre ile kireç uygulaması yapılması ve hasat öncesi bahçe altı temizliği fındık tarımının ana aşamaları."

Üretimin Her Aşaması Kayıtlı

Peki, sürdürülebilir fındık üretimi ne anlama geliyor? Özbaşlı, sürdürülebilir fındık yetiştiriciliğinde, çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğini de gözetilen bir üretimi amaçlayan iyi tarım uygulamalarının önemine değiniyor. İyi tarım aslında bir tür prensipler silsilesi ve **Global GAP** adlı bir sertifikayla sürekli denetleniyor. Akbaşlı, **Giresun'un Keşap ilçesinde** kurdukları Fındık Üreticileri Birliği ile beraber son altı yıldır bu sertifikanın tüm yaptırımlarını yerine getirerek üretim yaptıklarını aktarıyor. Tarım Bakanlığı'nın vermiş olduğu sürdürülebilirlik desteklerinin dekar başına en az 50 TL olması gerektiğini düşünen Akbaşlı sözlerine şöyle devam ediyor. "Türkiye'de sertifika maliyetleri çok yüksek. Bireysel

olarak sertifika çok pahalıya geliyor. Birlik, kooperatif veya şirket olup grup sertifikasyonu yaparsanız ucuz. Ancak onun da bir handikabı var. İlimizden biri sorumluluğunu yerine getirmez ise hepimiz yarıyoruz.”

Bu arada Global GAP sertifikasına sahip olmak da o kadar kolay değil elbette. Çalıştırdığımız tarım işçilerinin güvenliği, konaklama, yemek, duş, wc gibi temel yaşam altyapısından, tıbbi olanaklara kadar bir dizi şartı yerine getirmek zorundasınız. Akbaşlı, bu kapsamda sürdürülebilir fındık yetiştiriciliği hakkında yaptıklarını anlatıyor. “Kısaca tarladan sofraya kadar izlenebilirlik sağlıyoruz. Üretim aşamamızın her kademesi kayıt altına alınıyor. Birliğimizde kalite yönetim sistemimiz mevcut. Yılda en az iki kez iç ve bir kez de dış denetimlere tabi oluyoruz. 13’e yakın eğitim toplantıları ile tarımsal ve tarımı doğrudan ilgilendiren konularda eğitimler alıyoruz. Bölgede çoğu çiftçi köylerde yaşamadığı için hafta sonları ilaçlama yapıyor. Oysa ilaçlama zararlıya göre yapılır. Bu durum da **binlerce ton kimyasal ilacın doğaya sıklmasından ibaret**. Yok ediyoruz doğayı. Nedeni ise ekonomik büyüklükte olmayan tarımsal işletme ölçüleri.”

Akbaşlı sürdürülebilir fındık yetiştiriciliğinin kısa zamanda yaygınlaşabileceği konusunda çok da umutlu değil. Büyük çikolata şirketlerinin son yıllarda bölgede bir takım projeler geliştirdiklerini aktaran Akbaşlı, bu projelerin samimiyetini sorguluyor. “Biz 3 yıldır sürdürülebilir üretim ve sözleşmeli tarım yapıyor, Noor Fındık Ltd. firmasının desteği ile sertifika bedelimizi, hasat öncesi avansımızı, sosyal projelerde sponsorluğumuzu bu firmadan karşılıyoruz. Ancak bugüne kadar ‘Siz iyi fındık yapmışsınız, biz de alalım’ diyen olmadı çünkü kimse iyi üretime üç-beş kuruş fazla para ödemek istemiyor. Sadece tribünlere oynuyorlar. Bölgede organik üretim, iyi tarım uygulamalı üretim ve çevreci üretimlerin toplamı, ne yazık ki mevcut üretimin yüzde 2’sini geçmez.”

“Tarım Nüfusu Yaşlı”

Sürdürülebilir tarımın bir parçası olarak fındık yetiştiriciliğinde de gıda güvenliği

çok önemli. Tarımın diğer alanlarında olduğu gibi fındıkta da bu anlamıyla “izlenebilirlik” yani gıdanın elde edildiği hayvan, yem veya gıdaya karıştırılması tasarlanan ya da beklenen maddenin üretim, işleme, dağıtım ile ilgili bütün aşamalarda izlenmesi gerekiyor. Özer Akbaşlı da izlenebilirlik sisteminin önemine değiniyor. Amaçlarının bu sistemi üretim sırasında gıda zinciri yöntemiyle kurmak olduğunu söylüyor.

Tabii Türkiye’nin fındıktaki dünya liderliği düşünüldüğünde söz konusu arazilerin

“Bölgede çoğu çiftçi köylerde yaşamadığı için hafta sonları ilaçlama yapıyor. Oysa ilaçlama zararlıya göre yapılır. Bu durum da binlerce ton kimyasal ilacın doğaya sıklmasından ibaret. Yok ediyoruz doğayı. Nedeni ise ekonomik büyüklükte olmayan tarımsal işletme ölçüleri.”

Çocuk İşçiliğine Hayır

Fındık ağustos ayı başında itibaren toplanmaya başlanıyor. İşte bu mevsimin gelişyle beraber, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesi'nden mevsimlik tarım işçileri özellikle Giresun ve Ordu'ya fındık bahçelerinde çalışmak için akın ediyor. Göç eden aileler çoğu zor koşullar altında geçirdikleri yolculuklarının ardından çocukları ve yaşlılarıyla yani tüm aile fertleriyle bölgede oluyorlar. Tabii sosyal güvenceden yoksun bu işçiler, yıl boyunca yakaladıkları sınırlı çalışma imkanını değerlendirmek amacıyla zaman zaman 10 yaşından büyük çocuklarını da çalıştırmak

zorunda kalabiliyorlar. Çocuk işçi sorununa dikkat çeken Özer Akbaşı, birlik üyeleri olarak 16 yaş altı çocukları çalıştırmadıklarını aktarıyor. "Zaten bu konuda hassastık ama son üç yıldır 'Gülen Çocuk' adlı yeni bir sosyal projeyi hayata geçirdik. Bölgemizdeki bu durumun ortadan kalkması için mücadele ediyoruz. Geçtiğimiz Mart ayında, fındık tarımında çocuk işçiliğinin önlenmesi konulu bir çalıştay düzenledik. Konu hakkında tüm detayları ve çalışmalarımızın tamamını www.cocuklarcalismiyor.com.tr adresinde bulabilirsiniz."

ve fındık bahçelerinin durumu sürdürülebilirlik açısından son derece hayati. Özellikle Giresun'da **bahçelerin çok yaşlı olduğunu** ve bu durumun verimliliği etkilediğini belirten Akbaşı, "Dünyada 1 hektarda ortalama 2,5 ton üretim miktarını yakalamamız çok önemli. Halen Türkiye'de bu rakam ortalama 1 ton civarında" diyor. Akbaşı'nın yine sürdürülebilir yetiştiriciliği etkileyen ve önümüzdeki dönem için en önemli tehlikeli olarak gördüğü şey ise, **bölgedeki üreticilerin yaş ortalamasının da yüksekliği**. "Asıl tehlike ise yaşanan tarım nüfusunun gençlerle takviye edilmemesinde. İspanya 15 yıl önce 30 bin ton yıllık üretim yaparken, bugünlerde 16-17 bin ton üretimlere geriledi. Bunun tek sebebi olarak yaşlı çiftçilerin bu işi bırakmaları gösteriliyor. Aynı

sorunu yaşamamak için şimdiden tedbir almamız gerekiyor. Üreticilerin gelir düzeyini yükselterek, yörede devam eden göçü durdurup, kırsalda kalmalarını sağlamak, gençleri de çiftçiliği özendirerek yaşlı çiftçi profilinden uzaklaşıp, atıl kalan üretim alanlarında yeni istihdamlar yaratarak, yöremizde, fındık üretimine süreklilik ve sürdürülebilirlik kazandırabiliriz. Yani göçü geriye çevirmek çok önemli. **Sürdürülebilir, İzlenebilir ve Görünebilir bir tarımın**, insanları kendileri için yaptığı bir şey olmadığını, yaptıklarının gelecek için yapıldığının bilinmesi ve öne çıkartılması gerekiyor. Nasıl ki dedelerimiz bize 300 kuş türü bırakmış ve biz bunun 200'ünü yok etmişsek, hiç olmazsa geriye kalan 100 türü de bizim çocuklarımıza bırakmamız gerekiyor."

Akbaşı'nın fındık yetiştiriciliği üzerine çalışmaları bunlarla da sınırlı kalmamış. İki yıl önce **Özyeğin Üniversitesi, Çevre - Ekonomi Araştırma Merkezi** ile fındık tarımının karbon ayakizi hesaplamasını yapmışlar. "Halen dünyayı çok az kirleten bir tarım yapıyoruz" diyen Akbaşı, ayrıca fındık ağaçlarının yapısı nedeniyle kirletilenin fazlasıyla üzerinde bir oksijen üretildiğine de dikkat çekiyor. "Maalesef eski dikilmiş ağaçlara karbon nötr hesabı yapmıyorlar. Yapsalar çok alacaklı oluruz. Ayrıca, halen **Noor fındık karbon ayakizi, LCA fındık yaşam döngüsü projeleri** de benim çiftliğim üzerinden hesaplanmaktadır. Önümüzdeki günlerde, **MyClimate** ile Akbaş Çiftliği Karbon ayakizi çalışmasını da başlatacağız."

Dünyanın en büyük fındık üreticisi olup, bu kadar sürdürülebilirlikten ve iyi tarım uygulamalarından uzak olmak gerçekten dikkat çekici. Ama zaman değişiyor, Özer Akbaşı gibi öncüler işe el koymaya niyetleniyor ve ufukta sürdürülebilir fındığın emareleri görülmeye başlıyor. Ama Akbaşı'nın dediği gibi, bu işin arz ve yurttaş tüketiciler tarafı olmadan gelişmesi zor. İşin gidişatını değiştirmek için, marketlerden ve büfelerden, "çocuk işçi çalıştırılmadan, karbon ayakizi hesaplanmış, zararlı pestisitlerden azade, sağlıklı fındık var mı sizde?" diye sormamızın zamanı geldi galiba... ○

26-29 Eylül 2013

Yenilenebilir ve Sürdürülebilir Enerji Fuarı Uygulama Teknoloji ve Çözümleri

CNREXPO

yenilenebilir enerji fuarı

CNR GREEN

CNR EXPO Yeşilköy 34149 İstanbul Tel: 444 7 267 Faks: 0 212 465 74 76-77

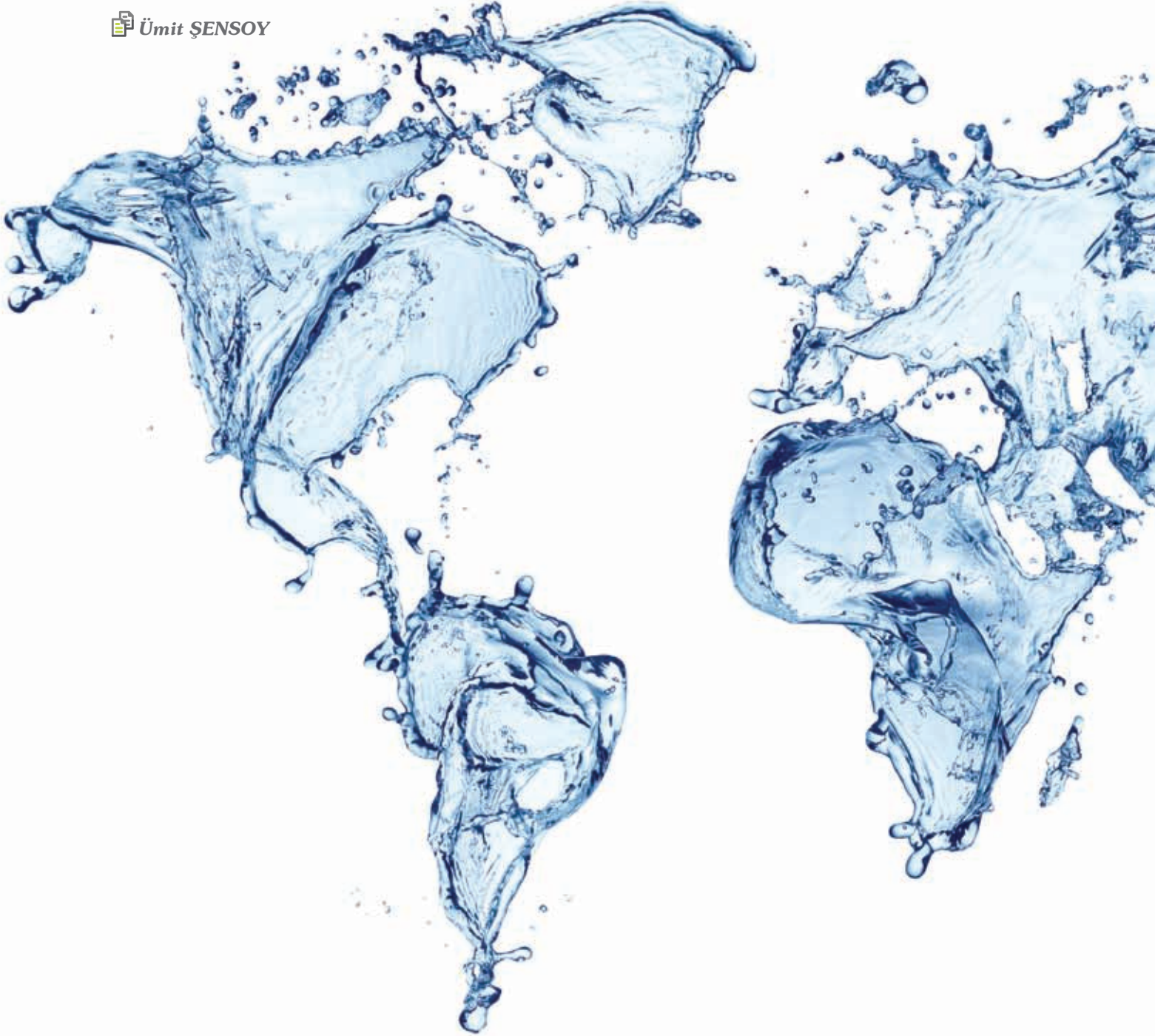
BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

CNRHOLDING

www.cnrexpo.com

Su Neden Bir CFO Meselesidir?

 Ümit ŞENSOY

Dünyanın önde gelen danışmanlık firmalarından Deloitte'un CFO Insights yayının son sayısı, önümüzdeki dönemde giderek daha sık konuşmak zorunda kalacağımız su meselesini ele aldı. Şirketlerin finans yöneticileri olan CFO'ların sadece paraya değil, en az onun kadar kritik ve bağlantılı olan su konusuna eğilmesinin artık bir zorunluluk haline geldiğini anlatan makale, Deloitte LLP'nin CFO Programı Küresel Araştırma Direktörü Ajit Kambil ile Deloitte LLP CFO Eğitimi ve Etkinlikler Kıdemli Yöneticisi Lori Calabro'nun öncülüğünde geliştirilmiş.

Dünyanın büyük bölümü kavruluyor. Geçtiğimiz Temmuz ayında ABD'nin yüzde 56'sına ulaşan komşu bölgelerinde kuraklık koşulları yaşandı; ABD Drought Monitor (Kuraklık İzleme) kurumu 12 yıllık tarihinde ilk kez bu kadar geniş bir alanla karşılaşılıyordu. Hindistan ve Pakistan gibi muson yağmurlarının ciddi ölçüde normalin altına düştüğü yerlerde de haklı olarak kuraklığı andıran koşullar bekleniyor. Kore Yarımadası'nın belli kesimleri yüzyılın başından bu yana en ağır kuraklığı yaşamaya devam ederken, Rusya'daki yağış azlığı hayati miktarda buğday hasadını tehdit ediyor.

Bir zamanlar bol bulunan bir kaynak olan su giderek seyrekleşiyor. Ve bu seyrelme -iş yaşamını ve tedarik zinciri operasyonlarını sektöre uğratma, maliyetleri yükseltme ve meta ürünlerinin fiyatlarını artırma potansiyeli taşıyan- finansal bir sorundur. Sorunun bir yanı da, temiz su talebinin son 50 yılda iki katına çıkmış olması. Ayrıca durum daha da kötüleşebilir. Öyle ki, OECD 2030 Çevre Hedefleri, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün Mart 2008 tarihli raporunda, 2030 yılında dünya nüfusunun yarısının su kıtlığı çekebileceği öngörülüyor.

Büyük Susuzluk

William Sarni, Corporate Water Strategies (Şirketlerin Su Stratejileri, Earthscan 2011) isimli kitabında, suyun ne kadar nazik bir sorun olduğunu ortaya koyuyor. Yeryüzü genelinde su azalmadığı halde -su ne yaratılabilir ne de yok edilebilir- bu sınırlı kaynağa ulaşma yarışını kızıştıran bir dizi makroekonomik neden bulunuyor.

Birincisi: Artan nüfus. 2030'da dünyamızda tahminen sekiz milyar insan yaşıyor olacak. Bunun sonucunda, çok daha fazla insanın suya gereksinimi olacak.

İkincisi: Ekonomik gelişme. Dünya Bankası önümüzdeki 20 yılda gelişmekte olan ülkelerde yüzde 6, gelişmiş ülkelerde yüzde 2,7 büyümeye öngörüyor. Gerçi bunu gerçekleştirmek için yeterli temiz su kaynağı gerekiyor. Küresel düzeyde kullanılan suyun kabaca yüzde 70'i tarımda kullanılmakla birlikte (yiyecek ve içecek sektörlerinin kritik bir girdisidir), enerji ve hazır giyim, hatta yarı-iletkenler gibi başka sektörler de faaliyetleri için bol miktarda suya gereksinim duyuyor.

Üçüncüsü: Orta sınıfın yükselişi. İnsanlar ekonomi basamaklarında yükseldikçe tüketme eğilimleri artıyor -enerjiden gıdaya ve keyif unsurlarına kadar- ve bunları üretmek için su gerekiyor. Özellikle beslenme tarzındaki değişim, ağırlıklı tahıl ve sebzeyle beslenmeden daha yüksek oranda protein içeren besinlere geçiş, genişleyen besin

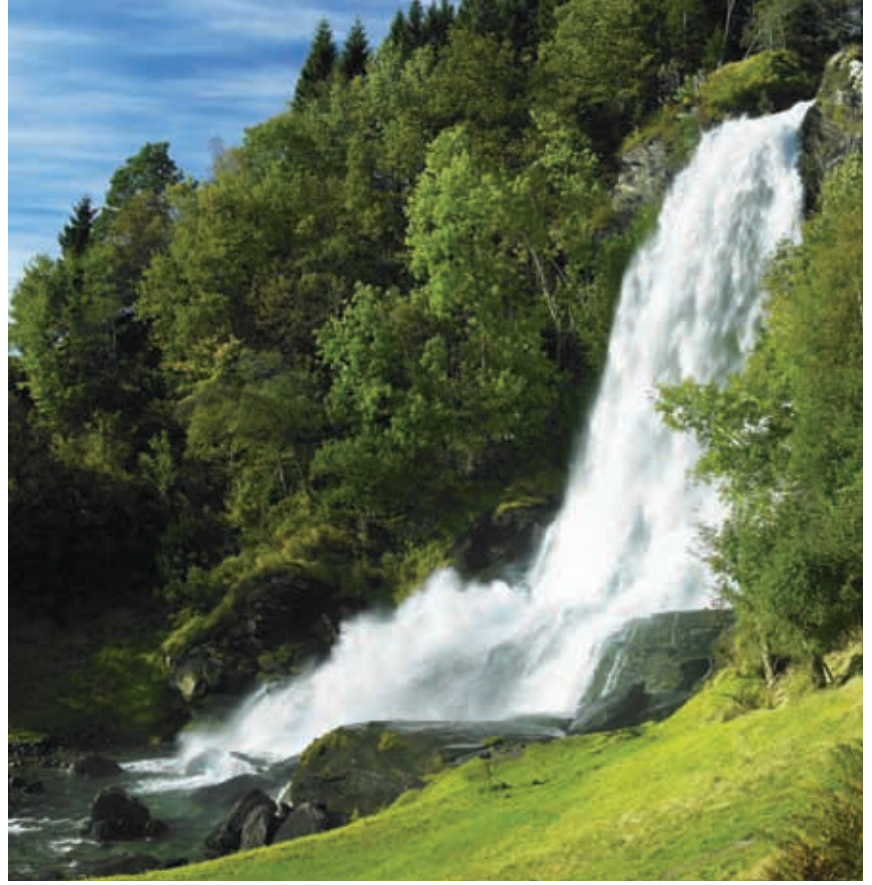
William Sarni, Corporate Water Strategies (Şirketlerin Su Stratejileri) isimli kitabında, suyun ne kadar nazik bir sorun olduğunu ortaya koyuyor.

zincirinde daha fazla su kullanımını körüklüyor.

Dördüncüsü: Artan kentleşme. Bugün gezegenimizin nüfusunun yaklaşık yarısı kentlerde yaşıyor. 2050 yılına kadar Çin’de dünya çapındaki en büyük yoğunlaşmanın meydana geleceği ve yalnız bu ülkede 1 milyar insanın kentsel bölgelerde toplanacağı tahmin ediliyor. İnsanlar kentlere göçtükçe genelde daha fazla su kullanıyorlar ancak bu, ülkenin o bölgesinde yeterli su arzı olacağı anlamına gelmiyor. Ayrıca böyle bir insan yoğunluğu sanayi, konut ve ekosistem gereksinimleri arasında rekabete de yol açabilir.

Suyla Bağlantılı Riskler

Tüm bu etmenler bir araya gelerek suyu -talebin en yüksek noktasında- giderek seyrelen bir kaynak haline getiriyor. Bunun şirketler ve CFO’lar üzerindeki etkileri çok geniş ve çeşitlidir. Örneğin bir şirketin **Hindistan, Çin** ya da **Afrika** gibi yeni gelişen piyasaları kapsayan bir büyüme stratejisi varsa, o zaman sürekli büyüyen bir su kıtlığı sorunu-

la yüz yüze gelecek demektir. Eğer tedarik zincirleri bu bölgelerden birinde yer alıyorsa, ekin yetiştirmek ya da mamul ürün üretmek için yeterli su bulamamak gibi somut bir tehlikeyle karşı karşıya kalacaklar. Bunun etkileri şimdiden hissediliyor. **Karbon Saydamlık Projesi**’nin (CDP) **Su Saydamlık Raporu**’na göre şirketlerin yaklaşık yüzde 40’ı son beş yılda suyla bağlantılı risklerle karşılaştılar. Ek olarak etkisini şimdi ya da beş yıl içinde gösterme potansiyeli bulunan suyla bağlantılı riskler tedarik zincirlerinin yüzde 66’sını, doğrudan operasyonların ise yüzde 64’ünü oluşturuyor. Su ile bağlantılı riskleri üç ana grupta toparlayabiliriz.

1. Fiziksel azalma. Suyun azalma olasılığının operasyonların devamlılığı açısından ciddi sonuçları olacaktır. Örneğin bir meşrubat şirketinin

suya erişiminde meydana gelebilecek kesintiler imalat sürecini sektete uğratarak gelir kaybına neden olacağı gibi, enerji santralına soğutma suyu bulunamaması enerji üretimini aksatabilir ve suya yetersiz erişim kaya gazı çıkarılmasını önleyebilir ya da kesintiye uğratabilir. CFO’lar bu durumda şunu sormak zorunda kalırlar: “Gerek duyduğum yerde ve zamanda doğru kalitede ve miktarda yeterince su bulabilecek miyim?” Stres altındaki az sulu alan veya alanlardaki su sıkıntısı yalnız işi aksatmakla kalmaz, suya güvenilir, sürdürülebilir erişime yeniden kavuşuncaya kadar belli bir süre kapanmasına da neden olabilir.

2. Düzenleme riskleri. Bu kaynağın gerçek anlamda yerini alabilecek hiçbir şey olmadığı bilindiğinden, dünya çapında suyla ilgili düzenlemelerde bir artış göz-

leniyor. Örneğin Avustralya’da ve Güney Afrika’da kamu politikası ve fiyatlandırma tarım, ticaret ve konutların su gereksinimleriyle ilgili değişiklikler. CFO’ların üzerinde durmaları gereken sorular arasında şunlar da var: “Suyla ilgili hangi düzenlemeler değiştiriliyor ve/veya sıkılaştırılıyor?” Belli düzenlemeler işletme maliyetlerini yükseltebilir ve kuraklık günlerinde ya da suyun azaldığı dönemlerde su kullanımını sınırlayan bir dağıtım programı getirebilir.

3. Saygınlık riski. Yatırımcılar ve diğer paydaşlar suyu önemsiyorlar. Bir su havzasındaki paydaşların, iş dünyasında gördüğü, şirketin su kullanımı konusunda sorumlu bir anlayışla çalışmadığına inandığı olumsuz etkilenme örnekleri de mevcut. Su havzasındaki öteki paydaşların zararına su kullanma algısı bile, sosyal medyayı kullanan hemen herkesin sosyal çalışma hakkınızı etkileyebileceği bir dünyada, problem olabilir. Enerjiyle karşılıklı ilişkisi bakımından suyla bağlı başka riskler de var. Su olmadan enerji üretemezsiniz ve enerji olmazsa, suyu işlemekten

geçirip yeterli miktarda tedarik edemezsiniz. ABD’de 2008 ile 2035 arasında öngörülen yüzde 14’lük enerji talebi artışı temiz su kaynaklarında muazzam bir artış gerektiriyor. Ne ki, bu küresel bir sorun. Son dönemde yapılan bir araştırmaya göre, Avrupa’daki termoelektrik enerji üretim kapasitesi, enerji santrallerine verilen soğutma suyunun tükenmesi nedeniyle, 2031 ile 2060 arasında yüzde 6 ila 19 oranında azalacak (ABD ve Avrupa’nın İklim Değişikliği Karşısındaki Kırılganlığı, Michelle T. H. van Vliet ve diğerleri, Nature Climate Change; Haziran 2012).

Suyu Korumak Neden Bir CFO Meselesidir?

Su azlığına hazırlanmak önce değer zincirinizdeki su kullanımınızı anlamak, ardından da bunun doğurabileceği risk ve fırsatları kavramakla başlar. Bu, dolaysız işlemlerinizi ve değer zincirinizde (yani tüm tedarik zincirinizde, ürün kullanımınızda ve yaşamınızın sonunda) ne kadar su kullandığınızı saptamak, ardından bu suyu hangi coğrafi ortamda kullandığınızı belirlemek

demektir. Su bulabilmek küresel bir problem olabilir ancak suyun temel yapıtaşı su havzası olduğundan, son tahlilde karşımıza yerel düzlemdeki bir olay olarak çıkar.

Kullanımı belirlemek su stratejisinin en önemli öğelerindedir (Bkz. Şekil 1). Su kullanımının ayakizinin haritasını çıkarmak belli bir coğrafi mekânda belli bir ürünü imal etmek için kullanılan su hacmini saptamayı içerir. Şimdilik hâlâ başlangıç evresinde olabilir ancak **Su Ayakizi Ağı (waterfootprint.org)** tarafından geliştirilen örnekteki gibi, metodolojiler yeni yeni ortaya çıkmaya başlamıştır. Ek olarak gelişkin risk araçları yardımıyla ve verileri analiz ederek risk haritası çıkarmak mümkündür. Çeşitli hükümet dışı örgütlerin önerdiği her yerde bulunabilecek başka risk belirleme araç ve metodolojileri

Şekil 1: Su Stratejisi

Etkin su koruma stratejisinin üç kilit evresi ve her evredeki eylemleri destekleyecek bir programı vardır. Paydaşları, yerel toplulukları ve çalışanları bütün evrelerde suyu koruyup gözetme faaliyetine yönlendirmek şarttır.

Not: W. Sarni'nin (2011) izniyle yayınlanmıştır.

başlangıç için yararlı olabilir; risklerin hemen saptanmasını sağlayacak ve hafifletme stratejilerinde öncelik verilebilecek daha hassas araçlar da vardır (Deloitte'in su riskinin haritasını çıkarma sunumuna "HIVE", yani Üç Boyutlu Görselleştirme Ortamı deniyor). Bu çalışmanın bir yönü de, fiziksel riskleri, düzenleme risklerini ve itibar riskini dolarla ifade eden bir iş değeri hesaplamasıdır.

Şirketler bu analizi baz alarak su risklerini azaltmak için yapacaklarına karar verebilirler. En açık olan adım, etkinliği artırmaktır -işinizi daha az suyla ya da hemen hemen susuz yürütmeye çalışmak. Bir diğeri ise "kolektif eylem"i kucaklamak yani paydaşları, herkesin gerek duydukları her zaman ve her yerde su bulabilmesini makul ölçüde sağlamaya yönlendirmektir.

Suyun değerlendirilmesini gerektiren başka özgül süreçler de var. Çeşitli operasyonlar ve tesisler için seçilecek mekânlara karar verme sürecini alın. Bazı şirketler belli bir mekânda doğru miktarda ve kalitede suyun bulunup bulunmadığını nicel düzlemde anlayabilir. Örneğin yarı-iletken sanayi, çiplerin işlenmesinde kullanılan, ultra saf denilen çok özel bir kalitedeki suya gereksinim duyar. Başka şirketlere ise, bu gibi su sorunlarıyla uğraşmaktansa, ürününü imal edip suyun az olduğu yerlere göndermek daha kolay gelebilir.

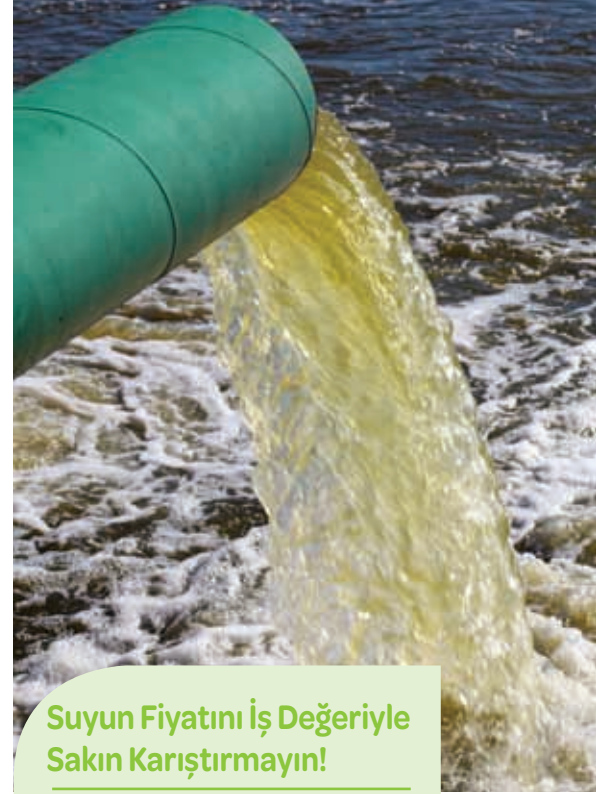
Birleşme ve satın almalarda da di-

ğerlerinin yanı sıra tüketim ürünleri sanayilerinin su bileşenine hak ettiği değeri vermeleri gerekir. Bir şirket satın alırken, su riski profilinin nasıl görüldüğüne dikkat etmek gerekir. Aslında suyu herhangi bir klasik risk gibi ele alıp yönetmek -riskin nasıl bir yapısı olduğunu anlayıp, ona göre değer biçmek -gerekir.

Havanda Su Dövmek Yok

Suyla ilgili kestirimler o kadar da uğursuz değil. Suyla ilişkili riskleri yönetmeye dönük bazı fırsatlar da var. Örneğin su tüketimini azaltacak, özellikle de enerji ve suyun -özünde bütünlüklü bir su ve enerji stratejisiyle- birlikte ele alındığı maliyet düşürücü yaklaşımlar var. Su kıtlığı operasyonel modellerde inovasyonu, ürün geliştirmeyi ve pazara girişi, sonuç olarak da iş fırsatlarını körüklüyor.

Bununla birlikte bütün iş alanlarındaki CFO'ların, daha ihtiyaç duyma noktasına gelmeden bir **koruma stratejisi** geliştirmeleri gerekiyor. Erken harekete geçmenin ödülleri şunlar olabilir: Marka değerinin güçlenmesi, suyla ilgili risklerin baştan sınırlanması, özgül pazarlarda faaliyet yürütme olanağına duyduğunuz güvenin artması ve giderek daha kestirilemez bir hale gelebilecek olan koşullarda işin devamlılığını sağlayacak bir güvenlik ölçüsü artışı. Bu belirsizlik ortamında CFO'lara düşen, su kıtlığına kendilerini şimdiden hazırlamak ve dalgalanma etkisini azaltmaya çalışmaktır. ○

Suyun Fiyatını İş Değeriyle Sakın Karıştırmayın!

- Su, kâr/zarar tablosunda şimdilik bir "vızıltı" gibi durabilir. Ama bunun değişmesi hiç de uzak olmayabilir.
- Şu anda suyun fiyatı çok düşük, ama CDP Su Saydamlık 2010 Raporu'na göre, hemen her yerde yılda yüzde 5 ila 10 arası bir artış gösteriyor. Ayrıca birçok ABD eyaleti su kullanımı arttıkça suyun fiyatının da arttığı kademeli fiyatlandırma uygulamasına çoktan geçti geçti. Ve Las Vegas da dahil birçok kent geçen yıl faturalarına bir takım yeni "sabit" ücretler ekledi. Bu tutarlar su tüketim miktarından bağımsız olarak her ay ödeniyor (Circle of Blue, Mayıs 2012).
- Değişik ülkeler inatçı kuraklıklar karşısında su fiyatlarını yeniden düzenleme yönünde adımlar attılar. Avustralya artan su kıtlığı ve inatçı kuraklıklar karşısında kamu politikası ve fiyatlandırmanın nasıl değiştiğini gösteren eşsiz bir örnektir. Etkin su kullanımını teşvik eden tarife değişiklikleri içeren fiyat reformları kentlerde su tüketimini önemli ölçüde azaltmıştır.
- Artık CFO'ların suyu günlük risk değerlendirmelerine dahil etmelerinin zamanı geldi. Zira suyu bedava kullanma olanağına, ancak onu bir daha bulamayacağınız güne kadar sahip olabilirsiniz. O gün geldiğinde de probleminiz var demektir.

5
YIL

GfK Türkiye Fotoğraf Yarışması 2013

TEMA

YOLCULUK

Son Katılım: 13 Eylül 2013

Katılım için: <http://e-gfkturkiye.com/foto/>

BİRİNCİ : NIKON D5200 DSLR PROFESYONEL FOTOĞRAF MAKİNESİ

İKİNCİ : SONY XPERIA SP AKILLI TELEFON

ÜÇÜNCÜ : MEDIA MARKT 1000₺ HEDİYE ÇEKİ

Tüm Kazananlara 1 Yıllık Photo World Dergisi Aboneliği

JÜRİ ÜYELERİ

Prof. Nihal Kafalı / Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv. Fotoğraf Bölümü Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Çetin Ergand / Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv. Fotoğraf Bölümü Öğretim Üyesi

Zeynep Boneval Atılgan / Hepsi Hikaye / www.yolculukterapi.com

Muammer Yanmaz / Fotoğraf Sanatçısı

BAŞVURU VE KATILIM KOŞULLARI

Başvurular <http://e-gfkturkiye.com/foto/> web adresine yapılacaktır. Başvuran kişi kurumsal e-posta adresi ile kayıt olarak ve zorunlu bölümleri doldurarak fotoğraflarını yükleyebilir. Her katılımcı en fazla 2 fotoğraf ile başvurabilir. Fotoğraflar jpeg/jpg uzantılı ve boyut olarak 1MB ile 5 MB aralığında olmalıdır. Yarışma tüm iş dünyasına açıktır, tüm çalışanlar katılabilir. GfK Türkiye yarışma koşullarını gerekli gördüğünde değiştirme hakkını saklı tutar.

Daha fazla bilgi için: www.gfkturkiye.com

ÖDÜL SPONSORLARIMIZ

Paolo Di Croce: “Yediğimiz Yemeğin Bir Değeri Vardır”

14-16 Haziran tarihleri arasında İstanbul çok önemli bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Slow Food'un en önemli organlarından olan Uluslararası Slow Food Konseyi bu yılki toplantısını İstanbul'da yaptı. 40 ülkeden 50'den fazla delegenin katıldığı toplantının konuklarından biri olan Slow Food Genel Sekreteri Paolo Di Croce idi. Croce, “Yeni, farklı bir kültür oluşuyor. İlk defa ABD gibi bir ülkede çiftçiliği ‘cool’ bulan gençlerle tanıştım” diyor.

 Balkan TALU

 Özgür GÜVENÇ

Mesele ne yediğimiz olunca, ana sohbet konunuz da gıda güvenliği oluveriyor birdenbire. İnsanları doğal gıda üretimine veya tüketimine nasıl adapte edebiliriz? Esas gündem maddemiz bu. İşin politika oluşturma boyutunda yıllarca bize ne idüğü belirsiz şeyler yedirmiş olan büyük markalarla baş etmenin imkansızlığını vurguluyor Paolo Di Croce. Diğer bir deyişle kimse Monsanto ile devasa hukuki mücadelelere girişecek değil maalesef. Di Croce bu noktada AB ve BM organlarıyla diyalog kurabilmenin çok daha kolay olduğunu çitlatıyor bizlere. Bu tezin bir alametifarikası olarak Slow Food, yaklaşık bir ay önce BM'nin gıda ve tarım örgütü FAO ile küçük üreticilerin desteklenmesi için beraber hareket etme kararı almış. Biz ise işi biraz tüketici boyutuna çektik. İki ana eksenimiz vardı: Organik gıda pahalı mitini nasıl yıkarız? Tüketicinin bilinçlenmesi nasıl mümkündür?

Yakın zamanda PricewaterhouseCoopers (PWC) Global Sürdürülebilirlik Lideri Malcolm Preston'la yaptığımız söyleşide son dönemde yaşanan at eti skandalının nedeninin insanların ucuz gıdaya öncelik vermesi olduğunu söylüyordu. Siz ne diyorsunuz?

Diyelim ki modernleşmenin ve küreselleşmenin sembolü olan bir gıda seçtik. Örneğin, patates kızartması. Ucuz marketten aldığımız patates kızartması, en pahalı marketten aldığımız patatesten de, onu kızartırken de kullandığımız yağdan da sekiz kat daha pahalı ama böyle düşünmüyoruz. İçinde ne olduğunu bilmediğimiz şeylere dünyanın

parasını dökmeye pek meraklıyız. ABD’de en yeni trendlerden biri de önceden yıkanmış, doğranmış salata almak. Bu da normal malzemeyle hazırlayacağımız salatalardan çok daha pahalı. Halbuki bu gıdaları yediğimiz zaman ortaya çıkacak sonuçları düşününce gerçek bedel ortaya çıkıyor. Örneğin ABD’de Obama obeziteyle mücadele için 178 milyar dolar para harcadı. Bizim sorunumuz aslında ekonomik değil, kültürel. Yediğimiz yemeğe değer vermiyoruz. Cep telefonumuza ayırdığımız süre, yemeğe ayırdığımız vakitten daha fazla. Burada ayrıca ne kadar gıdayı çöpe attığımızı da düşünmeliyiz. Yediğimiz yemeğin yüzde 40’ını çöpe atıyoruz. Bu yüzden yemeğe hak ettiği değeri, zamanı tekrar vermemiz gerekiyor. Her şeyden vazgeçtim, bir makarna haşlamak ne kadar vakit alır ki? Sonuç olarak biz son 60 yıldır yaptığımız gibi beslenmeye devam edemeyiz. Bunun değişmesi gerekiyor ama insanlar da bu alışkanlıklarını kırmaya başladılar. Yeni, farklı bir kültür oluşuyor. **İlk defa ABD gibi bir ülkede çiftçiliği “cool” bulan gençlerle tanıştım.** Bu yüzden yerel üreticileri daha fazla desteklemek gerekiyor. Bir de insanlar ne yediğini bilmiyor. Tüketiciler, diyelim ki hazır aldığı dondurulmuş tavuğun içindeki maddeleri bilseler onu almazlar. İcabında bir yarım saat daha kaybetmeyi göze alır, doğru düzgün tavuk pişirirler.

Yerel üreticileri destekleyelim ama burada sorunumuz sadece işlenmiş gıda değil. Özel olarak sertifikalı ürün almıyorsam, sıradan tüketici olarak aldığım sebze veya meyvenin de nereden geldiğini bilmiyorum. Bu konuda Slow Food gibi kuruluşlar nasıl bir rol oynayabilir?

Devlet politikaları ülkeden ülkeye değişebiliyor. Bu yüzden mesela AB tek tek uğraşmak yerine kendi etiketini yaratabilmeyi zorluyor. Biz üre-

2014: Uluslararası Aile Çiftçiliği Yılı

Mayıs ayının ortalarında Slow Food kuruluşu ve BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) küçük üreticilerin desteklenmesi konusunda ortak hareket etme kararı aldı. Bu anlaşmaya göre küçük üreticiler yerel, ulusal ve küresel bazda desteklenecek. Üç yıl boyunca geçerli olacak anlaşmanın üç aşaması var. İlk aşamada ortak destek kampanyaları yapılacak. İkinci adım olarak, bölgesel ve küresel networkler güçlendirilecek. Son aşama ise farkındalık oluşturmak olarak adlandırılıyor. Bu adımın alametifarikalarından biri de 2014’ün **Uluslararası Aile Çiftçiliği** yılı ilan edilmesi olacak. Yürürlüğe konulan anlaşmanın en büyük hedeflerinden biri gıda kayıpları ile israfının engellenmesi ve hayvan sağlığının korunması olarak

José Graziano da Silva

tanımlanıyor.

FAO Genel Müdürü **José Graziano da Silva** yaptığı açıklamada açlığı engellemek ve biyoçeşitliliği korumanın FAO ve Slow Food’un ortak vizyonu olduğunu vurguluyor. Slow Food Hareketi Başkanı **Carlo Petrini** ise bu ortaklığın özünü, yerel gastronomiyi desteklemek, biyoçeşitliliği korumak ve küçük üreticiye sahip çıkmak olarak açıkladı.

ticileri, teknik ayrıntılara boğmadan kendi hikâyelerini anlatmaya teşvik ediyoruz zaten çünkü pazarda kendine iyi bir konum isteyen, işini düzgün yapan çiftçi de göğsünü gere gere hikayesini anlatmak istiyor. Öte yandan hukuki düzenlemelerin de buna imkan vermesi gerekiyor. İkinci olarak artık tüketiciler de hesap sormalı. Süpermarketler biraz daha zor bir konu ama bence en iyi başlangıç noktası restoranlar. Bir müşteri garsonu ve veya işletmeciyi bu konuda sürekli sorguya çekerse o restoran da kendini bir şeyler yapmaya mecbur hisseder. Zaten şimdiden duvarına tedarikçi listelerini asan restoranlar var. Bunun nihai adımı da etiketlemedir. Etiketleme artık bir hak olarak kabul edilmeli. Öte yandan bizim gibiler her üç

ayağa da baskı ve lobi yapmalı. Sonuçta sadece politikacılarla, sadece tüketicilerle ya da sadece üreticilerle bir yere varamayız.

Türkiye’de şöyle bir problem daha var: Çok sayıda çiftçi doğal üretimde ısrarı bir yük olarak görüp topraklarını terk ediyor çünkü organik sertifika almak çok zor ve meşakkatli. Bunu engellemek için ne tür mekanizmalar kurulabilir?

Bu noktada ilk olarak küçük üreticilere finansal destek ve pazar erişimi sağlanması gerekiyor. İkinci olarak da elbette esas hedefimiz biyoçeşitliliği korumak olmalı ama küçük çiftçilerin belli ürünleri ekmeye devam etmesi ve bunu doğru şekilde yaptıklarından da emin olmamız lazım. ○

“Sürdürülebilirlik, Hiç de Pahalı Değil”

Küresel anlamda bugüne kadar hayata geçirdikleriyle sürdürülebilirliğin bir şirketin büyümesine nasıl katkı sunduğuna örnek firmalar listesi hazırlasak, Unilever hiç şüphesiz bunun en önde gelen isimlerinden biri olur. Unilever’in Türkiye ayağı için de durum aynı diyebiliriz. Sıfır katı atık hedefine ulaşan fabrikaları, 2012 yılında Lipton çayın hem üretilip, hem tüketildiği ilk ve tek Yağmur Ormanları Birliği sertifikası alan ülke olma başarısı, üretim süreçlerinde karbon salımı, su ve elektrik tüketiminde ciddi azaltımlar şirketin başarılarından bazıları. Unilever Türkiye, İsrail, Orta Asya ve İran Tedarik Zincirinden Sorumlu Başkan Yardımcısı Nihal Temur bütün bu başarıları ve hedeflerini EKOIQ’ya anlattı...

Çevre ve sürdürülebilirlik kapsamında fabrikaya yatırım yapmaya nasıl karar verdiniz ve ne zaman başladınız?

Sürdürülebilirlik yaklaşımı, Unilever olarak kurulduğumuz günden itibaren büyük bir ciddiyetle sahip çıktığımız bir olgu. DNA’mızda var olan bu yaklaşım aracılığıyla faaliyetlerimizi her zaman sürdürülebilirlik ekseninde gerçekleştirmeye çalıştık. Bu doğrultuda Türkiye’deki çalışmalarımız da 10 yılı aşkın süredir kararlılıkla devam ediyor. 2010 yılında hayata geçirdiğimiz **Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planımız** ile de büyük bir kararlılıkla bağlı olduğumuz yaklaşımımızı somut bir temele dayandırdık.

Unilever olarak sürdürülebilirliğe entegre bir yaklaşımımız var ve tüm faaliyetlerimizle sürdürülebilir geleceğe yatırım yaptığımıza inanıyoruz. Bu anlayış üretim tesislerimizdeki su ve enerji kullanımından sürdürülebilir kaynaklardan hammadde tedarik etmeye, Ar-Ge çalışmalarımızın eseri olan çevre dostu ürünlerden tüketicilerimize verdiğimiz mesajlara kadar tüm iş süreçlerimizi kapsıyor. Öte yandan, şirket olarak çok uzun yıllar önce benimsediğimiz bir felsefenin, bu-

gün geçtikçe yaygınlaşmasından elbette mutluluk duyuyoruz.

Tüm bunlar için ne kadar büyüklükte bir yatırım yapmanız gerekiyor ve ne zamandır sürüyor bu?

Sürdürülebilirliğe entegre bir yaklaşımımız olduğunu vurgulamıştım. Dolayısıyla tüm faaliyetlerimize, yatırımlarımıza ve projelerimize bu anlayışla yön veriyoruz. Maalesef, ülkemizde çevre yatırımlarının, sosyal sorumluluk projesi gibi görüldüğü ve bu yatırımların pahalı olduğuna dair yanlış bir düşünce yapısı bulunuyor. Biz aslında yaptığımız çalışmalarla ve elde ettiğimiz rakamlarla Unilever olarak bunun tam tersini kanıtıyoruz. Yapılan çalışmalarla elektrik ve su tüketiminin yanı sıra atıklar azalıyor ve yapılan işin verimi artıyor. Bu kapsamda da gerçekleştirilen bu çalışmalar doğal olarak maliyetleri de düşürüyor. Biz Unilever olarak çevreye yaptığımız yatırımların yüzde 90'ının dört yıl içinde geri döndüğünü görüyoruz. Yatırımdan ziyade kazanımlarımıza dikkat çekmeyi ve bu yönüyle örnek olmayı arzu ediyoruz. Bu noktada,

son iki yılda Türkiye'deki üretim tesislerimizde sürdürülebilirlik projeleriyle 10 milyon TL'den fazla tasarruf sağladığımızı belirtmek isterim. Öte yandan aldığımız ödüller, bu yöndeki yaklaşımımızın kamuoyundan takdir gördüğünün önemli bir kanıtı. Örneğin 1975 yılından bu yana OMO dâhil Türkiye'nin birçok lider temizlik ve kişisel bakım markasının üretimini gerçekleştirdiğimiz **Lever Elida Gebze Fabrikası**, üretimde mükemmelleşme çabalarının karşılığını rekor bir sürede aldı. Fabrika 2000 yılında **TPM - Total Productive Maintenance (Toplam Üretken Bakım Yönetimi)** modeline geçti. Her yıl tüm dünyada TPM modelini kullanarak üretkenliğini, verimliliğini ve çalışan memnuniyetini en çok artıran fabrikalara verilen TPM Mükemmellik Ödülü'nü almaya hak kazandı. Böylece üç yıl içinde dünyanın "mükemmel" fabrikaları arasına girdi.

Unilever olarak benimsediğimiz sürdürülebilirlik yaklaşımı, halen devam eden yatırımlarımıza da ilham veriyor. 2011 yılında Konya'da temelini attığımız ve geçtiğimiz

günlerde üretime başlayan Algida fabrikamızda da bu anlayışın önemli izleri var. **Konya Algida Fabrikası**, Unilever için büyük önem taşıyor çünkü bizim çalışma biçimimizin özünü oluşturan Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı'nın somut örneklerinden biri. Yeni fabrikamız çevreye duyarlılığıyla bir ilke imza atarak, **dünyanın ilk LEED sertifikalı çevre dostu dondurma fabrikası** olacak. Ofisleri, deposu ve tüm üretim alanları LEED kapsamında olacak bir fabrika tasarladık. Yeni fabrikamız tasarımıyla da özel çünkü Unilever'in bundan sonra inşa edeceği fabrikaların inşa ve tasarım standartlarını gösteren örnek dondurma fabrikası olma niteliği taşıyor; bir başka deyişle bundan sonra dünyanın çeşitli yerlerinde kurulması planlanan Unilever dondurma fabrikaları Konya Fabrikası standartlarında yapılacak.

Bu yeni yatırımda iş modelinizin temel ayakları neler? Nasıl bir işleyiş var?

Unilever'in sürdürülebilirlik stratejisi, sosyal etkilerimizi artırırken

"Konya Algida Fabrikası, Unilever için büyük önem taşıyor çünkü bizim çalışma biçimimizin özünü oluşturan Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı'nın somut örneklerinden biri"

Konya Algida Fabrikası

Algida Çorlu Fabrikası

“Ürün Geliştirmek Yetmez, Tüketiciyi de Değiştirmek Gerekıyor”

Hammaddelerimizi sürdürülebilir olarak tedarik ediyoruz ve sürdürülebilir ürün ve ambalajlama yenilikleri sunuyoruz. Ancak değer zincirimizi dikkatlice analiz ettiğimiz zaman, Unilever’in seragazi salımının yüzde 26’sının hammaddeden, yüzde 3’ünün üretimden, yüzde 2’sinin nakliyeden, yüzde 68’inin tüketiciden, yüzde 1’inin ise üründen arta kalanların imhası sırasında ortaya çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla bu anlayışı tüketicilerimize de kazandırmak ve onlarla el ele yürümek, hedeflerimize ulaşmamız için büyük önem taşıyor. Örneğin, lider deterjan markamız OMO, sürdürülebilir geleceğe hizmet etmenin sadece ürün geliştirmekten ibaret olmadığını, tüketicilerimizin bu yenilikleri benimsemesinin de büyük önem taşıdığını bilincile öne çıkan bir markamız. Bu nedenle tüketici eğilimlerini, alışkanlıklarını değiştirmeye yönelik çalışmalar yürütüyor. Bunlara örnek olarak son dönemde hayata geçirdiğimiz inovasyonları ve projeleri gösterebilirim. Konsantre deterjanlar sayesinde deterjanların ağırlığını 1/3 oranında azalttık. Bununla beraber karbondioksit salımı da azaldı. Türkiye’de diğer ülkelere göre çok daha yüksek olan ön yıkama oranı, OMO’nun 2009’dan bu yana yaptığı entegre iletişim kampanyaları sayesinde yüzde 44’ten yüzde 29’a indi. Sadece ön yıkamasız çamaşır yıkayarak bile, bir çocuğun iki yıllık su ihtiyacı kadar tasarruf sağlamak mümkün. Türkiye’de bir yıl boyunca ön yıkama yapmadan çamaşır yıkamak, su ayak izimizi bir Uluabat Gölü kadar azaltmak anlamına geliyor. Benzer şekilde iletişim kampanyalarımız sayesinde, tüketiciler artık çok daha düşük ısılarda çamaşır yıkamaya başladı ve 30°nin altında çamaşır yıkama oranı yüzde 11’den yüzde 19’a yükseldi.

büyümenin de itici gücü olduğunu gösteriyor. Bize göre sürdürülebilirlik hem kazandıran, hem de doğaya ve insanlığa çok pozitif geri dönüşler yaptıran bir iş modeli.

Unilever’in sürdürülebilirlik anlayışı, üretim tesislerimizdeki su kullanımını ve atık yönetiminden sürdürülebilir kaynaklardan hammadde tedarik etmeye, markalarımızın reklamlarda tüketicilere verdiği mesajlardan ürünlerimizde gerçekleştirdiğimiz inovasyonlara kadar pek çok konuyu içeriyor. Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı’nı özel kılan bazı noktalardan bahsedebiliriz. Birincisi bu plan sadece niş ürünleri değil, tüm markalarımızı kapsıyor. Konu çevreyle ilgili olduğunda, yalnızca fabrikalarımızın doğrudan etkileri için değil, ürünlerimizin tüm yaşam döngüsü boyunca sorumluluk alıyor. Bu döngü hammadde alımından Unilever ürünlerini kullanan tüketicilerin yemek pişirirken, temizlik yaparken veya çamaşır yıkarken ihtiyaç duydukları su ve enerjiye kadar uzanıyor. Ayrıca Unilever için sürdürülebilirlik sadece çevreyle sınırlı değil. Sürdürülebilirliğin sosyal ve ekonomik boyutları da var. Ürünlerimiz insanların sağlık ve mutluluklarında fark yaratırken, tedarik zincirimiz de milyonlarca kişinin geçimini sağlıyor.

Peki, başta su ve enerji kullanımı olmak üzere elinizde somut veriler var mı? Bugüne kadar nasıl sonuçlar elde ettiniz?

Bu kapsamda da daha iyi bir gelecek bırakmak için, işimizi büyütürken çevresel etkilerimizi azalttığımız bir iş yapış felsefesi oluşturduk. Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı dâhilinde üretim tesislerimizde ve tedarik zincirimizde çok önemli çalışmalar gerçekleştirdik. Örnek vermek gerekirse; karbondioksit salımı yüzde 68, su tüketimi yüzde 51, toplam atık oluşumu ise yüzde 92 oranında azaltıldı. Kullandığımız ambalaj malzemesini de yıllık 577 ton azalttık. 2012 yılında lojistik operasyonumuzda araç kapasite kullanımımızı artırarak karbon salımını yüzde 7,2 oranında düşürdük. Hedefimiz, her yıl karbon ayak izimizi yüzde 5 azaltmak. Örneğin Gebze ve Algıda fabrikaları su geri kazanım projeleriyle bir yıllık süre zarfında, bir tonluk üretim için kullanılan su miktarını yüzde 14 oranında, bir başka deyişle 60 bin ton azalttı. Gebze fabrikasında Ters Osmoz sisteminin kurulmasıyla yılda 50 bin ton su geri kazanıldı. Soğutma suyu sistemini pompalamak için çevrimiçi bir izleme sistemi kurularak, pompa soğutma işlemi için yılda 8 bin metre küp su tasarrufu sağlandı. ○

Yeniçağın Anahtar Kavramı İşbirliği

Optimist Yayınları tarafından geçtiğimiz günlerde kamuoyunun dikkatine sunulan Optimist İdea Düşünce dizisinin ilk kitabı “İşbirliği” konusunun peşine düştü. Çok değişik alanlardan ve bakış açılarından değerli uzmanların görüşleriyle sorunu irdeleyen kitabın koordinatörü Erdal Talu, gelmekte olan ve hatta Gezi Olayları çerçevesinde belki de çoktan gelmiş olan Yeniçağın en temel problematiklerinin “işbirliği” çevresinde döndüğünü belirtiyor. Talu’nun, kendisiyle gerçekleştirdiğimiz kapsamlı söyleşide dile getirdiği, sürdürülebilirlikten evrimsel biyolojiye, neoklasik iktisadın çıkmazlarından enformasyon ve iletişim teknolojileri bağlamında “bağlantılılık” durumuna kadar bir dizi yeni tartışma alanına dair ufuk açıcı fikirlerini dikkatle ele almakta sonsuz fayda görüyoruz.

 Barış DOĞRU Özgür GÜVENÇ

Optimist Yayınları bu yıl yeni bir çalışmaya başladı: Optimist İdea. Her yıl farklı temalarla, farklı görüşlerin sergileneceği bir düşünsel kitap dizisi olarak kabul edebiliriz herhalde. Siz de dizinin ilk yayını olan İşbirliği çalışmasının koordinatörlüğünü yaptınız. O halde baştan soralım: Neden işbirliğiyle başladınız?

İşbirliği, dünyada yaşanan değişimi anlamakta bence anahtar bir kavram. Dünya yeni bir çağa adım atıyor. Sanayi toplumu artık yavaş yavaş tarih sahnesinden çekiliyor. Toplumsal yaşamın her alanında çok köklü değişimler yaşanıyor. Sanayi toplumu kapitalizmi de artık günümüzde sürdürülebilir olmaktan çıkmıştır ve değişmesi gerekiyor. Dünya ekonomisi giderek rekabetten daha çok inovasyona; bireylere ya da şirketlere değil, gruplara ve ekolojilere; yetki ve servet toplanmasına değil, sürdürülebilir sosyal sistemlere daha çok odaklanmakta. Yeni Çağ, kişiler, fikirler ve süreçler arasında bağlantı kurmak üzerine yükseliyor. Merkezi kararlar yerine yaygın katkılar, karar alma süreçleri ve sahiplenme söz konusudur. Ve bütün bu süreçlerin merkezinde işbirliği yer alıyor.

Batı'da 2007'de başlayan ekonomik kriz bizi, kişisel çıkar ve azami kâra dayanan ekonomik ve finansal sistemlerin çökmeye mahkûm olduğu gerçeğiyle yüzleştiriyor; küresel iklim değişikliği ve buna bağlı meydana gelen ekolojik felaketler işbirliğinin, firmaların, kurumların, yörelerin ve ülkelerin ötesinde gerçekleşmesi gerektiğini ortaya koyuyor.

Türkiye de bir yandan gelmekte olan yeni çağın meydan okumalarına yanıt vermeye çalışıyor. 21. yüzyılın yeni sorunlarına nasıl bir vizyonla yanıt verileceği, bu ülkede yaşayan insanların geleceğini birkaç kuşak boyunca etkileyecek. Diğer yandan Türkiye, tarihinden

“Dünya ekonomisi giderek rekabetten daha çok inovasyona; bireylere ya da şirketlere değil, gruplara ve ekolojilere; yetki ve servet toplanmasına değil, sürdürülebilir sosyal sistemlere daha çok odaklanıyor”

“İnsan vücudunda olduğu gibi, hücrelerin sadece çılgınca çoğalmadıkları, ancak ihtiyaç olduğunda kendilerini kopyaladıkları çok hücreli organizmaların ortaya çıkışı, bu nedenle bir tür işbirliğidir. Hücreler arasında işbirliğinin bozulması ve ilkel kendini sürekli çoğaltma programına geri dönüş, kanserdir”

bugünlere çözülmeyen gelen eski sorunları, korkuları ve hatalarıyla da yüzleşmek zorunda kalıyor. Kürt sorununu çözmek, demokratik ve sivil bir anayasa yapmak, daha açık bir ifadeyle farklılıklarımızla birlikte ortak yaşamımızı, hangi değerler ve normlar etrafında inşa edeceğimize birlikte karar vermek, artık daha fazla ertelenemez görevler olarak önümüzde duruyor. Bu nedenlerle Türkiye’de işbirliğine duyulan ihtiyaç hiç bu kadar güçlü olmamıştı. Optimist İdea kitap dizisinin ilk sayısında işbirliği temasını seçmemizde işte bu düşünceler belirleyici oldu.

Bugüne kadar, “rekabet” çok daha gündemde bir kavramsallaştırmaydı. Daha iyinin ortaya çıkmasını sağlayacak şey rekabet olarak kabul ediliyordu. İşbirliğiyle rekabet çelişkili kavramlar mı? Ve işbirliği ile rekabet nasıl birarada olacak?

Belki her şeyden önce bu, “daha iyinin ortaya çıkmasını sağlayan rekabet” üzerine birkaç şey söylemek gerekiyor. Rekabetin kapitalizmin kurcalanmaması gereken bir unsuru olarak yüceltildiği ilk günlerde, dünya bugünkünden çok farklıydı. **Adam Smith** sanayi ölçekli örgütlerin yeryüzünü istila etmesinden çok önce, bireysel rakiplerin piyasayı değiştiremeyecek kadar küçük olduğu bir zamanda yazmıştı. Bu dünya elbette 18. yüzyılda var olmuştur; ancak 21. yüzyıla geldiğinizde, bu rekabetten eser yoktur. Ne gariptir ki, rekabet fikrine aşırı düşkünlük, her

geçen yıl gerçek rekabetin azaldığı bir sistem üretmiştir. Gittikçe daha çok piyasa, sadece birkaç satıcının egemenliğine giriyor.

Rekabetin var olduğu durumda, daha verimli kaynak paylaşımına ve daha düşük fiyatlara yol açtığı biliniyor. Ancak günümüzde gördüğümüz, toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde verimli bir kaynak paylaşımı yerine, ikincil şeyler için yapılan müsrifçe kaynak harcamalarıdır. Sadece özel uçaklar ve geniş bütçelerle sınırlı kalmayan, aynı zamanda doğal olarak var olmayan talebi canlandırmak amacıyla tasarlanmış reklam ve satış faaliyetleri var ortada. Hayatı anlamlı şekilde daha kolay ve keyifli kılan inovasyon yerine, aralarında hiçbir fark olmayan, bol miktarda yüzeysel ürün grubu genişletmeleri öne çıkıyor.

Aslında sizin de belirttiğiniz gibi, işbirliği, rekabetle çelişiktir. Dolayısıyla, doğal seçimin nasıl işbirliğine yol açtığı sorusunun yanıtlanması gerekiyor. Vurgulanması gereken nokta, bir şeyler inşa etmek için işbirliğine ihtiyaç duyulmasıdır. Örneğin insan vücudunda olduğu gibi, hücrelerin sadece çılgınca çoğalmadıkları, ancak ihtiyaç olduğunda kendilerini kopyaladıkları çok hücreli organizmaların ortaya çıkışı, bu nedenle bir tür işbirliğidir. Hücreler arasında işbirliğinin bozulması ve ilkel kendini sürekli çoğaltma programına geri dönüş, **kanserdir**.

Gezegemimiz üzerindeki canlı yaşamın evrimine bakıldığında, karmaşık çok hücreli canlıların, yaklaşık

600 milyon yıl kadar önce ortaya çıktığı tahmin ediliyor. Bu son 600 milyon yıllık süreç içinde gerçekten büyük bir evrimsel önemi olan diğer bir gelişme, insan dilinin ortaya çıkışıdır. Niye bu kadar önemlidir? Çünkü yeni bir evrim türünün gelişmesine neden olmuştur. O tarihe kadar evrim, genellikle genetik bir evrimdi. Ama aniden, genetik değişime bağlı olmayan bir evrim süreci ortaya çıktı. Bir fikri olan herhangi bir kişinin, bu fikri topluluk içinde yayması için bunu taşıyacak bir genin ortaya çıkmasını beklemesine gerek kalmadı. **Artık yayılan genler değil, fikirdi ve fikirleri ileten dildi**. Bu sayede insanların birbirleriyle iletişim kurmaları, sosyal bir varlık olarak evrimleşmesi mümkün oldu. **Harvard Üniversitesi’nde Biyoloji ve Matematik Profesörü, Martin A. Nowak**’ın ifadesiyle, “*Belki de evrimin en dikkat çekici yönü, rekabetçi bir dünyada işbirliği yaratma kabiliyetidir. Bu nedenle, “doğal işbirliği”ni, dönüşüm ve doğal seçimin yanında, evrimin üçüncü temel ilkesi olarak ekleyebiliriz*”.

İşbirliği her zaman vardı. Birçok türde, arılarda, maymunlarda ve diğerlerinde görüldüğü gibi, o genlerimizin içindeydi. Avcı-toplayıcı olarak insanın başarısı grup içinde işbirliği yapabilmesine ve grubun çıkarı için işbölümü yapmasına dayanıyordu. Sorun, insan davranışını açıklamakta kullanılan ekonomik modelin tek boyutlu kurgusunda yatıyordu.

Ekonomik modelde insan davranış-

ları çok basit olarak sadece kişisel çıkar ile açıklanır. Bu yaklaşım, Neoklasik teori tarafından daha da keskinleştirilmiş ve gerçekte insan davranışlarının yanlış yorumlanmasına yol açtığı gibi, bizzat bu davranışlar üzerinde çok derin olumsuz etkilere neden olmuştur. Neoklasik ekonomik insanın davranışındaki son nokta, **Milton Friedman**'in dile getirdiği, bir işletmenin tek amacının, ortaklarının kârlarını ve servetlerini maksimize etmek olduğunu ileri sürmesi olmuştur. Bu yaklaşım, salt ortakların çıkarı için sadece işletmenin yoksullaşmasını değil, fakat aynı zamanda diğer bütün paydaşların, çalışanların, müşterilerin, tedarikçilerin, yerel toplumun ve çevrenin de, gelecek kuşaklar adına yoksullaşmasına neden olmuştur.

“Penguen ve Leviathan” çalışmasıyla bu alanda çığır açan **Yochai Benkler**'in vurguladığı gibi, “Bizler melek değiliz”. Ancak klasik modellerin bizi inandırmaya çalıştığı gibi bilgisiz, **kendi çıkarına düşkün robotlar da değiliz**. Empati ve dayanışma, adalet ve normların yanı sıra en azından bir ölçüye kadar maddi kazanca da önem verdiğimizizi biliyoruz. Hepimiz aynı derecede empatik ya da toplum yanlısı değiliz; hepimiz doğruluğa ve adaletle aynı derecede

“Penguen ve Leviathan çalışmasıyla bu alanda çığır açan Yochai Benkler’in vurguladığı gibi, ‘Bizler melek değiliz’. Ancak klasik modellerin bizi inandırmaya çalıştığı gibi bilgisiz, kendi çıkarına düşkün robotlar da değiliz”

önem vermiyoruz; bildiğimiz başka bir şey hem birbirimizden hem de farklı durumlarda kendi içimizde farklı olduğumuzdur.

Teorik düzeyde, hem sosyal bilimlerde hem de evrimsel biyolojide, güçlü olanın ayakta kalacağı, dolayısıyla ilerlemenin rekabete dayalı olduğu kabul edilirdi yakın zamana kadar. Darwin’in evrim kuramı, biyolojik gelişmenin de aynı yönde olduğuna dair bir kanıt olarak kabul edilirdi ve bu kolayca toplumsal düzeye ve toplumların gelişmesine de transfer edilirdi. Bu konuda, yerleşik görüşleri sarsacak hem fen bilimleri hem de sosyal bilimler araştırmaları söz konusu mu?

Elbette... Çeşitli disiplinlerde düzinelerce toplum üzerinde yapılan yüzlerce çalışma, temel bir kalıbı ortaya koymaktadır. Herhangi bir deneyde, insanların yaklaşık yüzde 30'u, anaakım görüşün yaygın olarak varsaydığı gibi, gerçekten bencilmiş gibi davranmaktadır. Ama iş bununla bitmiyor. Çünkü **insanların tam yarısı sistematik, anlamlı ve önceden kestirilebilir şekillerde işbirliği yapmaktadır**. Bazıları ko-

şula bağlı olarak işbirliği yapmakta, iyiliğe iyilikle, kötülüğe kötülükle karşılık vermektedir. Diğerleri ise kişisel zararlarına olsa bile, işbirliği yapan koşulsuz işbirlikçi ya da fedakâr insanlar olarak davranmaktadır. En önemlisi, çok çeşitli toplulukların ele alındığı geniş bir deney yelpazesinin tümünde bir bulgu dikkat çekmektedir: Kontrollü koşullarda incelenen insan topluluklarının neredeyse hiçbirinde insanların çoğunluğu tutarlı biçimde bencil davranmamıştır.

İnsanın özündeki bu empati, adalet ya da doğru olanı yapma duygusunu nasıl açıklayacağız? Bunun bir yanıtı, mantıklı hesaplara ve kişisel çıkara baskın gelen ahlaki kodlara sahip yaratıklar olmamızdır. Ancak sadece kendimize özgü ahlak kodlarımıza değil, ait olduğumuz toplumun ahlak kodlarına da uyma güdümüz vardır. Basit ya da karmaşık birçok kültürde bu toplumsal değerlerden biri başkalarına yardım etmek ve birlikte çalışmaktır.

Bu davranış koduna o kadar önem vermemizin ikinci nedeni, basitçe sosyal varlıklar olmamızdır. Genelikle ait olduğumuz kültürün değerlerine uyumlu olarak sosyal çev-

remizdeki insanlarla iyi geçinmek isteriz. Bunu bazen, başkalarının gözüne girmek ya da bizim nazik ve düşünceli olduğumuzu düşüncemelerini istediğimizde bilinçli (bencilce de diyebiliriz) olarak yaparız. Ancak çoğu zaman kültürel töreler ve normlara uymamızın nedeni bize bir kimlik ve içinde bulunduğumuz grup ya da topluluk veya ulusla dayanışma duygusu vermesidir. Bu etmenler tekrar tekrar bizi, zarar görmemize neden olsa bile iyi davranmaya, başkalarına yardım etmeye ya da ortak bir amaca hizmet etmeye yönelir. Görüldüğü kadarıyla başkalarına ihtiyaç duymak üzere programlanmış varlıklarız. **Sosyal yalıtım kadar insana kendini güçsüz hissettiren ve acı veren çok az ceza vardır**, bu nedenle tecrit hapsi bir cezaevinde bile en büyük cezadır.

İşbirliği konusunda yapılan birçok araştırma ve deneyden çok çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin, ünlü sosyal psikolog **Lee Ross**'un uyarladığı oyunun özelliği şöyledir: Gruplardan birine "Topluluk Oyunu" adında bir oyun, diğer gruba ise "**Wall Street Oyunu**" adında bir oyun oynanacağı söylenir. Kurallar ikisinde de aynıdır; parasal sonuçlar aynıdır, tek fark oyunun adıdır. Başka bir deyişle oyunun çerçevesi. Sonuçta insanların işbirliğine istekli olmaları oyunu hangi ad altında oynadıklarıyla bağlantılı olarak çarpıcı bir farklılık göstermiştir; "Topluluk Oyunu" oynadıkları söylenenler kararlarının yaklaşık yüzde 70'inde işbirliği yaparken, "**Wall Street Oyunu**" oynadıkları söylenenler sadece yaklaşık yüzde 33 oranında işbirliği yapmıştır. İnsanların davranışları, bir olayı hangi bağlamda yorumladığına bağlı olarak değişebilmektedir. İşbirliği bilimine baktığımızda gerek kontrollü koşullarda gerekse gerçek yaşamda iletişimin çok önemli olduğu görülür. Bunu gösteren çok güçlü kanıtlar söz konusudur. En

"Sürdürülebilirlik, bütün paydaşların çıkarlarının dengelenmesini, ayakta kalabilmek ve uzun erimde de var olabilmek için zorunlu kılıyor. Bu, uzun vadeli bir hayatta kalma sorunudur"

ünlüsü **David Sally**'nin 1990'lı yılların ortasında yaptığı bir çalışmada, on yılları kapsayan bir süre içinde binlerce kişi üzerinde gerçekleştirilen yüzden fazla sosyal ikilem deneyinde tutarlı biçimde aynı bulguların elde edilmesidir: Katılanların yüz yüze iletişim kurmalarına izin verildiğinde işbirliği düzeyleri yüzde 45 artış göstermiştir.

Empati hakkındaki en kapsamlı çalışmalardan bazılarını gerçekleştiren psikologlar **Martin Hoffman** ve **Nancy Eisenberg**, bunu başka bir insanın duygusal durumunu belirlememizi ve ardından "aynısını yaşamamızı" sağlamak üzere ortak çalışan bilişsel ve duygusal yanıtın bir birleşimi olduğunu göstermişlerdi. **Nörofizyolog Giacomo Rizzolatti** tarafından saptanan **ayna nöronlar** olgusu aracılığıyla,

başka insanları bir şey yaparken gözlediğimizde, beynimizdeki nöronların aynı şeyleri kendimiz yapıyor muyuz gibi neredeyse aynı kalıplarla ateşlendiği kanıtlandı. Görüldüğü kadarıyla gerek bilişsel gerekse duygusal olarak gerçekten başkalarının hissettiğini "**hissede biliyorduk**".

Kısacası, genlerimizin bencil olduğu gerçeği yansıtmıyor. Son yıllarda evrimsel biyolojinin, insanlarda işbirliği sürecinin evrimini açıklamak amacıyla geliştirdiği modeller yeni bilgilere ulaşmamızı sağlıyor.

Ayrıca doğadaki işbirliği ve ortak yaşamın çok çarpıcı örnekleri konusunda **Optimist İdea**'da yer alan Sayın **Ümit Barış Kutman**'ın makalesini okumanızı tavsiye etmek isterim.

Biliyorsunuz biz işin biraz daha Sürdürülebilirlik tarafıyla ilgiliz. Sürdürülebilirlik tartışmalarında da artık sık sık dile getirilen bir unsur da, İşbirliği. Kamu-özel şirket-sivil toplum sacayağının işbirliğinin, sürdürülebilir kalkınma için olmazsa olmaz bir durum olduğunu biliyoruz. Onun dışında, işbirliğinin farklı türevleri de söz konusu olabilir mi? Tüketici olarak yurttaşlar ve özel şirketler. Veya şirketler arası işbirlikleri gibi... Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Sürdürülebilirlik içinde zımni olarak var olan ilk ve en önemli kavram, aslında son derece basit bazı gerçeklerin, dünyanın kırılğan iklimi, su, petrol ve gıda gibi kritik kaynakların kısıtlı oluşu ve dünyanın sınırlı kapasitesi nedeniyle, bütün insanların karşılıklı bağımlılık içinde olduklarının anlaşılmasıdır. Dünya nüfusu arttıkça bu konu, daha da yaşamsal bir önem kazanıyor.

Sürdürülebilirlik, bütün paydaşların çıkarlarının dengelenmesini, ayakta kalabilmek ve uzun erimde de var olabilmek için zorunlu kılıyor. İşbirliği ihtiyacı, sadece ahlaki doğruluk veya hakkaniyet üzerin-

den temellenmiyor. Bu, uzun vadeli bir hayatta kalma sorunudur.

Gelmekte olan “Yeni Çağ”, tek başlarına değer yaratamayacaklarının bilincinde olan organizasyonları ödüllendirecek. Bu temel değişim, bireylerin bir araya geliş ve organizasyonların değer yaratma biçimlerini de değiştiriyor. Her türlü yaş, cinsiyet, kültür ve cinsel yönelim farklılıklarını aşan bu katılım ihtiyacı, yeni sorunları olduğu kadar, eski sorunlara yeni çözümler bulmak için de bir zorunluluk olacak.

Kamu sektörü ile özel sektör arasında üçüncü bir sektörün ortaya çıkışından uzunca bir süredir söz ediyoruz. Burası, sosyal sorunları gidermek için çalışan ama devlet bürokrasisinin parçası olmayan sivil toplum örgütleri dünyasıdır. **Sosyal sektörün** birçok yeni model keşfedeceği öngörülüyor çünkü finansal olmayan değere daha çok önem veriyorlar. Özel sektörün aksine, başarılı modelleri yaymayı daha çok ve daha büyük kurumlar inşa etmeyi daha az önemsiyorlar. Burada geliştirilen fikirler genellikle iş, hükümet ve STK arasındaki geleneksel sınırlara meydan okuyor.

Öte yandan **internet ve enformasyon ve iletişim teknolojisi EİT'nin** sürdürülebilir kalkınmaya yaptığı belirgin katkılardan biri de “**uzun kuyruk**” ekonomisini olanaklı kılan alıcı ve satıcıyı bir araya getirme kabiliyetidir. Bu olanak sayesinde müşteriler eş yaratıcılara dönüşüyor. Giderek daha çok sayıda şirket müşterilerini, sadece değer zincirinin sonundaki alıcılar yerine, onları inovasyon çabalarında birlikte yaratma partnerleri olarak kucaklıyor. Yani, sizin sözünü ettiğiniz tüketici olarak yurttaşlar ve özel şirketler arasında yeni işbirliği platformları ortaya çıkıyor.

Değirmek istediğim bir başka olgu, **kooperatiflerin işbirliğinde giderek artan bir rol oynamasıdır**. Özellikle gelişmiş ülkelerde, 2007

“İnternet ve enformasyon ve iletişim teknolojisi EİT'nin sürdürülebilir kalkınmaya yaptığı belirgin katkılardan biri de “uzun kuyruk” ekonomisini olanaklı kılan alıcı ve satıcıyı bir araya getirme kabiliyetidir”

finans krizi sonrasında neoklasik ideolojinin giderek daha çok sorgulanır olmasıyla birlikte, kooperatiflere ve özellikle ortak mülkiyete olan ilgi artmıştır. Bu ilgi, finansal krizin en çok hissedildiği post-endüstriyel ekonomilerde özellikle belirgindir. Kısacası, günümüz toplumunun en belirgin özelliği **bağlantılılıktır**. Küreselleşme, fikirlerin daha önce görülmemiş bir hızda alışverişine ve birleşimine olanak tanıyor. Artık Batılı ya da Doğulu hiçbir toplum baskın olmayacak. Herkes daha önce hiç yaşanmamış bir inovasyon hızına ayak uydurmak için mücadele edecek.

Evrin sürecinde yaklaşık 530 milyon yıl önce yaşanan **Kambriyen Patlamayla**, bir inovasyonun, **çok hücreli canlıların biyolojik inovasyonunun** büyük ölçüde hızlandığı bir dönem boyunca, bugün gördüğümüz türlerin ortaya çıkmasını sağladığına inanılır. Bugün de başka tür bir Kambriyen Patlamasının arifesindeyiz. Bugün mevcut ve gelecek şekliyle küresel bağlantılılık, çok hücreli inovasyondur ve sayısız işbirliği deneyimine ve bugünden öngöremeyeceğimiz yepyeni işbirliği platformlarının doğuşuna hayat verecektir.

Son olarak, Türkiye gündemini alt üst eden Gezi Parkı protestolarıyla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek istiyoruz. Olayların bu noktaya gelmesinde Türkiye toplumunun çeşitli katmanları arasında işbirliği ve müzakere alışkanlığının olmaması da sözkonusu olabilir mi?

Gezi Parkı protestolarını, kuşku yok ki, daha çok konuşacak ve tartışacağız. Herhalde şu günlerde yaptığımız gibi değil. Ama ne anlama geldiği ve hangi toplumsal mesajları içerdiği konusunda daha çok düşünmeye ve dipten gelen bu dalğanın nedenlerini anlamaya ihtiyacımız olacak.

Yaşananların bir bölümü makalemizde sözünü ettiğimiz gelmekte olan “Yeni Çağda” nelerin değişmekte olduğu ve sorunların hangi yöntemlerle çözüleceğiyle ilişkilidir. Her şeyden önce **kumanda ve kontrol dayanan yönetim anlayışı değişmektedir**. Politika ve iktidar her zaman gelecek kuşakları şekillendirmek ve onların yaşam tarzlarını belirlemek istemiştir. 20. yüzyılın bu konuda iddialı ana akım ideolojileri dahil, başarılı olan çıkmamıştır. 21. yüzyılda bu tür girişimlerin ve müdahalelerin tepki doğurmaktan başka sonuç vermesi beklenemez.

Önemli sosyal psikologlar **Edward L. Deci** ve **Richard M. Ryan**'a göre insanların doğası gereği bir **özerklik ihtiyacı** vardır; kendi tercih, ilke ve eylemlerimizin kontrolünün elimizde olduğunu hissetmek isteriz. Dolayısıyla bir biçimde manipüle ya da kontrol edildiğimizi düşündüğümüzde özerkliğimizin tehdit altında olduğu duygusuna kapılır ve istenileni yapmayı reddederek isyan ederiz. Burada önemli olan nokta insanların kendilerinin koyduğunu ya da özgür tercihleri olduğunu düşündükleri normlara daha kolay uymasındır. İnsanların özerklik duygusunun korunması, işbirliğinin güçlenmesi açısından önemli bir gereksinimdir. Türkiye'de siyaset ise hayli eski kalmış durumda. İnsanların, özellikle yeni kuşağın tercihlerine müdahale ederek sonuç alacağına hâlâ inanıyorlar.

Sorunlarımızın çözümü üzerine konuşurken ortalık **mutabakat** sözcüğünden geçilmiyor ama mutabakatın, bir **işbirliği sürecinin sonucu** olduğunun ne kadar farkındayız, tartışılır. Belki, bu topraklarda işbirliği ve işbirlikçi sözcüklerinin neden sadece olumsuz içerikle, pejoratif anlamda ve insanları aşağılamak için kullanıldığını sorgulamaktan başlamak gerekiyor.

Mutabakattan söz ettiğimiz yerde genellikle, "kendi doğrularımızı" ve "ötekilerinin yanlışlarını" anlatıyoruz. Doğrunun tekeline sahip olduğumuza inanıyoruz. Hâlbuki, insanlığın bütün evrim süreci boyunca geliştirdiği işbirliği süreci, aynı zamanda diğerleriyle iletişim kurma, birbirini anlama ve karşılıklı empati kurma sürecidir. Asıl önemlisi, insan olarak değişme sürecidir. **İşbirliği süreci içinde tercihlerimiz değişir**, birbirimizi anlamak aynı zamanda var olan durumu, daha farklı bir çerçevelendirme ve bağlantı

içinde görmek demektir. Çerçevlendirme değişince, insan davranışını da değiştirir. İşbirliği süreci, insan olarak bizlerin ve genlerimizin değiştiği bir süreçtir. **Kendimizin değişmediği bir işbirliği ve mutabakat süreci olamaz.** Hâlbuki çoğu kez mutabakatı kendi doğrularımızı karşı tarafa dayatmak ve kabul ettirmek olarak anlıyor, değişmekten çok korkuyoruz.

Sorunlarımızı çözmek için daha çok iletişime ve karşılıklı konuşmaya ihtiyacımız var. Yüz binlerce yıllık insan evriminin kanıtladığı gibi, ancak bu yolla birbirimizi anlayabilir, güven duyabilir ve işbirliğimizi geliştirebiliriz. İşimizin kolay olmadığı da açık. Türkiye toplumu üzerine yapılan çeşitli sosyolojik araştırmalarda birbirimizle iletişim kurma ve güven duyma konusunda bir hayli gerilerde olduğumuz biliniyor. Asıl önemlisi, bu coğrafyada uzun yıllar hüküm sürmüş bir şiddet ve nefret kültürünün izlerinin silinmesi gibi

"İnsanlığın bütün evrim süreci boyunca geliştirdiği işbirliği süreci, aynı zamanda diğerleriyle iletişim kurma, birbirini anlama ve karşılıklı empati kurma sürecidir"

çok zorlu bir işin üstesinden gelmek zorundayız.

Açıkçası daha yeni yeni konuşmaya, birbirimizi tanımaya çalışıyoruz. Hatta üzerinde yaşadığımız bu kadim topraklarda doğan çok çeşitli medeniyet ve kültürlerin, ortak tarihsel ve kültürel mirasımızın, büyük çoğunluğumuz yeni yeni farkına varıyor. Toplumsal hafızamızı ve genlerimizi canlandırmaya çalışıyoruz. Bu sınırlamalar ve zorluklarla eski ve yeni sorunlarımıza çözüm bulmak zorundayız. Çok fazla karamsar da olmamak gerekiyor. Yüzerce yıllık kültürel mirasımızdan süzülüp gelen toplumsal bir sağduyuya, birlikte yaşama deneyimine ve hoşgörü geleneğine sahibiz.

Taksim Gezi Parkı olayları içinde her türlü şiddet ve vandalizm örneklerini gördük. Öte yandan protestoları anlama çabalarına, diyalog ve işbirliği arayışlarına da tanıklık ettik. Dünyada büyük yankı uyandıran yaratıcı protesto biçimlerinin yanı sıra dünyadaki örneklerinde bugüne kadar pek rastlanmayan ilkler de yaşandı. İktidarın en tepe yöneticileriyle protestocuların bir araya gelerek konuştuklarını ve çözüm arayışlarını gördük. Belki protestoların sıcaklığı içinde karşı tarafı yeterince "samimi", "güvenilir" ve "inandırıcı" bulmadık. Belki bu girişimleri, "**lekesiz, mutlak bir zafer**" yaşama duygumuzu ve maksimalist yaklaşımımızı tatmin etmekten uzak gördük. Ancak tarihte ilk kez yaşanan bu çabaların önemini olayların sıcaklığı geçtikten sonra ve toplumun Taksim derslerini sindirme süreci içinde daha iyi görüleceğine inanıyorum. Sorunlarımızın çözümünde bu ve benzeri

iletişim ve işbirliği girişimlerinin ve deneylerinin belirleyici bir rol oynayacağını düşünüyorum. ○

Köprüler Kurulurken

Muhtelif kişi ve kurumlar, şirketler ve STK'ların hepsinin aynı anda dahil olduğu işbirliği köprülerinin nasıl kurulacağı konusunda daha fazla düşünmeye başladılar. Peki, kurumlar işbirliğine ne kadar hazırlar ve işbirliğinden ne anlıyorlar? Uluslararası araştırma şirketi Globescan ve tecrübeli sürdürülebilirlik danışmanlığı şirketi SustainAbility, 74 farklı ülkede 800 farklı uzmana tam da bu soruyu sormuş.

 Balkan TALU

Guardian gazetesi sürdürülebilirlik editörü Jo Confino Rio+20'nin kapanışı sırasında yazdığı yazıda şöyle demiş: "Katıldığım bütün toplantılarda yaşadığımız sorunların tamamının birbiriyle bağlantılı olduğunu savunuyorum. Bu yüzden de bir gönüllüler koalisyonuna ihtiyacımız var." Madem ki küresel ısınma, iklim değişikliği üzerine konuşuyoruz, hepimizin birbiriyle konuşmaya başlamasının zamanı geldi de geçiyor bile. Eskiden beri kamuoyu yaratmaya çalışan STK'lar ve muhtelif muhalif örgütlere "şirketlerle, kamuyla diyalog kurulmalı" denildiği zaman çok ayıp bir şey söylemişsiniz gibi davranırlar(dı). Şimdi ise uzmanlar, kamu, STK ve şirketlerin aynı anda dahil olduğu işbirliği köprülerinin nasıl kurulabileceği üzerine kafa patlatıyorlar. Bu yüzden uluslararası araştırma şirketi Globescan ve tecrübeli sürdürülebilirlik danışmanlığı şirketi

SustainAbility "Sürdürülebilir Gelecek İçin İşbirliği" başlıklı, 74 farklı ülkede 800 farklı uzmanın görüşüne başvurularak hazırlanmış bir araştırmaya imza atmış. Bu uzmanlar yelpazesi akademisyenleri de kapsıyor, iş dünyası, kamu ve STK gönüllülerini de. Globescan ve SustainAbility araştırmanın kapsamını neden bu kadar geniş tuttuğunu şöyle açıklıyor: "Rio sonrası ortamda (Post Rio döneminde) tek kazanan, işbirliği arayan, gözeten kurumlar olmadı. Ayrıca sürdürülebilir kalkınmaya ivme kazandırabilmek için belli bir hızla da hareket etmek gerektiği ortaya çıktı. Bunun için yürürlüğe konulan muhtelif işbirliği modelleri birer katalizör işlevi görebilir. "Sürdürülebilirliğin ana motoru kim

olmalı tartışması uzun zamandır yapılıyor. Ve bu noktada devletlerin, merkezi yapıların biraz daha hantal kalacağı başından beri öngörülüyor. STK'lar farkındalık yaratma işlevini yerine getiriyor ama bir noktada hem devlet hem de firmalar nezdinde ufaktan başağrısı gibi algılanabiliyorlar çünkü ne de olsa sivil toplum hâlâ esas olarak noksanları sıralamakla mükellef sayılıyor. Bu noktada esas görev, tüketici gündemini de belirledikleri için özel sektöre düşüyor. Büyük ihtimalle de bu

yüzden SustainAbility ve Globescan sorularını şirket ihtiyaçlarını, duyarlılıklarını baz alarak sormuşlar.

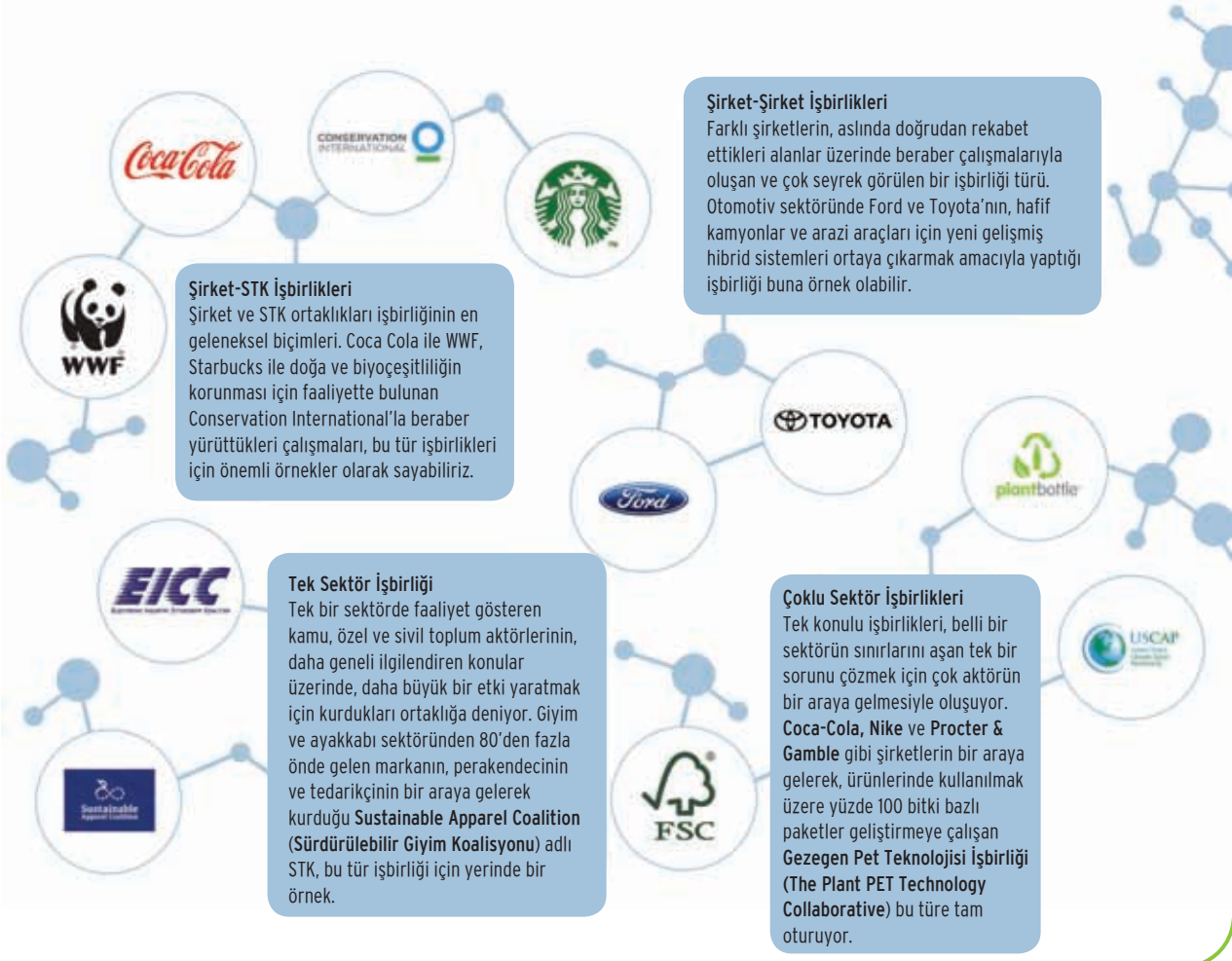
Devletler Diyalog Kurulabilir mi?

Belki her şeyi devletten bekleme-
mek lazım ama anketteki ilk vurgu
kamu ile işbirliği. Aslında sürdürü-
lebilirlik adımları söz konusu ol-
duğunda devlet politikalarıyla ilgili
genel bir karamsar bakış olduğu bü-
yük bir sır değil. Bu yüzden denek-
lere sorulan ilk soru da şu: “Rio+20
çıktıları ve devlet politikalarına
yönelik karamsar bakış dikkate
alındığında şirketlerin benimsemesi

gereken yaklaşım ne olmalıdır”
Katılımcıların yüzde 58’i “Hükümet-
leri de açıklık ilkesi gözetilerek içe-
ren çok aktörlü işbirliği çalışmaları
yapılmalı” demiş. Devleti bu işe hiç
bulaştırmayalım, yönetimlerin de-
ğişmesini bekleyelim diyenlerin oranı
ise yüzde 2’de kalmış durumda.
Peki, kamuyla nasıl bir işbirliği yapı-
lacak diye sorulduğunda ise kafalar
ufaktan karışıyor. Anket cevapları
arasına devletle “açık olmayan ilişki”
kurulsun şikkını eklediğinizde
bu cevap da rağbet buluyor ve söz
konusu şikkı benimseyenlerin oranı
yüzde 21 olarak çıkıyor. Sorulan
soru ise, hangi ifade sürdürülebilir-

likle ilgili kamu politikalarıyla ilgili
şirketler tarafından benimsenmesi
en isabetli ifadedir? Bu noktada
şirketler devletle olan ilişkiler konu-
sunda hâlâ ihtiyatlı davranıyorlar.
Bu yüzden firmalar ideal olanın kamuyla
açık ilişki kurmak olduğunu bilse de
gerçekte kamuyla olan projelerini çok
açık etmek istemiyorlar. İkinci adımda
kurumların **çalışma metodolojisi ve
hangi aktörlerin dâhil edileceği** konu-
şuluyor. Birincil aktörün firmalar olacağı
konusunda herkes hemfikir. Öte yandan
bu konuda şirketten şirkete işbirlikleri
mi gözetilecek, yoksa şirketlerle
STK’lar arası işbirlikleri mi daha iş-

Bazı İşbirliği ve Benzeri Örnekler

levsel gibi sorular gündeme geliyor. İlk etapta şirketlerle STK'lar arası işbirliklerinin daha yaygınlaştığını görüyoruz.

Diğer bir tartışma da "Tekil sorunlarla mı uğraşalım yoksa çoklu çalışma mı yapalım" üzerine ortaya çıkıyor. Bu noktada şirketler bir defada tek bir sorunla uğraşmayı daha fazla benimsiyorlar. Bu yüzden STK'larla işbirliği yaparak tekil bir sorunla uğraşan firmaların oranı yüzde 62 olarak çıkabiliyor. İkinci en yaygın işbirliği modeli ise işletmeler arası işbirliği. Bu noktada özellikle tek sektör üzerinde çalışan şirketler çoklu sorunlar üzerine çalışıyorlar. Tek sektörde çoklu sorunlar üstünde çalışan şirketlerin oranı da yüzde 59 olarak ortaya çıkıyor. Öte yandan sektör sayısı çoklu olduğu zaman ise şirketler arası işbirliği yine tekil sorun üzerine yoğunlaşıyor.

Gelin görün ki, dışa dönük kurgulanan atılımlarda şirketler diğer aktörleri de işin içine katmaları gerektiğinin farkındalar. Örneğin yurttaş tüketicilerin sürece dahil konusunda standartların belirlenmesi ve icraatların tüketicilere anlatılması gibi maddelerde diğer aktörlere ihtiyaç var.

Kol Kırılır Yen İçinde mi Kalır?

Bir şirketin sürdürülebilirlik adımlarını kotarabilmesi için atması gereken muhtelif adımlar var. İlk akla gelenlerden biri **çalışanların süreçlere dâhil edilmesi**. İkinci adım, **düzenli bir iş modeli** oluşturulması ve yeşil ürün, hizmet seçeneklerinin çoğaltılması. Tabii işin sonrasında da yatırımcılar, yurttaş tüketiciler gibi aktörlerin sürdürülebilir kalkınma adımlarına dâhil olmaları gerekiyor. Bütün bu işleri kotarıldıktan sonra ise dışa dönük sürdürülebilir standartlarının belirlenmesi ve atılan yeşil adımların kamuoyuna anlatılması var. Sorunun püf noktası ise şu: "Biz bunu bireysel olarak doğrudan icraat yoluyla mı yapacağız?"

Yoksa çoklu bir işbirliği ortamını mı gözeleteceğiz." Burada görülüyor ki içe dönük adımlarda bireysel icraat tercih ediliyor. Örneğin çalışanların sürece dahil edilmesi söz konusu olduğunda tekil, doğrudan adım atmaya tercih edenlerin oranı yüzde 72'ye kadar çıkıyor. İşin Türkçesi şirketler hâlâ "kol kırılır yen içinde kalır" diyorlar çoğunlukla.

Gelin görün ki, dışa dönük kurgulanan atılımlarda şirketler diğer aktörleri de işin içine katmaları gerektiğinin farkındalar. Örneğin yurttaş tüketicilerin sürece dahil konusunda standartların belirlenmesi ve icraatların tüketicilere anlatılması gibi maddelerde diğer aktörlere ihtiyaç var. Yurttaş tüketicilerin

Şirketlerin İzleyebilecekleri En Etkili Yaklaşımlar Neler?

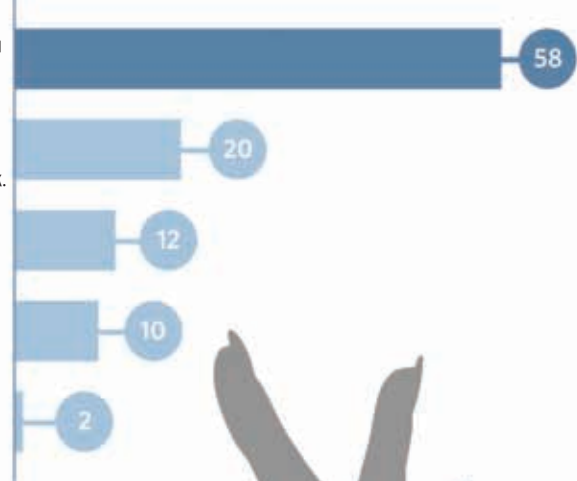
Açık bir biçimde içinde hükümetin de bulunduğu, çoklu aktörlerden oluşan işbirlikleri içinde bulunmak.

Hükümeti açık bir biçimde kapsamayan çoklu aktörlerden oluşan işbirliklerinde yer almak.

Düzenleme sağlamaları amacıyla hükümetlerle çalışmak.

Sağduyulu kamu-özel ortaklıkları aracılığıyla hükümetlerle çalışmak.

Hükümetlerle işbirliğine gitmek yerine genel eğilimdeki değişimi beklemek.

Sürdürülebilirlik adımlarının da, muhtelif kurumlarla kurulan işbirliği köprülerinin de şirketlerin çıkarlarına hizmet etmesi gerekiyor. Bu bir gerçek. Peki, şirketlerin bu işbirliği açılımlarından beklentisi nedir?

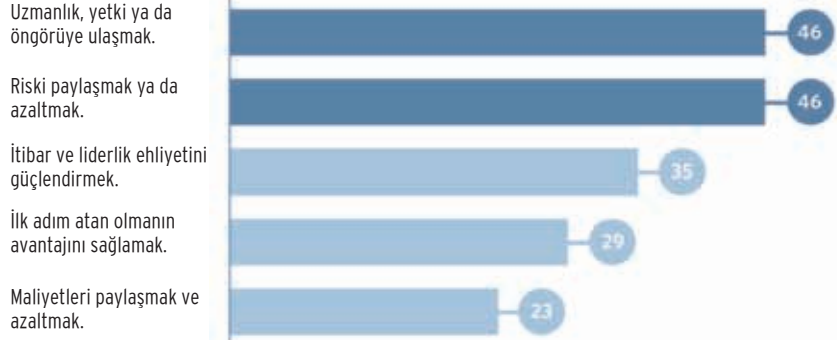
katılımında diğer paydaşlarla çalışılmalı diyen katılımcı oranı yüzde 71. Standartların belirlenmesinde işbirliği arayanların oranı yüzde 66. Sürdürülebilirlik adımlarının bayraktarlığının yapılması adımı ise işbirliği arayanların oranı yüzde 81'e kadar çıkıyor.

Sürdürülebilirlik adımlarının da, muhtelif kurumlarla kurulan işbirliği köprülerinin de şirketlerin çıkarlarına hizmet etmesi gerekiyor. Bu bir gerçek. Peki, şirketlerin bu işbirliği açılımlarından beklentisi nedir? Esas olarak iki temel beklenti var. İki beklentinin de oy dağılımı yüzde 46. İlk olarak şirket yöneticileri beraber çalıştıkları birey ve kurumların uzmanlıklarından, birikimlerinden yararlanabilmek istiyor. Eh ne de olsa bir danışman vs. kiralamaktan daha ucuza geliyor değil mi? İkinci temel beklenti ise çeşitli adımlardan doğan risk yükünü hafifletmek.

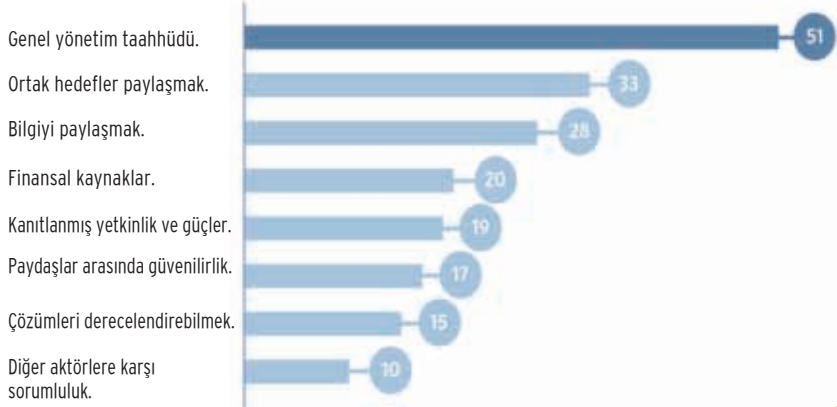
Madem hepimiz hep beraber elimizi taşın altına sokuyoruz, o zaman yanımızdaki ortaklarımızın, yoldaşlarımızın kim olduğu, statüsü de önem kazanıyor. Bu noktada anket katılımcılarının yüzde 51'i ortaklarının yönetim katından insanlar olmasını bekliyor. Bu takım arkadaşlarının bizimle aynı ideali paylaşıyor olmasının yanı sıra elindeki bilgiyi de hepimizin kullanımına açması gerekiyor.

Özet olarak şirketler devlet katında ne yapacaklarını hâlâ pek bilemiyorlar. Burada tek sebep devletlerin (yerel yönetimler zaman zaman bel-

İşbirliği Kökenli İş Modellerini Hangisi Destekler?

Şirketlerle İşbirliği Yaparken Sahip Olunması Gereken En Önemli Özellik Nedir?

li nefes alanları açıyor olsa da) yeşil adımlar konusunda hâlâ ikircikli ve hantal olması mı? Yoksa özel sektörün, önlere merkezi yapılar tarafından hâlâ kurallar konmasından hoşlaşmamaları mı? Bunun dışında deniyor ki şirketler içe dönük adımları, kararları, başkalarını karıştırmadan kendi bünyelerinde halletmek istiyorlar. İlk başta anlaşılır bir istek gibi duruyor. Peki, bu yapılan işin özüne dair kararlarda diğer aktörler hâlâ dışlanmaya çalışılıyor anlamına gelmiyor mu?

Ayrıca sürdürülebilirliğin bir ölçüsü de çalışanlara nasıl bir iş ortamı sunulduğu değil mi? Son olarak yol arkadaşlarımızın hem dengimiz, hem ciddi, hem de açık olmasını beklemek en doğal hakkımız belki ancak bizler kendi kurumlarımız adına şeffaf olmaya ne kadar açığız? Bu soruyu ciddiye alıp muhtelif işbirliği köprüleri kurmaya başlamış olan Toyota, Ford, Starbucks ve Coca-Cola gibi küresel şirketler var zaten. Eninde sonunda diğerlerinin de kollarını sıvaması gerekecek. ○

Katılım ve Dönüşüm İçin Bir Davet

BARAKA

 Filiz TELEK

Gezi Parkı, Türkiye’de birçok şeyi birden ateşledi aslında. Unuttuklarımızı hatırlatan, bilmediklerimizi öğreten bir deneyim oldu. Ve bu deneyimin ışığından da yeni yeni fikirler boyvermeye başladı. Bunlardan biri de, “Bir Yeryüzü Okulu” olarak tanımlanan Baraka. Girişimin kurucularından Filiz Telek, “Topluluk için, öğrenme ve paylaşım alanları yaratarak, ‘birlik, dayanışma, yaratıcılık, olasılık’ deneyimini büyütme ve derinleştirmek istiyoruz” diyor.

Son iki ay içerisinde o kadar çok mucizeye şahit oldum ki, bu bana bir hayat yetebilir. Gezi Parkı direnişi başladığından beri her gün ezberim bozuldu, her gün gözlerim biraz daha açıldı ve tabii zihnim ve kalbim de. Deliler gibi kah ağladım, kah güldüm; başka hiçbir şeyi düşünemez, hiçbir şeyle ilgilenemez oldum. Uyku düzenim bozuldu, yolculuklarımı iptal ettim ve bir haftadan fazla dayanamadığım İstanbul’dan ayrılamadım, kalbim buralara bir yerlere bir çapa attı belirsiz bir süre için.

Çünkü belki de hayatım boyunca beklediğim, beklediğimiz bir olasılık ve dönüşüm noktasında buluverdik kendimizi bu süreçte. **Katılım, dayanışma, diyalog için bir olasılık oldu Gezi Parkı.**

Yaşananlardan sonra bildiğimiz haliyle “normal”e geri dönme olasılığı yok. Bunlar özel zamanlar ve yeni bir dünya doğuyor. İnsan bilincinin evrimi ileri doğru giderken, dünyanın yapılış ve onu algılayışımız bu süreçte değişiyor. İnkâr edilemez şekilde, bir sonraki aşamaya -bir tür ergenliğe geçiş töreni- sıçrama noktasındayız ve buna öyle hazırız ki!

Şimdi Ne Mümkün

Gezi Parkı’ndaki hakim duygu, birlik ve dayanışmaydı: Bu toprakların çektiği kutuplaşmanın, süregelen gerilim ve çatışmanın ilacı. İnsanlar

bu süreçte “ötekiler” diye bildikle-riyle yanyana durdu ve belki onları gerçekten ilk defa gördü ve duydu; yemeğini paylaştı, yaralarını sardı, birlikte dans edip şarkı söyledi ve belki “öteki” diye bir şey olmadığı- nın farkına vardı.

İnsanlar, politikadan, etnik kimliğe, cinsel yönelimden, dini tercihlere kadar farklılıklarıyla barış içinde bir arada bulundular. Bir arada bu- lunmanın ötesinde, Gezi Parkı'nın zengin ve çeşitlilik barındıran eko- sisteminde güzel bir **dayanışma ve armağanların paylaşımını** deneyim- lediler.

Gezi, her bireyin kendi potansiyeli- ne tanıklık ettiği, farkındalık kazan- dığı ve bütünü içinde, kabul edile- ceklerine güvenerek, kendi rolü ve armağanlarıyla hareket ettiği, kendi kendine organize olan ve yeten bir topluluğa dönüştü. Bu birlik ve da- yanışma ruhu parkın sınırlarını aşip evlerimize, mahallelerimize, işyerle- rimize kadar temas etti ve direnişin içinde aktif olarak bulunmayanlar tarafından da hissedildi, yaşandı.

Öte yandan Gezi Parkı deneyimi, toplumsal dokumuzda derin bir şekilde gömülü olan, altta yatan ge- rilim ve çatışmaları yüzeye getirdi; kutuplaşmalar daha göze görünür bir hal aldı. Bu, Anadolu toprakla- rındaki yaralara ve tekrar eden di- namiklere daha yakından bakmak ve onlarla çalışmak için bir fırsattır. Şu bir gerçek ki daha önce oldu- ğumuz şekilde, kutuplaşma, kimlik ve çatışmayla şimdikiye kadar başa çıktığımız yollarla devam edemeyiz. Gezi deneyimi ile şimdi yeni bir yol imkanı var. *Her kriz bir olasılık, bir fırsat, bir davettir.*

Gezi Parkı'nda başlayan sürecin sey- rini ve nasıl evrimleştiğini gözlem- lediğimizde bunun, açıkça katılım ve değişim için bir davet olduğunu görürüz. **Direnisten dirençli toplu- luklara evrimleşmenin şimdi tam zamanıdır.** Yeni olanın doğuşuna ev sahipliği yapmak için beceri ve

**BARAKA'dan
öğrenebileceklerimiz:
Konuşma çemberleri, derin
demokrasi uygulaması, açık
alan teknolojisi ve dünya
cafe, şiddetsiz iletişim,
armağan ekonomisi, katılımcı
liderlik pratikleri, ortak aklın
kolaylaştırılması...**

kapasite geliştirmenin zamanıdır. Bu süreçte ortaya çıkan birlik, beraber- lik, dayanışma ruhunu ve ortak akıl- kalp deneyimini günlük yaşamımıza derinleştirmek için prensipler, pra- tikler ve yapılar yaratma zamanıdır.

Bir Okuldur Yeryüzü: BARAKA
Uzun süredir “**katılımcı grup sü- reçleri**” ve “**ortak akıl ile kendili- ğinden organize olma**” konularıyla ilgilenen biri olarak etrafıma baktı- ğımda gördüğüm en büyük ihtiyaç tam olarak da buydu: İnsanların kendilerini özgürce ifade edebilece- ği, ifade ederken gönülden bağlantı kurabileceği, hem geçmişin sessiz- leştirilmiş yaralarının şifalanacağı, hem de ortak akıl ve kalp ile bugün ihtiyaç duyduğumuz dönüşümü başlatacak, toplumda güven ve da- yanışma ile işbirliği yapmayı kolay- laştıracak katılımcı süreçler.

Gezi Parkı'ndan sonra mahalle fo- rumları olarak devam eden bu de-

mokrasi deneyinde, sürece dahil olanların becerileri ve ilgileri doğ- rultusunda sorumluluk almalarını, katılımı yayacak ve güçlendirecek süreçler ve araçlarla kolaylaştırabi- lirsek, tabana yayılan bir liderlik po- tansiyelini de aktive etmiş olacağız. Yıllardır uygulayarak öğrendiğim, çok farklı bağlamlarda deneyimle- diğim, hayatıma dahil ettiğim ve içselleştirdiğim bu pratikleri pay- laşmanın tam zamanı diyerek ne yapılabilir diye düşünmeye başladı- ğımda yalnız olmadığını farkettilim. **Sürdürülebilirlik ve dayanışma ekonomisiyle** ilgili çalışan bir kaç arkadaşımın kolları sıvadık ve sü- rece nasıl bir katkı verebiliriz diye hayal kurmaya başladık. Kendi deneyim, bilgi ve global ve yerel ağlarımızı biraraya getirdiğimizde gerçekten müthiş heyecan veren ve ciddi potansiyeli olan bir resim çıktı ortaya: ‘Yeni olanın’ ortaya çı- kışını ortak akıl ve kalp ile kolaylaştı- rırmak, kişisel ve kolektif seviyede katılımı güçlendirmek, evlerimizde, mahallelerimizde, iş yerlerimizde “**birlik, dayanışma, yaratıcılık, ola- sılık**” ruhunu sürdürmek ve birlikte eyleme geçmek için kapasite ve be- ceriler oluşturacak, öğrenme ve di- yalog alanları yaratacak bir yeryüzü okulu. BARAKA
Topluluk için, öğrenme ve paylaşım alanları yaratarak, “birlik, dayanış- ma, yaratıcılık, olasılık” deneyimini

büyütmek ve derinleştirmek istiyoruz. İnsanlar, yaşamlarını ve topluluklarını aktif olarak yaratmayı ve şekillendirmeyi sürdürebilmek, çalışma ve yaşam alanlarını dönüştürebilmek için birbiriyle, toplulukla, daha büyük bir vizyonla, bilgelik ve deneyimlerle bağlantı kurmak istiyor, pratik araç ve yöntemlere ihtiyaç duyuyorlar.

Bu ihtiyaca yönelik, özellikle sosyal, ekolojik ve ekonomik dönüşüme, sistematik değişim ve toplumsal diyaloga hizmet etmek isteyenler için ortak akıl, kendiliğinden organize olma ve katılımçılık süreçleri üzerine eğitim ve atölyeler, eğitim materyalleri ve kolaylaştırılan katılımcı diyalog süreçleri sunmak istiyoruz.

Ya Hep Beraber, Ya Hiçbirimiz

İnsanlık olarak öyle bir noktadayız ki, alacağımız kararlar ve seçimlerimiz sadece kendi varlığımızı değil tüm ekosistemi ve canlıları etkileyecek. Bu, çok büyük bir sorumluluk, hayatın tümüne karşı bir sorumluluğumuz var insanlar olarak. Aynı zamanda tarihte eşi benzeri görülmemiş krizlerle karşı karşıyayız ki bu krizlerin temelinde “alışveriş merkezi için ağaç kesen” bir zihniyet yatıyor. Yani, bütünün farkındalığını kaybetmiş, bütünlü bağlantısını unutmuş bir yaşam kültürü. Çatışmaların ve şiddetin özünde de bu yok mu? Önce biraraya gelip birbirimize hatırlatmamız gerekiyor: Ben kimim, biz kimiz, yeryüzüyle, yaşama nasıl bir ilişkim var? İnsan olarak nereye aidim -alışveriş merkezi kültürüne mi yoksa adil, özgür, dayanışan topluluklara ve gürül gürül sularıyla, ağaçlarıyla, dağlarıyla, binbir rengiyle şu kutsal yeryüzüne mi?

Karşı karşıya olduğumuz krizleri aşmanın, yaşamın sürdürülebilir kılınmasının bir yolu var: Biraraya gelmek, birbirimizi dinlemek, işbirliği ve dayanışma, yani bir nevi

uyanış ve hatırlama.

Gezi Parkı direnişi ile gündeme gelen yerel sorunları da, dünyada yaşadığımız ciddi krizleri de çözebilecek kadim bilgeliklere, yüksek teknolojiye, insan potansiyeline sahibiz. İhtiyacımız olan ortak akıl ve kalp ile hareket edebilmek, her birimizin gördüğünü yanyana koyup büyük resmi ortaya çıkarabilmek, bilgelik ve sağduyuyla, kişisel gündemleri, bir ideoloji ya da grubun çıkarlarını değil de bütünün hayrını gözeterek işbirlikleri kurabilmek. İşte bu yapmamızı kolaylaştıracak araç ve pratikleri paylaşmak istiyoruz BARAKA ile.

Konuşma çemberleri, derin demokrasi uygulaması, açık alan teknolojisi ve dünya cafe, şiddetsiz iletişim, armağan ekonomisi, katılımcı liderlik pratikleri, ortak aklın kolaylaştırılması...

Ve bunu yaparken -o kadar birbirimize ihtiyacımız var ki- ‘katılımcılık ve dahil etme’ ilkesini hayata geçirmekte ve öğrenmek ve fark yaratmak isteyen herkesin sağlayacağı öğrenme fırsatlarına erişebilmesini mümkün kılmakta kararlıyız. Bizim için dünyayı ve insanlığı iyileştirecek armağanlarımızı koşulsuzca ve özgürce verip alabilmek ve bunu dayanışarak yapabilmek çok önemli. Bu sebeple son zamanlarda hızla yükselişine şahit olduğumuz armağan kültürü ve dayanışma bilinciyle, **armağan ekonomisini te-**

Kendi sözleriyle Filiz Telek

Filiz, göçebe yaşayan ve amacı insan bilincinin evrimine hizmet etmek olan bir sanatçı, bir gezgin, ortak akıl/kalp kolaylaştırıcısı, yeryüzü aktivisti ve topluluk örgütleyicisidir. Cesur Yeni Dünya projesi ile kendini ve dünyayı dönüştüren kişi ve toplulukların ilham verici hikâyelerini aktarıyor. Sosyal, ekonomik ve ekolojik dönüşüm için öğrenme alanları tasarlayıp kolaylaştırır. Armağan ekonomisi ile ilgili çalışır.

<http://www.thebravenewworld.org>,
filizatbaraka@gmail.com

mel alan bir öğrenme eko-sistemi yaratmak

istiyoruz: Öğrenmek ve fark yaratmak isteyen herkesin erişimine açık, şükranın ifadesi olan yaratımları besleyen ve dünyaya vermek için geldiğimiz armağanları aktive eden, dayanışma ve işbirliklerini çoğaltan bir eko-sistem.

Bir okuldur yeryüzü, bir mucizedir yaşam diyoruz ve derin bir nefesle bu yolculuğa başlıyoruz. Lütfen “doğrunun ve yanlışın ötesinde bir yer” arayışımıza siz de katılın ve mucizeyi yaşamaya birlikte devam edelim... ○

<http://barakaistanbul.org/>
<https://www.facebook.com/barakaistanbul>
<https://twitter.com/BarakaIstanbul>

Vaadimiz basit:
Kuruluşunuzu
başarıyla
yönetin ve eve
zamanında gidin

İş-Yönetim, 184 sayfa

Kâr amaçlı ya da amaçsız şirket, bölüm, kısım, ekip,
ne olursanız olun bir projeyi randımanlı ve israfsız
yönetmenin nasıl bir çığ etkisi yarattığına şaşıracaksınız.

TÜM KİTAPÇILARDA

www.optimistkitapblog.com

(0216) 481 29 17

AKTİF Mİ? PASİF Mİ?

*Vennesla Kütüphane ve
Kültür Merkezi, Vennesla*

Enerji ve ekoloji üzerine yazdıkları, düşündükleri her daim ilgiye değer olan “enerji mimarı” Çelik Erengezzgin dostumuz, sıkı bir soru ortaya atıyor son yazısıyla: Sürdürülebilir yapı ve hayatlara, “PASİF” mi diyeceğiz, “AKTİF” mi? Erengezzgin, bu konuda sapla samanın karıştığının, 21. yüzyıl insanlarına düşenin eski paradigmayı bütünsel olarak sorgulamak olduğunun altını ısrarla çiziyor.

 Çelik ERENGEZZGİN, www.erengezzgin.net

“Tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan”a benzer bir şey söyleyeceğim ilkin. Güneş ve rüzgâr tarlaları mı ikna edecek bu toplumu, yoksa hayatımızı geçirdiğimiz ve üretim yaptığımız alanlara yaşamsal kolaylık sunacak “**temiz ve sürdürülebilir**” uygulamalar mı açacak o tarlaların önünü, merak etmekteyim. Bence ikincisi! Peki, böylece **AKTİF** mi yoksa **PASİF** bir yaşam tarzını ve yapısal kurguyu mu seçmiş olacağız sizce? İşte bu yazının temel konusu...

Enerji Tarlaları...

Sürekli şikâyet ettiklerimizin farkındalığı için, başlarına gökten bir şeyler düşmesini beklemektense, onların ya da tanıdıklarının içinde yaşayacağı mekânlardan yola çıkmak, bana hep daha kestirme yol geldi. Mimar olmanın doğal sonucu diyebilirsiniz. Bence, insan doğasının sonucu...

Diğer taraftan, bir güneş tarlasında başarıyla üretilen elektriğin, yaşam alışkanlığımızı değiştirememiş, 3-5 kilovat ile yetinebilecek, konforlu bir hayat sürebilecek iken, hâlâ; “**benim eve 10 da yetmez, 15 kilovat da**” diyenlerce kullanılıyor olması, kusura bakmayın ama haylaz çocuğunuza, artık ahlakını bozmaya

kadar giden; “**harçlık yetiştirme!**” gayretidir sadece. Obez bir yavruya, sağlıklı beslenmeyi öğretmek yerine hâlâ tıka basa doyurma telaşdır. Hatta belki de, ölümünü kolaylaştırma...
Tarlayı yapan kâr etmez mi, eder. Zaten tek kârlı olan odur bu döngüde çünkü kullanıcı hâlâ aynı bedelleri ödemektedir. Yani ülke adına çok da bir şey değişmemiştir hâlâ. Karbonu ve petrolü azaltmış ama halk henüz bundan bir şey anlamamıştır çünkü henüz aynı faturayı ödemektedir.

Uzun vadede çok faydalı olduğun kabul ediyorum. Ama sadece oradan başlamayı ilk hedef saydıkça, yaşam tarzımıza, tüketim alışkanlıklarımıza, sağlıklı ve güvenli yapılaşmaya önem vermedikçe, evet birileri zenginleşecektir. Ama önce halk değil, güneş ve rüzgâr tarlası sahipleri. İşte yanlış olan budur.

İçgüdüsel bir davranışla, “**herkes kendi enerjisini üretirse, bizim tarlanın enerjisini kime satarız sonra!**” korkusu mudur bu önceliğin sebebi, anlamak zor. Bence korkacak hiçbir şey yok. Dünyada üretilen enerjinin diğer yarısı, ulaşımda ve sanayide tüketilmektedir. Alın size koskoca bir pazar.

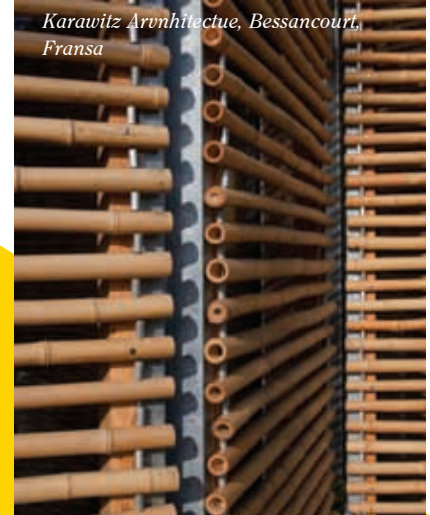
Ve alın size bir ipucu daha. Şimdilik 4-8 yıl arası amortisman süreleri hesaplanan, tarla hesabı ile enerji üretimine karşılık, kendi enerjisini üretebilen yani artık ele güne muhtaç olmayan, sağlıklı ve güvenli yapılara, yani “**enerji mimarlığı**” başlığı altında özetlediğimiz özelliklere sahip binalara yapılacak yatırımın geri dönüşü; en çok iki yıl olacaktır çünkü artık yaygınlaşan küresel finans destekleriyle, yapım süresi en çok bir yıldır. İnanıyorum ki satış süresi de, kapıda oluşacak kuyruklardan ötürü bir aydır. Yani iki yıl bile değil. **Sevgili sermayedarlara önemle duyurulur!**

Talep haline gelmeyen, bir ihtiyacın karşılığı olduğuna ikna edilemeyen hiçbir ürün, ticari anlamda üretilmez. Önce hayata dahil etmeli, gereğini ispat etmeli, sonra kanun, yönetmelik ve ticari teşvikler beklemelidir bence. Yıllar içinde; enerji adına her ürünü “**kaçı alırım, kaçı satarım?**” heyecanı daima dorukta olan büyük oyunculara pek sempatik gelmeyeceğini bilsem de, bu benim yolum. O yüzden, çok anlamlı bulmadığım “**sıfır karbon**” hedefine bir köşesinden değinirken, Aktif-Pasif ikilemini de sağlam bir temele oturtma gayretiyle kaleme aldım bu yazıyı.

Güneş paneli fabrikası, Freiburg

Karawitz Architecture, Bessancourt, Fransa

Trömsö, Norveç

Bükreş, Romanya

“Batı literatüründe yer etmiş olan, kendisine yeten yapı ve yaşam tarzını kategorize etmek için kullanılan ‘pasif ev’ tanımlamasına hiç mi hiç katılmıyorum. Yer üstünde var olanı doğrudan kullanmaktır asıl ‘aktif’ olan. Petrolü, doğalgazı, kömürü, uranyumu; evirip çevirip enerjiye dönüştürmek değil!”

Gerçek Aktif Davranış

“Türkiye için ortalama yüzde 8 enerji ihtiyacı artışı Allah’ın emridir!” hesabına göre yapılan “vatansever?” projeksiyonların ve o yüzden ayyuka çıkan “vallahi ne yapsan yetmez!” feryatlarının haklı kıldığı; “doğal talanları!” da AKTİF davranış adına bir daha hatırlamamızda fayda var bence.

2012’de yazdığım “Sıfır Demek, Ne Demek?” başlıklı makalemde “Aktif mi Pasif mi” diye bir ara başlık vardı. Görülen lüzum üzerine şimdi ana başlık oldu. Şöyle söylemişim geçen yıl:

“Batı literatüründe yer etmiş olan, kendisine yeten yapı ve yaşam tarzını kategorize etmek için kullanılan ‘pasif ev’ tanımlamasına hiç mi hiç katılmıyorum. Yer üstünde var olanı doğrudan kullanmaktır asıl ‘aktif’ olan. Petrolü, doğalgazı, kömürü, uranyumu; evirip çevirip enerjiye dönüştürmek değil! Aktif; etkin demek, pasif ise; edilgen. Yani pasif yöntem; ‘var olan-

dan’ değil, yapılan yani sonradan ‘üretilen işten’ etkilenen demektir. O zaman; güneşin, rüzgârın, toprağın enerjisini, etkisini doğrudan kullanan mı aktiftir, ancak bir araç vasıtası ile üretilen işi, kullanılır hale getiren mi? Sanırım ciddi bir kavram kargaşası ile karşı karşıyayız. Zaman, bu yanlış düzeltilecektir.”

Aradan geçen sürede henüz değişen bir şey yok. Etiketler aynı. Hâlâ “canlıya ölü, ölüye canlı deniyor” adeta. O yüzden, işi zamana bırakmak yerine, kaldığımız yerden devam edelim ve artık yeni bir öneri geliştirelim derim.

Bu İşin Felsefesi

Düşünsel altyapısına ilişkin tartışma açılmayan ve uzlaşa sağlanamayan konularda, hangi üretim hedefe başarıyla ulaşabilir ya da hangi savaş, hangi ilkeyle kazanılabilir? Zihinsel düzeyde içselleştirilmeyen ve kabul görmeyen hiçbir konuda, evrensel ve hayati başarı elde edilebileceğine

inanmıyorum. O zaman, biraz derinlere dalalım ve bu jargonun arka yüzüne kısaca göz atalım.

“Pasif ev” denen şey maalesef, yanlış bir deyim olarak yerleşmiştir enerji terminolojisine. Kendi enerjisini üretebilen, kendisine yetebilen eve PASİF ev denmiştir nedense. Aslında; gerçek AKTİF olan odur. Fosil ve nükleer yakıtların dolambaçlı yollardan ve binbir sorun yaratarak ürettiği enerjiyle, üstelik bedel ödeyerek yaşam sürdürmeyi “aktif” sayan zavallı medeniyet, son 50 yılın dürtüleriyle biraz da mecburen keşfettiği ikinci yolu “pasif” yol zannetmektedir. İlk kötüsunü kullandığından ötürü, ikinci yolu “alternatif” ve “pasif” diye isimlendirmiştir.

“Yıllardır kullanıyorlar bu tanımı!” demek, hiçbir sözcüğü ve de haklılığı açıklayamaz.

Newtoncular da Kuantumculara, hemen itiraz etmişti malum! Sonunda her şeyi baştan tanımlamak gerekmişti bilim dünyasında.

Vennesla Kütüphane ve
Kültür Merkezi, Vennesla

Trömsö, Norveç

Allah herkese aklı eşit dağıtmış bilindiği gibi. Gelin şu aklı kullanalım ve kelime anlamlarını irdeleyelim birlikte. Pasif demek, edilgen demektir. Verileni, sunulanı aynen kabul eden davranışın tanımıdır. Yani bize sunulan tüm fosil ve nükleer metotların çıktılarını, **“Yarabbi şükür!”** deyip, parası mukabilinde satın almaktır. Hem de bağımsızlığı kaybetmesesine, Batı'nın uşağı olmasına!

Doğada zaten mevcut olan temiz ve sürdürülebilir kaynakları akıllıca kullanmayı beceremeyip, hatta yüzüne gözüne bulaştırıp, üstelik bir yandan **“temiz enerjici”** geçinirken, Batı'nın ağzının içine bakmak, enerji dilenciligi yapmaktır asıl pasiflik ve **PASİF** davranış.

Varoluş içinde enerjiye tek para ödeyen aymaz mahluk insandır. **“Salak”** demeye dilim varmıyor. Aktif ise, tüm ihtiyaçlarını kendisi görür. Etken olandır. Yaşamsal gereksinimlerini kendisi karşılayandır. Ve bu işi yaparken kendisi dahil diğer yaşamlara zarar vermez. Akıl; en az enerji ile en üst seviyede yaşamsal konforu ve üretimi becerebilmektir. Evrenin bizden beklediği **AKTİF** davranış budur.

Ne gelirse yabancıdan, **“vardır bir kerameti, başımla beraber”**, **“böyle gelmişse, böyle de gider”** rahatlığıyla, farklı bakışlara hemen itiraz etmektir asıl pasiflik. Pasifliği içine sindirenlerin, sürü psikolojisiyle yönetilmeleridir en kolay olan. **AKTİF** olmayı tercih edip, daima sorgulayanların değil.

Bilmem anlatabildim mi? Bilir bilmez önünü kesmeye, ahkâm kesmeye çalışmak yerine düşünmeyi teşvik etmek; doğru ve hayırlı olandır bence. İşte o yüzden başlık olmayı hak etti artık **“Aktif mi Pasif mi?”**

Tıbbi açıdan da bakalım isterseniz. İnsan bedeni, **AKTİF** olduğu yani sağlıklı olduğu ve bağışık sistemi ayakta olduğu sürece zararlı mikrobu bedenine kabul etmez. Sağlıklı

sıvılar üretir sadece ve mikroplara aktif bir direnç gösterir. Ne zaman ki hastalanır, **PASİF** konumdadır artık. Direnci düşer ve sağlıksız sıvılar ile mikroplar üremeye başlar bedende. Yani **“olmayan mikrop” AKTİF** bedenini, **“bol bol mikrop” ise PASİF** bedenini çıktısı ve tanımınıdır.

“Sıfır Karbon” Yanlışı

Fosil ve nükleer yakıtları yeraltından çıkarıp yer üstü dengesini bozacak şekilde yaktıkça ya da kullandıkça, **“fazlası”** başa bela olan karbon ve benzerleri üretilmektedir. Sıfır karbon beklentisi ise, bu terminolojide ikinci bir yanlış deyimdir. Çünkü **“sıfır karbon ölümdür!”** Sadece cansız nesnelere karbon üretmez. Dengeyi bozan ve tehlikeli olan; yer üstünde üretilen karbonun **“fazla olan”** tarafıdır çünkü canlılık bir **“denge”** halindedir. Örneğin, fazla su alımı bile bedeni öldürebilir.

Bu; **“küresel”** diyebileceğimiz mikroplar, bir başka deyişle yanlış enerjilerin çıktısı; sağlıksız seçimlerin, diğer deyişle hastalığa teslim olmuş bedenlerin ürünleridir sadece. **AKTİF** ve kendisine yetebilenlerin değil. O yanlış deyimden beklenen; en az karbon, ya da yer üstü dengesini bozmayacak kadar karbon üretmek olmalıdır. Ve o durum ancak, sağlıklı ve **AKTİF** bir bedenini ya da yaşam tarzının ürünü olabilir. **PASİF** bir yapı ve yaşam tarzının değil.

Bir gün bu yanlış kavramlar uluslararası düzeyde tekrar masaya yatırılıp tartışıldığı zaman, bu satırları hatırlamayı beklemek yerine, bugünden oluşturacağımız önerileri şimdiden masaya yatırabilmeliyiz. **“Bu da bizden!”** diyebilmeliyiz. Kavramlar da, sözcükler de canlıdır. Çağdaş kabullere göre güncellenirler.

Örneğin; 50-60 yıl önce demokrasiyi **“sınırsız özgürlük”** diye tanımlayan ve anlamayana yutturmaya çalışan dünya, şimdilerde tam tersine

“bireysel kontrollü davranış, başkasının sınırlarında bitmesi gereken özgürlük” olarak yorumlamaya başladı. Benzer bir düşünceyle; sürdürülebilirliğin **“her şeye rağmen!”** değil, ancak **“her şeyi dikkate alarak!”** becerilebilen bir yaşam olduğunu da düşünmeye başlamalıyız. Ara sıra para ve madde, kanun ve yönetmelik gözlüğünü çıkarıp, kalıcı değerler elde edebilmek adına, akıl ve gönül gözüyle bakmakta fayda var sanki...

Doğru Tanım, Doğru Kullanım

Enerji ve ekoloji; sadece alınıp satılabilen değil, varlığının ve doğru tanımının idraki gereken yaşamsal girdilerdir. Doğru tanım; doğru ve bilinçli kullanım ve beklenti sağlar. Altyapı oluşturur. Bir başka pencereden; bu pazarda sözü edilen ve vatandaşlara sunulmaya çalışılan tüm

olanaklara talep yaratır. En basit tanımıyla, müşteri sağlar!

Bu yazının bazı bölümleri, bizler gibi 70’li çizgilerde dans edenlerin takıntısı gibi gelebilir birilerine. Ama üşenmeden yazmaya çalıştıklarımın; en azından 20’li 30’lu yaşlarda neleri ıskaladığımı hatırlayan bizlerin, **“aynı hatalara”** düşülmemesi için küçük bir hatırlatması olarak yorumlanmasını dilerim!

İnsanları hemen kabule değil düşünmeye teşvik etmek isterken **“biz bilmeyiz, onlar bilir”**, **“boşuna mı demişler”** tavrıyla, zaman zaman ileri sürülen itirazlar, Osmanlı’nın çöküş dönemlerini hatırlatıyor, tarihsel nedenlerini bir daha düşündürüyor. Çöküşün **“seçilen kader!”** olduğunu kanıtıyor adeta.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Türk Dil Kurumu sözlüğünde **AKTİF**: Etkin, canlı, hareketli, çalışkan, faal, işler durumda, etkili olmaktır. **PASİF** ise: Edilgen, borç ve yükümlülüklerin toplamı, çekingen, durgun anlamındadır. Dünya dillerinde de bundan farklı değildir karşılıkları. Tüm yaşamsal gereksinimlerini kendisi karşılayabilen, enerji ve ekoloji adına artı değerlere sahip bir yapının hangi başlığa yakıştığına lütfen karar verelim artık. Ve dünyaya da öğretilim! ○

sbs

SUSTAINABLE
BUSINESS
SUMMIT

2013
SUPPLY CHAIN

www.sbs2013.org

Why
sustainable
supply
chain

is good
business

Come and find out how leading companies turn supply chain sustainability into a driver of competitive advantage by working together with their suppliers.

Join us and discover where the world of sustainable business is headed.

2nd October 2013
Four Seasons Bosphorus,
Istanbul

Global Innovation
Rethink Business
Efficiency
Inspiration
Sustainability
Future
Growth
Network
Opportunity
Trends
Reputation
Brand
Redesign
Leadership

Parçalı mı, Bütün mü?

Kalkınma mı, Dönüşüm mü?

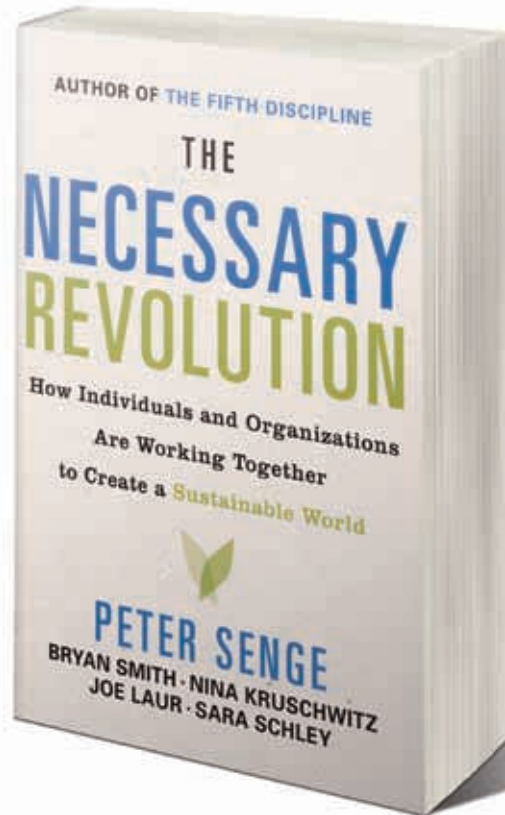
Hedef mi, Süreç mi?

Eskidi mi, Geçerli mi?

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Beşinci Disiplin kitabının yazarı ve “öğrenen organizasyon” kavramının yaratıcısı Peter Senge, geçtiğimiz aylarda Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü’nde gerçekleştirilen sohbette, “Sürdürülebilirlik” kavramını irdeledi ve bu sözcüğü beğenmediğini söyledi.

 Ayşen EREN,
ayseneren@yahoo.com

Ekolojik ekonomist **Herman Daly**, sürdürülebilirliği herkesin çok beğenip sevdiği fakat hiç kimsenin tam olarak ne olduğundan emin olamadığı bir kavram olarak tanımlar. Bu kafa karışıklığı hem akademik çalışmalarda hem de “sürdürülebilirlik” iddiasıyla yapılan projelerde de dikkat çeker. İçi dolu gibi görünen fakat bir türlü ele avuca gelmeyen bir şeydir sürdürülebilirlik. Herkesin istediği gibi şekillendirmeye çalıştığı şekilsiz bir bulut gibidir. Ekonomiyi mi ilgilendirir, doğayı mı, yoksa sosyal yapı ve ilişkileri mi? Yıllardır tartışılır. Peter Senge’e göre sürdürülebilirlik, sadece doğa veya ekonomi ile değil doğrudan toplumla ilgili ve çok boyutlu bir kavram. Yani sürdürülebilirliği toplum üzerinden okumalı ve çevresel, sosyal, ekonomik boyutlarını toplumla ilişkilendirerek tanımlamalıyız. Fakat bunun ötesinde çok daha radikal bir iddiası

var ki o da bir başka kavrama ihtiyaç olduğu. Sürdürülebilirlik kesinlikle mutlu, iyi, huzurlu bir geleceğe dair ilham veren bir kavram değil. Sözcüğün olumsuzluk çağrıştırdığını iddia ediyor. Bence “sürdürülebilirlik” veya kök fiil “sürdürmek” ve İngilizce karşılığı “sustain” olumsuzluğu çağrıştırmasa da daha iyi, mutlu, adil ve huzurlu bir gelecek için gereken dönüşüm ve değişimi çağrıştırmıyor. Bu değişim ve dönüşümün, yaratıcı icat ve buluşlarla mümkün olacağını söyleyen Peter Senge, yaratıcılığın ancak heyecan ve merakla beslendiğini hatırlattı.

Geleceği düşünürken “Neyi korumak istiyorum?” sorusunun önemini vurgulayan Senge, Suudi Arabistan ve Katar gibi tutucu İslam ülkelerinin bile “**21. yüzyılda sağlıklı bir İslam ülkesi neye benzer?**” sorusunun cevabını aradığını söyledi. Bu noktada değişimin kaçınılmaz olduğunu kabul ediyor. Değişim hangi boyutta başlamalı? Sosyal, ekonomik, çevresel? Peki ya politik değişim? Peter Senge bu konuya “Hükümetin rolü ne olmalı?” sorusuyla kısaca değindi ve hükümetler ile ülke yapılarının bu açıdan çok farklı olduklarını belirtti. Örneğin; **Butan** gibi yönetim biçimi krallık olan bir ülke, kalkınma ölçütü olarak kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasıla’yı değil kendi geliştirdiği, **Gayri Safi Milli Mutluluk endeksini** kullanıyor.

Senge’in sorduğu bir diğer kritik soru “**Sağlıklı bir ekonomi nedir?**” ve bununla bağlantılı olarak “**İlerlemeyi nasıl tanımlarsınız?**” oldu. Sağlıklı bir ekonominin sağlıklı bir toplum demek olmadığını altını çizdi ve Suudi Arabistan’ı örnek gösterdi. Ekonomisi iyi durumda olan Suudi Arabistan’da işsizlik yüzde 35 oranında ve bu çok yüksek oran toplumsal huzursuzluk yaratıyor.

Peki, bireysel değişim ve dönüşüm olmadan toplumsal değişim, top-

Senge’nin kurucusu olduğu Örgütsel Öğrenme Topluluğu SoL (the Society for Organizational Learning), tüm dünyada kurumların ve bireylerin çalışmalarına katkı sağlıyor. Senge’nin Necessary Revolution kitabı da sürdürülebilirlik için işbirliğinin altını çiziyor.

lumsal değişim olmadan politik ve ekonomik, bireysel, toplumsal, politik ve ekonomik değişimler olmadan çevresel değişim mümkün mü? Sürdürülebilirlik veya yerine gelecek olan geleceğimizi tasarlamamızda bize ilham olacak, yol gösterecek yeni ve farklı kavramsal çok boyutlu değişim ve dönüşümün boyutlarının (bireysel, toplumsal, eğitsel, politik, yönetsel, ideolojik, ekonomik, çevresel vs.) aynı anda ve aynı hızla gelişmesini beklememeliyiz. Boyutların hepsi birbiriyle etkileşim halinde ve bunları geliştirmek için gereken kaynaklarımız kısıtlı. Şartların,

imkânların ve önceliklerin sürekli değişebildiği, hedeften çok sürece odaklı, sade, net ve anlaşılır ilkelere olan, dünyayla uyumu gözeten, devingen, canlı bir örgütlenme, bir düzene ihtiyacımız var. Bu uzun soluklu, kapsamlı bir değişim ve Peter Senge, hükümetlerin iklim değişikliği sorununda görüldüğü gibi uzun dönemli konuları yönetmede başarısız olduklarını söylüyor.

Değişim ve dönüşüm öncelikle bireysel alanda başlamalı, yaratıcılık ve hayal ile beslenmeli. **Joseph Zammit-Lucia**, Guardian’da “**sürdürülebilirliğin, analitik ve akılcı düşüncenin kısıtlarından sıyrılmış bir sanat olması gerektiğini**” yazmış. Fakat bundan da öncelikli olarak derin ekolojist **Joanna Macy**’nin savunduğu gibi dünya görüşünde ve değerlerde büyük değişim gerekiyor. Bunu kolaylaştıracak olan ise Peter Senge’in öğrenen organizasyonları gibi kendi kendini yetiştiren, geliştirip, dönüştüren ve bütünsel düşünebilen toplumsal örgütlenmeler kurmak. ○

ABD İklim Politikasını Değiştiriyor mu?

25 Haziran günü, ABD Başkanı Barack Obama, Georgetown Üniversitesi'nde, iklim değişikliğiyle ilgili tarihi bir konuşma yaptı. Obama'nın enerji santrallerinin ve karbon emisyonlarının sınırlanması, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum gerekliliği, Keystone XL eksenli konuşması, farklı çevrelerce değişik şekillerde yorumlandı. Bir ABD başkanından duymanın şaşırtıcı olduğu bu sözlerin yetersiz olduğunu vurgulayan da var; bu konuşmanın ABD'nin yeni bir iklim politikasına geçişin işareti olduğunu söyleyen de. Huff Post Green'de Josh Lederman ve Matthew Daly imzasıyla yayınlanan yazının yanı sıra, Türkiye'den Prof. Levent Kurnaz ve Yeşil Gazete'den Devin Bahçeci'nin yorumlarını sizlerle paylaşıyoruz.

“Bir Devlet Başkanı, Bir Baba ve Bir Amerikalı Olarak...”

 Josh LEDERMAN ve Matthew DALY Güldeniz ŞENSOY

Başkan Obama'nın 25 Haziran Salı günü açıkladığı kirlilikle ilgili ve toplulukları küresel ısınmaya hazırlamaya yönelik geniş kapsamlı plan, iklim değişikliği ve nedenleri üzerine yürütülen tartışmaları yeni bir düzleme taşıdı. Obama Georgetown Üniversitesi'nde yaptığı önemli konuşmada Amerikalıları iklim değişikliğinin derin ve felaket boyutlarındaki etkilerine karşı uyararak, çok geç kalmadan harekete geçmeye çağırdı.

Obama **“Bir devlet başkanı, bir baba ve bir Amerikalı olarak”** dedi, “buraya size harekete geçmek zorunda olduğumuzu söylemeye geldim.”

Obama, “karbon kirliliğinin sınırsız sürüp gitmesine son vermek için”, yönetimine, mevcut ve yeni enerji santrallerinden çıkan seragazlarıyla ilgili ülke tarihinin federal düzeydeki ilk düzenlemelerini uygulama talimatı verdiğini açıkladı.

Planın öteki yönleri de federal topraklarda yenilenebilir enerji üretimini tırmandırmaya, etkinlik standartlarını yükseltmeye ve toplulukları ısı artışıyla mücadeleye hazırlamaya yönelikti.

Obama'nın planını açıkladığı Salı gününden önce Kongre'deki Cumhuriyetçiler, bunun ekonominin düzelmesini tehlikeye sokacak istihdam azaltıcı bir plan olduğunu söyleyerek, yerden yere vurdular. Obama geçmişte ABD ne zaman çevreyi korumaya yönelik bir adım atsa aynı argümanların ileri sürüldüğünü belirterek, bu eleştirileri geri çevirdi.

“Hep aynı şeyleri söylediler” dedi Obama, “ve hep yanıldılar.”

Obama ayrıca yönetiminin, onaylanma olasılığı çevre aktivistleriyle enerji üreticileri arasında şiddetli bir kapışmayı tetikleyen petrol boru hattı **Keystone XL**'le ilgili detaylı düşünceleri üzerine eşsiz bir içgörü sundu.

Beyaz Saray, Devlet Bakanlığının kararı kendi başına almasında ısrarlıydı, ancak Obama Salı günü bakanlığa, ancak eğer proje seragazlarının topyekûn net salım miktarını artırmayacaksa, onaylanması talimatını verdiğini ifade etti.

Obama “Keystone boru hattının inşasına izin vermek için, bunun ulusumuzun çıkarına olduğuna dair bir bulgu elimize geçmeli” dedi. “Eğer bu proje karbon kirliliği problemini ciddi ölçüde derinleştirmeyecekse, o zaman ulusal çıkarlarımıza hizmet ediyor demektir.”

Beyaz Saray Basın Sözcüsü John Boehner'in üst düzey danışmanlarından biri, gelen yorumların boru hattının onaylanması gereğine işaret ettiğini bildirdi. Boehner'in sözcüsü Brendan Buck, “Bugün Başkanın koyduğu standart, Keystone boru hattının süratle onaylanmasını getirmeli” dedi.

Çevreciler de, yönetimin ilk kez boru hattını onaylama kararını kirlilik üzerindeki etkisine bağladığını kaydederek, Obama'nın sözlerini cesaret verici buldular. Beyaz Saray daha önceleri çevreci grupların Keystone projesini, enerji tesislerinin karbon kirliliğini sınırlamak için daha geniş kapsamlı çabalarla bağlama gayretlerine karşı direnmişti. Obama Amerika'nın güçlü yollarından araştırma, teknoloji ve inovasyon- ABD'yi küresel ısınma sorununa göğüs germek için eşsiz bir konuma oturtan etmenler olarak

övgüyle söz etti. İnsanoğlunun gezegenin ısınmasına katkı yaptığını yadsıyanlarla dalga geçtikten sonra, problemi görmek istemeyen kimseye “gösterebilecek sabrımız kalmadı” diye ekledi:

“Bir düz-dünya topluluğu toplantısı düzenleyecek vaktimiz yok.”

Obama'nın bu geniş kapsamlı planı başkanın, ilk başkanlık seçimi kampanyasında ortaya attığı ve ikinci döneminin başında teyit ettiği, şimdiye kadar gündeme gelmeyen büyük bir önceliğine ilişkin en çarpıcı çabasına damgasını vuruyor: ABD'de ve yurtdışında iklim değişikliğiyle mücadele etmek ve Amerikan topluluklarını onun etkilerine karşı hazırlamak. Çevre aktivistleri Obama'nın yüce amaçlarının şimdiye kadar hiç kapsamlı bir plan halinde somutlaşmadığından yakınıyorlardı.

Obama kurulmasına izin verdiği kamu arazilerini genişletmekle, rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir enerji projeleriyle, federal toprakların şu anki elektrik kapasitesini ikiye katlayarak, 2020'ye kadar 6 milyon eve yetecek kadar elektrik üretmeyi umuyor. Aynı zamanda 10 yılın sonuna kadar federal konut projelerinde 100 megavatlık enerji üretim kapasitesine ulaşmayı hedefliyor.

Obama bunun yanında enerji tesislerinin ürettiği karbondioksitin atmosfere salınmasını önleyebilecek teknolojilere yatırım yapılmasını teşvik etmek amacıyla, 8 milyar dolarlık kredi teminatı verdi.

Ancak Obama'nın planının temel taşı gerek mevcut gerekse yeni enerji tesislerine getirilen denetimler. Federal Enerji Enformasyon Daireleri'nin bildirdiğine göre, ABD'nin karbondioksit salımının yüzde 40'ı ve tüm seragazı salımının üçte biri elektrik enerjisi santrallerinden gelmektedir. Obama yönetimi şimdiden yeni santrallere denetim uygulanmasını önermiştir, ne ki bu denetimler ya sürünceme-

Çevre aktivistleri Obama'nın yüce amaçlarının şimdiye kadar hiç kapsamlı bir plan halinde somutlaşmadığından yakınıyorlar ama Cumhuriyetçiler de Obama'nın planına, bunu “kömüre karşı savaş” açtığı gerekçesiyle hemen karşı çıkıyorlar.

de kalmış ya da henüz sonuçlandırılmamıştır.

Bu açıklamalar, Obama'nın **Çevre Koruma Ajansı'nın** (EPA) başına aday gösterdiği **Gina McCarthy'nin** onay sürecinde senatörlere EPA'nın “şu an için” mevcut seragazları kaynaklarına yönelik herhangi bir düzenleme çalışması içinde olmadığı yolunda güvence vermesinden yalnızca bir kaç hafta sonrasına denk geldi. McCarthy, eğer EPA bu tür düzenlemeler düşünecek olsa, eyaletlere, kamuya ve diğerlerine “potansiyel yaklaşımlar konusunda anlamlı katkılar önerme” fırsatı tanıyacağını söylemişti.

Cumhuriyetçiler Obama'nın planına, bunu “**kömüre karşı savaş**” ve “**istihdama karşı savaş**” olduğu gerekçesiyle hemen karşı çıktılar; Kongre Sarayı'nda iklim yasalarına muhalefeti yansıtan bu tutum hayal kırıklığına uğrayan Obama'yı yasa yapıcılardan umudunu kesip, bizzat adım atmaya itti.

Senato Azınlık lideri **Mitch McConnell**, R-Ky. Senato kürsüsünde “Bu, bugünkü ekonomi koşullarında

çırpınmakta olan pek çok Amerikanın ayağının altındaki merdiveni tekmelemekten başka bir şey değil” dedi.

Çevreci gruplar Obama'nın ortaya attığı tutkulu hedefler uğrunda izleyeceği yol için, övgü ve ihtiyat karışımı bir tutum benimsiyorlar. **Biyolojik Çeşitlilik Merkezi'nden Bill Snape** bu adımı çok küçük ve çok geç diye tanımladı. Snape, “Obama'nın önerdiği şey, iklim krizinin ürkütücü boyutlarıyla bol ölçüşmeye yetecek kadar büyük olmadığı gibi, o kadar hızlı da yol alamaz” dedi.

Kongre'nin yasamayı devreye sokarak sorunu üstlenmek istememesi karşısında Obama'nın bizzat harekete geçmesinden etkilenen diğerleriye, planı övgüyle karşıladı. **Ulusal Kaynakları Savunma Konseyi Başkanı Frances Beinecke** “Başkan taşı gediğine oturttu: ‘Bu iş bekleyemez’ dedi. Çocuklarımıza yarın bir iklim kaosu miras bırakmamak için bu karbon kirliliğini bugün durdurmalıyız.”

Obama'nın İklimle Sınavı: Bir Sıfırdan Büyüktür

 Devin BAHÇECİ, devin.bahceci@gmail.com

İklım değişikliği her geçen gün daha görünür bir biçimde hayatlarımızı etkiliyor. Giderek artan seragazı emisyonları üstümüzdeki serayı giderek daha kalınlaştırırken; dünyanın ortalama sıcaklığı giderek daha hızlı bir biçimde artıyor; daha sık fırtınalar; kuraklıklar; yağış düzensizlikleriyle karşı karşıya kalmaya başlıyoruz.

Sadece insanların değil tüm doğanın; tüm canlıların hayatını tehdit eden iklim değişikliği; herhangi bir ülkenin tek başına üstesinden gelebileceği bir şey değil. İklim değişikliği bir küresel mücadele alanı. Dayanışma; ortak karar alma ve ortak eyleme geçme alanı.

Ancak, ne yazık ki küresel seragazı salımları ve atmosferdeki CO₂ her geçen gün hiç olmadığı kadar yükselirken; iklim değişikliği ile mücadele konusundaki uluslararası dayanışma umudu her geçen gün daha da azalıyor.

İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü; çalışmıyor. Bu uluslararası belgeler kapsamında, ülkelerin neredeyse hiçbiri sözlerini şu ana kadar tutmadı. Kyoto Protokolü uzatılmasına rağmen artık kimsenin uluslararası dayanışmaya dair bir umudu kalmadı.

Sözleşme, ABD tarafından Kongre kararıyla onaylanmadığından dolayı zaten ölü doğmuştu. ABD, dünyanın Çin ile beraber en fazla CO₂ emisyonu yayan iki ülkesinden biri. Kişi başı emisyonlara baktığımızda ise; ABD bu alanda liderliği, Birleşik Arap Emirlikleri gibi bir kaç

Barack Obama, Tanzania gezisinde elektrik üreten futbol topunu sektiriyor. Ama sanırız işin daha zoru, güçlü kömür lobilerine rağmen Amerika'nın yeni bir iklim politikası geliştirmesi. Obama'nın son üç senesinin iklim mücadelesi açısından oldukça kritik bir dönem olacağı söylenebilir.

ülke ile beraber açık ara elinde bulunduruyor.

ABD'nin Kyoto'yu Kongre'de onaylamamış olması; yıllardır iklim değişikliğiyle mücadeleyi sekteye uğrattırıyor. Üstelik, ABD menşei petrol ve sanayi şirketlerini ve ABD'nin kirli enerji yatırımlarına ilişkin küresel mali desteklerini/sübvansiyonlarını da göz önünde bulundurduğumuzda; ABD'nin küresel iklim değişikliğiyle mücadeleye nasıl ket vurduğunun farkına varabiliriz: **ABD'nin Enerji Bilgi Yönetimi'nin** (EIA) 2010 yılında yayınladığı bir rapora göre, 2008 yılında, ABD fosil yakıtlar için 557 milyar dolar sübvansiyon desteği verirken, yenilebilir enerjiye ise sadece 43 milyar dolarlık destek sağlamış (EIA Annual Energy Report 2010).

“Cıvayı Sınırlıyoruz da CO2'yi Niye Sınırlamıyoruz?”

Obama'nın 25 Haziran 2013 tarihinde Georgetown Üniversite'sinde yaptığı ve konusu iklim değişikliği olan konuşmasını bu çerçevede değerlendirmek lazım diye düşünüyorum.

Öncelikle, tarihte belki de ilk defa bir ABD Başkanı iklim değişikliğinin ne kadar ciddi bir tehdit olduğunu ve eyleme geçme vakti

geldiğini ifade etti.

Konuşmasında öncelikle iklim değişikliğinin ne kadar ciddi bir tehdit olduğunu anlatan Obama; her geçen gün artan sıcaklıklar yüzünden, kuraklık, yangın ve sellerin sıklaştığını ve su seviyesinde yükselmenin **New York** gibi önemli şehirleri nasıl tehdit ettiğini aktardı.

Ancak; bence konuşmasının kritik eksenini, bildiğimiz gerçeklerden bahsetmesi değildi. Obama'nın; harekete geçme zamanı geldiğini vurgulaması önemliydi. Ülkesine; çok geç olmadan harekete geçme cesaretine sahip olup olmadıklarını sorması önemliydi.

Obama; konuşmasında özellikle enerji sektöründeki duruma odaklandı: “Bugün; ABD'nin CO₂ emisyonlarının yüzde 40'ı enerji santrallerinden geliyor. Ama bir de buradan bakın. Şu anda bu santrallerin yaptığı karbon emisyonlarını sınırlayacak herhangi bir federal

Konuşmasında öncelikle iklim değişikliğinin ne kadar ciddi bir tehdit olduğunu anlatan Obama; iklim değişikliğinin New York gibi önemli şehirleri nasıl tehdit ettiğini aktardı.

limit yok. Hiç yok. Cıva, sülfür ve arsenik gibi toksik kimyasalların, hava veya suyumuzdaki miktarını sınırlıyoruz ama enerji santralleri herhangi bir sınır olmadan karbon emisyonu yapabiliyor. Bu doğru değil, güvenli de değil ve bu son bulmak zorunda.”

Konuşmasının devamında ise, ABD Çevre Koruma Ajansı'nı bu konuda harekete geçirdiğini de sözlerine ekledi. Yalnız bunu yaparken; piyasaya göz kırpmadan da edemedi. İklim değişikliğiyle mücadelenin serbest piyasaya zarar vermeyecek şekilde yapılacağını da vurguladı.

İkinci verdiği önemli mesaj ise **yenilebilir enerji** konusundaydı. ABD şu anda enerjisinin yüzde 10'unu yenilenebilir kaynaklarla üretiyor. Obama; 2020 yılına kadar bu kurulu güç kapasitesini yüzde 20'ye çıkaracaklarını açıkladı. Yani yedi yılda, ABD'deki kurulu yenilenebilir enerji gücü iki katına çıkarılacak. Bu kabaca bir hesapla; ABD sadece enerji sektöründe yapacağı yatırımlar ile ülkenin toplam emisyonunu yüzde 4 oranında düşürecektir demek.

Obama, ABD'nin diğer ülkelere verdiği kömür yatırımı sübvansiyonlarından ve desteklerinden de bahsetti: “Bugün, deniz aşırı ülkelerde;

eğer karbon yakalama teknolojileri yoksa, yeni kömür santrallerinin yapımı artık finanse edilmeyecektir. Sadece, elektrik üretimi için başka bir opsiyonu olmayan en fakir ülkelere destek vermeye devam edecektir.”

Obama Artık Lobilere Daha Az Gebe

Peki, bu konuşma küresel iklim mücadelesini nasıl etkileyecek? Bu, cevabı karmaşık bir soru. Öncelikle; konuşmasından sonra; Obama'nın kalan yıllarında, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda daha girişken ve aktif bir rol alacağını tahmin edebiliriz. ABD'de petrol lobisi çok güçlü, ancak Obama'nın artık oy derdi yok ve lobilere daha az gebe. Birleşmiş Milletler ve İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekreteryası; 2015 yılında yeni ve daha etkin bir küresel iklim değişikliğiyle mücadele sözleşmesi peşinde koşuyor. 2016 yılına kadar başkan olan Obama; eğer bu anlaşmanın oluşmasında daha etkin bir rol alır ve anlaşmaya ABD'nin imzasını koyarsa, dengeler değişebilir (Bu noktada; anlaşmanın zor olduğunu da belirtmek gerekiyor; yani bu küçük bir ihtimal ama olabilir.)

İkinci kritik nokta ise, ABD'nin diğer ülkelere verdiği kömür sübvansiyonlarının azalacağı sonucu. Türkiye (şu anda Türkiye'den yatırım izni almış ve inşaatı devam eden/başlayan 60 kömür santrali onayı var) gibi birçok ülke halen kömür yatırımları yapıyor ve bu yatırımların küresel emisyonların artışına sebep olacağı gerçeği hepimizi korkutuyor. ABD'nin sübvansiyonları olmadan bu yatırımların yavaşlayacağı; yeni yatırım kararlarının daha zor alınabileceğini söyleyebiliriz. Yeni kömür yatırımı yapmak isteyen ve ABD'den destek bekleyen ülkeler bir kez daha düşünmek; ya da karbon tutma teknolojisine sahip santraller inşa etmek zorunda kalacak.

Obama'nın konuşmasından sonra, yeni kömür yatırımı yapmak isteyen ve ABD'den destek bekleyen ülkeler bir kez daha düşünmek; ya da karbon tutma teknolojisine sahip santraller inşa etmek zorunda kalacak gibi...

Aynı şekilde, ABD'nin 2011 yılı itibarıyla toplam kurulu gücü; 1050,9 Gigawatt düzeyinde ve Obama'nın konuşmasına göre bu kurulu gücün 2020'de yüzde 20'si yenilenebilir olacak; yani rakamlar bize ABD'ye çok ciddi yenilenebilir enerji yatırımları geleceğini söylüyor. Bu durum; ABD'nin diğer ülkelerdeki yenilenebilir enerji sübvansiyonlarını artıracığı ihtimalini de göz önünde bulundurduğumuzda, yenilenebilir enerji sektörünün giderek büyüyeceğini söyleyebilir.

Özetle Obama'nın konuşmasının küresel iklim değişikliğiyle mücadele için önemli olduğunu söylemekte sakınca yok. Obama önümüzdeki üç yılda kömür yatırımlarını azaltacağını; daha fazla yenilenebilir enerji yatırımlarını destekleyeceğini, konuşmanın ve eylem planının küresel

düzeyde kömür sektörüne desteğini azaltabileceğini ve son olarak da iklim değişikliğiyle mücadele konusunda yeni ve etkin bir sözleşmeye bir adım daha yakın olduğumuzu söyleyebiliriz. Ancak atılacak daha çok adım var. Obama'nın konuşması ile ABD'nin atacağı adımlar ABD için büyük bir adım gibi görülebilir; ancak iklim değişikliği ile mücadele için küçük bir adım. Daha hızlı ve etkin eylem planlarına ihtiyacımız var. En önemlisi küresel bir dayanışmaya ihtiyacımız var.

Yine de ABD şu ana kadar iklim değişikliği konusunda kayıpları oynuyordu. Neredeyse hiç adım atmadı; hatta tam tersi yönde kirli teknolojileri desteklemeye ve iklim değişikliğine körükle gitmeye devam etti. Tam da bu yüzden; Bir, sıfırdan büyüktür ve hiç yoktan iyidir!

Amerikalıların Yeni İklim Politikası

 Levent KURNAZ

Amerikan Başkanı Barack Obama, geçtiğimiz ay Georgetown Üniversitesi'nde yaptığı konuşmayla yeni iklim politikasının ana hatlarını açıkladı. Öncelikle, **"Amerikalılar bir şey yapıyorlarsa bunun altında bir hinlik vardır, neden şimdi?"** diyenler için basit bir açıklamanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Bildiğiniz gibi, Amerikan başkanları en fazla iki dönem için seçilirler; ikinci dönemi biten başkan, Rusya'da olduğu gibi, tekrar ısıtılıp başbakan olarak servis edilemeyeceği için kamusal alandan çekilerek kendisini devletin ve dünyanın iyiliğine adar. Obama da ikinci dönemi içinde olduğu için artık tekrar seçilme stresi olmadığından üzerindeki politik baskı azaldı, bu sebeple de çevresindeki politikacılar açısından fazla popüler olmayan bazı adımları atmaya başlamakta bir sakınca görmüyor. Bu sebepten de **Amerikalıların yeni iklim politikası üretmelerinin** aslında tam da zamanıdır.

Politikacılarımız genelde iklim değişikliği konusunda bir adım atmak istemediklerinde suçu Amerikalıların ve diğer Batılı ülkelerin de bir şey yapmamasına atarlar genelde. 1990-2010 yılları arasında (Uluslararası kabul edilen verilerin toplandığı en son aralık) Türkiye seragazı salımını %114,9 arttırırken seragazı azaltımı konusundaki uluslararası anlaşmaları imzalamayı kabul etmeyen ABD için bu artış %10,4'tür. İngiltere'nin aynı dönemdeki azaltım miktarı %22,6, Almanya'nın ise %24,8'dir. Yani, hiçbir ülke bizim gibi doğayı

hiçe sayan bir tarzda çevreyi kirleterek "kalkınmayı" tercih etmiyor. Başkan Obama'nın açıkladığı plana gelecek olursak, öncelikle önemli olan, sorunun görülerek bir planın ortaya konmuş olmasıdır. Her ne kadar ABD dünyayı en çok kirleten ve dünyanın kaynaklarını en fazla kullanan ülkelerin başında gelse de, dürüstçe, iklim değişikliğinin önemli bir problem olduğunu ortaya koyması ve çözüm için -yeterli olmasa da- önerilerde bulunması çok önemli bir gelişmedir. Benzer bir gelişme ülkemizde yaşanacak olsa, mesela Sayın Başbakan çıkıp "iklim değişikliği önemli bir problemdir, bizim bunu durdurmak için elimizden gelen her şeyi yapmamız gereklidir; ancak gelişmekte olan bir ülke olarak elimizden fazla bir şey gelmiyor, gene de şunları yapmayı taahhüt ediyoruz" dese, bu konuda ciddi bir ilerleme sağlamış oluruz. Önemli olan ne kadar büyük şeylerin taahhüt edildiği değil, problemin görülüp ufak da olsa harekete geçme sözünün verilmiş olmasıdır. Amerika'nın da bugün yaptığı budur.

Konuşmanın ve ertesinde yayınlanan raporun temelinde; şu ana kadar yapılanlar, bu yapılanların ne kadar güzel olduğu, ancak bunların yeterli olmadığı, sözü edilen gelişmeler sağlandığında her şeyin ne kadar güzel olacağı yatmaktadır. Ben konuşmayı dinlerken konuşanın Barack Obama olduğunu bilmesem kesinlikle **"Al Gore konuşuyor"** derdim, söylemler o derece benzerlik taşıyordu.

Konuşmanın ana başlıklarına baktığımızda Başkan Obama'nın dediği kısaca şöyle;

■ Atmosferdeki artan karbondioksit miktarı dünyayı felakete sürüklemektedir, bunu durdurmak için hepimiz çalışmalıyız.

■ Ne kadar çalışsak da etkilerini görmekte olduğumuz iklim değişikliği artan bir dizi felakete sebep olacaktır. ABD'yi bu felaketlerin etkilerine karşı korumak ve eyaletlerin kendi önlemlerini alabilmeleri için bilgi akışını sağlamak öncelikli hedefimizdir.

■ İklim değişikliği bireysel ya da ülkesel çabalarla değil küresel çabalarla engellenebileceği için ABD bu küresel çabaya önderlik etmelidir. Başkan Obama'nın ortaya koyduğu önlemler paketinin küresel iklim değişikliği karşısında yapılması gerekenlerin yanında çok zayıf kaldığını, gene de doğru yolda atılmış bir adım olduğu için desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Geçtiğimiz otuz yıl içerisinde "iklim değişikliği yoktur, bunlar bizi zayıf düşürmek istiyorlar" diyen resmi bir Amerikan politikasından "iklim değişikliği vardır, hem engellemek hem de etkilerini azaltmak için elimizden geleni yapmalıyız" diyen bir politikaya geçilmiş olması bile dünya ulusları için umut vericidir. ○

*Yeşil Gazete'de yayımlanmıştır.

YENİ
BİR SOLUK

EKONOMİYE **YARATICI**
BİR **BAKIŞ**

Optimist

GİRİŞİM
İNNOVASYON
YÖNETİM

SATIŞ NOKTALARI
D&R, NT MAĞAZALARI, www.idefix.com, www.kitapyurdu.com

Dünya Nereye Gidiyor?

İngiltere Enerji ve İklim Değişikliği Teşkilatı, Paris merkezli Uluslararası Enerji Ajansı, Dünya Bankası, Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF), Karbon Saydamlık Projesi (CDP) ve Avrupa Çevre Ajansı. Dünya iklim politikasına yön veren küresel kuruluşların rapor ve açıklamalarını Gökçe Vahapoğlu mercek altına alıyor.

✍ Gökçe VAHAPOĞLU, gokce.vahapoglu@gmail.com

Dünya Bankası “Sıcaklığı Kısın!” Diyor

Dünya Bankası'nın geçtiğimiz sene yayınladığı ve eğer bir önlem alınmazsa dünyanın sıcaklığının bu yüzyılın sonunda, Sanayi Devrimi öncesine göre 4 derece artış göstereceğini öngören raporunu temel alarak Haziran 2013'te yayınlanan “Sıcaklığı Kısın: İklim Çıkmazı, Bölgesel Etkileri ve bir Esneklik Vakası” adlı rapor 2 ve 4 derecelik sıcaklık artışlarının Sahraaltı Afrika, Güney ve Doğu Asya'daki tarım üretimi, su kaynakları, kıyı ekosistemleri ve şehirleri üzerindeki etkilerini inceliyor.

Dünya Bankası için **Potsdam İklim Etkileri Araştırma ve İklim Analitiği Enstitüsü** tarafından hazırlanan rapor, artan küresel ısınmanın her bölgenin varolan problemlerini keskinleştirdiğini ve halihazırda savunmasız olan nüfusların sağlık ve hayat şartlarını tehdit ettiğini ortaya koyuyor.

Rapordan öne çıkan öngörüler şu şekilde:

Sahraaltı Afrika'da şu anda mısır yetiştirilen tarım alanlarının yüzde 40'ı aşırı kuraklık nedeniyle 2030'lu yıllarda üretim yapılamayacak hale gelecek. Yükselen sıcaklıklar nedeniyle yok olacak savan çayırlarındaki kırsal yaşam tarzı da olumsuz etkilenecek.

Güney Asya'da muson yağmurla-

rının düzeni ve etkisindeki potansiyel değişim, bölgede önemli bir krize yol açabilir. 2010'da 20 milyon kişiyi etkileyen Pakistan'daki sel gibi doğal felaketlerle daha sık karşılaşabiliriz. Hindistan'ın büyük kısmında beklenen aşırı kuraklık besin kıtlığının yaygınlaşmasına sebep olabilir.

Güneydoğu Asya'daki kırsal yaşam, deniz seviyeleri yükselmesinden, tropik siklonların yoğunluğunun artmasından ve ısınma artışı 4 dereceye yaklaştıkça deniz ekosisteminin yok olmasından dolayı baskı altında kalacak.

İklim değişikliğinden olumsuz etkilenen kırsal bölgelerden **kentsel alanlara göç edecek nüfus**, çarpık kentleşmeye ve bunun sonucunda sel gibi doğal felaketler ve salgınlardan daha çok kişinin zarar görmesine sebep olacak.

“Sıcaklığı Kısın” raporunda olası kötü senaryodaki birçok olumsuz sonucun, sıcaklık artışının 2 derecenin altında tutulması durumunda, hafifleyebileceği de belirtiliyor.

Detaylı bilgi: www.worldbank.org

(Kaynak: http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/06/19/warmer-world-will-keep-millions-of-people-trapped-in-poverty-says-new-report?cid=EXT_TWBN_D_EXT)

Yenilenebilir Enerji Yükselişte, Fakat Hâlâ Sağlıklı Düzenlemelere İhtiyaç Var

Paris merkezli **Uluslararası Enerji Ajansı**'nın (IEA) Haziran 2013'te yayınladığı **Orta Vadeli Yenilenebilir Enerji Pazar Raporu**'na göre, 2016 yılında yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik miktarının petrol ve nükleer enerji kaynaklarından üretilen enerji miktarını geçmesi bekleniyor.

20'den fazla ülkeyi kapsayan pazar analizine dayanan raporda, zorlu ekonomik ortama rağmen, yatırım maliyetleri gittikçe düşen yenilenebilir enerji kaynaklarından oluşan gücün önümüzdeki beş yılda yüzde 40 artacağı belirtiliyor. 2011 yılında dünyada üretilen tüm enerjinin yüzde 20'sini oluşturan yenilenebilir enerji kaynaklarının 2018 yılında toplam enerji pazarının yüzde 25'ine denk gelmesi öngörülüyor. Rüzgâr, güneş, bioenerji ve jeotermal gibi kaynakların 2011'deki yüzde 4'lik pazar payının 2018'de iki katına çıkarak yüzde 8'e ulaşması bekleniyor.

Bu gelişme beklentisinin iki önemli sebebi olarak **Çin** ve **Hindistan** gibi gelişmekte olan ülkelerin hızla büyüyen elektrik ihtiyacını karşılamak için yenilenebilir kaynaklara yönelmesi ve bu kaynakların maliyetlerinin giderek düşmesi belirtiliyor. Gelişmekte olan ülkelerdeki büyümenin, Avrupa ve Amerika'daki yavaş büyümeyi fazlasıyla telafi edeceği ve **Brezilya**, **Türkiye** ve **Yeni Zelanda** gibi ülkelerde rüzgâr enerjisi maliyetlerinin fosil yakıt tesisleri ile hâlihazırda rekabet ettiği belirtiliyor. Rapordaki veriler Çin'in hidroelektrik, rüzgâr, güneş ve biyoyakıt gibi yenilenebilir enerjiye geçişte liderlik edeceğini gösteriyor.

Yenilenebilir enerjinin tüm sektörlerde artış göstermesine rağmen, bu geçişin karmaşık bir hal aldığı ve özellikle politika alanında zorluklar yaşandığı da belirtiliyor. Dünya çapında fosil yakıtlar için sağlanan devlet desteğinin yenilenebilir enerji için sağlanan ekonomik teşviklerden altı kat fazla olduğu da raporda öne çıkan bir bilgi. Ekonomik zorluktan geçen birçok Avrupa Birliği ülkesinde yenilenebilir enerji maliyetleri tartışmasının büyüdüğü ve yatırımcıları en çok korkutan konunun da politik belirsizlik olduğu konuşuluyor. Artık yatırım maliyetleri çok yüksek olmasa da, bu yatırımların artarak devam etmesi için toplumsal hedeflere paralel olan, uzun vadeli, öngörülebilir ve güvenilir düzenleyici politikalara ihtiyaç olduğu ortak kabullerden biri.

Detaylı bilgi: www.iea.org

(Kaynak: <http://www.iea.org/news-roomandevents/pressreleases/2013/june/name,39156,en.html>)

Enerji Verimliliği Önlemleri Evlerin Değerini %14 Artırıyor

İngiltere Enerji ve İklim Değişikliği Teşkilatı, Haziran 2013'te yayınladığı bir raporda, enerji verimliliği önlemleri alınan evlerin değerlerinin ortalama %14 oranında yükseldiğini, İngiltere'nin bazı bölgelerinde bu oranın %38 seviyesine çıktığını ortaya çıkardı.

İngiltere'de 1995 ile 2011 yılları arasında satılan 300.000 mülkün Enerji Performansı Sertifikası derecesini ve satış fiyatlarını dikkate alarak hazırlanan bu rapor, bu alandaki en kapsamlı rapor olma özelliğini taşıyor. Rapordan çıkan başlıca sonuç; enerji verimliliğinin artık İngiltere'de ev fiyatlarını belirleyici anahtar bir faktör olduğu.

İngiltere Enerji ve İklim Değişikliği Bakanı Greg Barker, enerji tasarrufunun evler için iyileştirme sağladığını uzun zamandan beri bildiklerini, fakat bu araştırmanın, enerji verimliliği faaliyetlerinin somut potansiyel sonuçlarını kanıtlarla gözler önüne serdiğini belirtiyor.

Enerji verimliliği önlemleri, ev sahiplerinin yükselen enerji fiyatlarından tasarruf etmelerine yardımcı olurken, evlerin değerlerine de katkıda bulunarak iki kat fayda sağlıyor. İngiltere'de yeni ev alacak kişilerin enerji verimliliği konusunda bilinçlerinin arttığı ve ev seçerken uzun vadede enerji maliyetlerinin düşük seviyede olmasını talep ettikleri belirtiliyor.

Detaylı bilgi: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-of-energy-climate-change>
Kaynak: (<https://www.gov.uk/government/news/energy-saving-measures-boost-house-prices>)

“%3 Çözümü: Karbon Azaltımı ile Kârlılık”

Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) ve Karbon Saydamlık Projesi (CDP) tarafından Haziran 2013'te yayınlanan “%3 Çözümü: Karbon Azaltımı ile Kârlılık” adlı rapor, Amerika'da özel sektörün 2020 yılında 190 milyar Dolara varan maliyet tasarrufu yapabilmesi için yenilikçi yaklaşımları ortaya koyuyor.

Rapora göre, bu tasarrufların büyük kısmı enerji verimliliği çözümleri ve düşük karbonlu enerji kaynaklarına geçiş yapılarak sağlanabilecek. Süreçte, Amerikan özel sektörünün karbon salımlarını her yıl yüzde 3 azaltarak, 2020 yılında bilim insanlarının dünya için gerekli olduğunu söyledikleri karbon seviyesine geleceği belirtiliyor.

Küresel sıcaklık artışını 2 derecenin altında tutmak için, Amerikan şirketlerinin 2020 yılında seragazi salımlarını 2010 yılı seviyesine göre yıllık toplam 1,2 gigaton karbondioksit (yaklaşık yıllık yüzde 3) ölçüsünde azaltmaları gerekiyor. Bu azalmanın sadece maliyet tasarrufu getiren enerji çözümleri ile mümkün olduğu ve 2020 yılında özel sektörde bu tasarrufun kamu hizmetleri dışında 190 milyar dolar seviyesinde olması beklenirken, 2010-2020 yılları arasında toplam tasarrufun 780 milyar dolara ulaşması öngörülüyor.

Raporda öne çıkan bulgular şöyle:

- S&P 500 listesinde CDP aracılığıyla karbonlarını açıklayan şirketlerin yüzde 79'u karbon azaltım yatırımlarından, toplam kurumsal yatırımlarından aldıklarından daha fazla geri dönüş alıyor. Ayrıca, bu şirketler arasında karbon azaltım hedefi olanlar, olmayanlara göre yatırımlarından ortalama yüzde 9 oranında daha fazla geri dönüş alıyor.

- Bazı sektörlerin daha yüksek karbon azaltım hedefi olmasından dolayı, bu sektördeki şirketlerin 190 milyarlık tasarruf potansiyeli içinden

daha fazla pay alma fırsatları var.

- Çok belirgin baza fırsatlar olmasına rağmen, birçok şirket bu konuda yeterince yatırım yapmıyor. Halbuki bu tasarruf hedeflerini yakalamak için, özel sektörün kamu hizmetleri dışındaki yatırım harcamalarının sadece yüzde 3-4'ünü düşük riskli karbon azaltım yatırımlarına kanalize etmesi yeterli olacak.

Raporda şirketler için ortaya konulan önerilerden bazıları:

- Yüksek karbon azaltım hedefleri koyulması
- Davranış ve yönetim değişikliğiyle enerji verimliliğinin geliştirilmesi
- Teknolojik geliştirmelerle enerji verimliliği sağlanması
- Çatı üstü güneş paneli gibi düşük karbonlu ve temiz enerji sistemlerinin kurulması
- Tedarik zincirinin de karbon azaltım hedefleriyle yönetilmesi
- STK paydaşlarının ve kamunun işbirliğinin sağlanması

Detaylı bilgi: www.worldwildlife.org

Kaynak: (<http://worldwildlife.org/projects/the-3-solution>)

Avrupa Karbon Emisyonları 1990'dan Beri En Düşük Seviyesine Geldi

Avrupa Çevre Ajansı, Mayıs 2013'te yayınladığı 2013 envanteri raporunda, Avrupa'daki seragazi salımının 2011'e göre %3,3 düşüş gösterdiğini ve bu düşüşle birlikte 1990'dan beri en düşük seviyesine ulaştığını ortaya çıkardı. İngiltere, Fransa ve Almanya kaydedilen toplam düşüşün üçte ikisini sağlarken, Romanya, Bulgaristan ve İspanya'nın seragazi salımlarında yükseliş tespit edildi. Avrupa'da kömür gibi karbon yoğun yakıtlarının kullanımının artarak devam ederken petrol yakıtının üretim ve kullanımının düştüğü de belirtiliyor. Raporda, 2011'deki düşüşün büyük ölçüde

Avrupa'da kış aylarının yumuşak geçmesi nedeniyle daha az ısıtma kullanımından kaynaklandığı; bu seneki düşüşün ise Avrupa'nın seragazi salım hedeflerine yönelik net bir gelişme olduğu belirtiliyor. Raporun öneriler kısmında, Avrupa'nın düşük karbon toplumuna geçişini tam anlamıyla başarabilmesi için teknoloji ve inovasyona sürdürülebilir yatırımların yapılmasının gerekliliğinin altı çiziliyor.

Detaylı bilgi: <http://www.eea.europa.eu>

Kaynak: (<http://www.eea.europa.eu/pressroom/newsreleases/greenhouse-gases-2011-emissions-lower>)

Bağımsız radyo neyle yaşar?

Dinleyicisiyle!

Açık Radyo dinleyici destek projesi 10 yaşını bitirdi.

**Açık Radyo'nun artık
"10 yıllanmış"
destekçileri var.**

Program destekçisi olmak için:
0212 343 41 41
www.acikradyo.com.tr

—“Açık Radyo.”
94.9

www.acikradyo.com.tr

Entegre Raporlamaya Hazır mısınız?

Geçtiğimiz sayıda, GRI G4 konferansı ile ilgili kapsamlı bir dosya ve içerik hazırlamıştık. Bu sayıda Elif Özkul Konuk, şimdiden şirketlerin gündemine gelmeye başlayan, finansal ve sürdürülebilirlik verilerinin biraraya getirilmesini öngören Entegre Raporlama ile ilgili ilk ve temel bilgileri paylaşmaya devam ediyor. Ama baştan söyleyelim, bu iş öyle, iki ayrı raporun basitçe bir araya getirilmesinden ibaret değil ve kafalar sadece Türkiye’de karışmamış...

 Elif ÖZKUL GÖKMEN,
Sercom Danışmanlık,
elif@sercomconsulting.com

Bundan yedi yıl önce GRI Global Reporting Initiative’ın sürdürülebilirlik raporlama rehberini ilk incelediğimde, Türkiye’de GRI’ı temel alarak raporlama yapan tek şirket vardı. 2009 yılında toplamda bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda şirket raporlama yapmıştı ama bu raporlar düzenli yayınlanmıyordu. 2009 yılından itibaren UNGC - BMKİS Küresel İlkeler Sözleşmesi’ni imzalayarak raporlama taahhüdünde bulunan

şirketlerin sayısındaki hızlı artışın da etkisiyle, 2010’da yaklaşık 15 olan rapor sayısı, 2012’de 30’un üzerine çıktı. Bu raporların sahibi olan şirketlerin de yaklaşık yüzde 50’si düzenli olarak (yıllık veya iki yıllık) raporlama yapıyorlar. Özellikle de GRI gibi kapsamlı bir rehberle uygun raporlar üretmek uzun ve zorlu bir süreç. Şirketlerin tüm bölüm ve faaliyetlerini ilgilendiren bu detaylı çalışma, sürdürülebilirlik yönetimini yeni yeni iş

süreçlerine entegre etmeye başlayan şirketler için iyice sancılı hale gelebiliyor.

Son beş yıllık süreçte şirketler içinde sürdürülebilirlikle ilgili bir kavram karmaşası da yaşandı. Sürdürülebilirlik bir yandan sadece basit tanımıyla ‘**çevrenin korunması**’ gibi algılanırken, bu konuda pek çalışma yapmayan şirketler tarafından ‘**kurumsal sosyal sorumluluk**’ olarak kabul edildi. Bu karmaşanın henüz tamamen netleşmediği, sürdürü-

rülebilirlik yönetiminin ve bunların sonuçlarının yer aldığı sürdürülebilirlik raporlarının belli çaptaki sayılı şirket tarafından yeni yeni algılandığı ve doğru uygulanmaya başlandığı bir dönemde bir de ‘entegre raporlama’ çıktı ortaya...

Entegre Raporlama'nın nereden çıktığı sorusunun yanıtını ve Türkiye'de bu konuda başlatılan çalışmalarını yine EKOIQ'nun bu sayısında yer alan, **İş Dünyası ve Sürdürülebilirlik Kalkınma Derneği (SKD) Genel Sekreteri Konca Çalkıvık**'in yazısından takip edebilirsiniz. Sürdürülebilirlik yönetimi ve raporlaması Türk şirketlerinin tüm dünyaya oranla daha geç çalışma yapmaya başladığı bir alan olmasına rağmen, entegre raporlama ile ilgili gelişmeleri tüm dünya ile aynı zamanda takip edebiliyoruz. Bunun en önemli sebebi de SKD ve TKYD gibi derneklerin konuya verdiği önemdir.

GRI G4 Raporlama Rehberi Lansmanı

Mayıs ayında Amsterdam'da gerçekleşen GRI - Global Reporting Initiative Sürdürülebilirlik ve Raporlama Konferansı'nın ana oturumlarına yönelik izlenimlerimi ve yeni rehberdeki değişiklikleri, EKOIQ'nun Temmuz sayısında detaylarıyla sizlere aktarmıştım.

Bu yazımda da, GRI'nin yeni rehberi **G4 ve IIRC Entegre Raporlama Rehberi** arasındaki bağlantıyı biraz daha detaylandırarak ve entegre raporlama içerikli konferans oturumlarındaki mesajlarla destekleyerek sizlerle paylaşmayı hedefliyorum. Öncelikle belirtmek isterim ki, Entegre Raporlama'nın nasıl yapılacağı, neleri içereceği, ne kadar şeffaf olunması gerektiği, faaliyet raporu ve sürdürülebilirlik raporunun yerini alıp almayacağı ve benzeri pek çok konuda tüm dünyada kafalar karışık. Amacım akıllardaki soru işaretlerini mümkün olduğunca azaltmak.

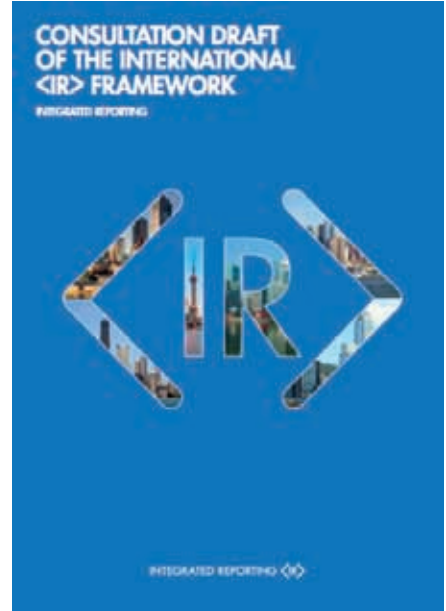
2006 yılından bu yana düzenlenen GRI - Global Reporting Initiative Konferansları'nın dördüncüsü **Enformasyon - Inovasyon - Entegrasyon** teması ile 22-24 Mayıs 2013 tarihlerinde Amsterdam'da gerçekleşti. Konferansın öncelikli amacı, yaklaşık 2,5 yıldır GRI ekibi, iş dünyası, akademisyen, STK ve kamu temsilcilerinin yoğun çalışması sonucu hazırlanan **G4 Sürdürülebilirlik Raporlama Rehberi** lansmanı kutlamasıydı.

2008 yılındaki konferansta raporlamanın geleceğine yönelik **iki somut stratejik hedef** önerisi çıkmıştı. **Birincisi** OECD ülkelerindeki ve gelişmekte olan büyük ekonomilerdeki tüm büyük ve orta ölçekli şirketler için, 2015 yılına kadar ESG (Environmental, Social and Governance) - Çevresel, Sosyal, Yönetişim raporlamasının zorunlu hale getirilmesi ve

“Sürdürülebilirlik yönetimi ve raporlaması Türk şirketlerinin tüm dünyaya oranla daha geç çalışma yapmaya başladığı bir alan olmasına rağmen, entegre raporlama ile ilgili gelişmeleri tüm dünya ile aynı zamanda takip edebiliyoruz”

eğer yapmıyorlarsa neden yapmadıklarını açıklamaları ve **ikincisi**, Finansal raporlamayı ve ESG raporlamasını etkin şekilde entegre edecek ve uluslararası platformda kabul görececek bir standardın 2020 yılına kadar hazırlanması yönündeydi.

İşte bu ikinci hedef aslında **IIRC - International Integrated Reporting Council** - Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'nin bugünlerde pilot çalışmalarını yürüttüğü ‘**Entegre Raporlama**’ çerçevesinin ilk adımıydı.

GRI G4 ve IIRC Entegre Raporlama Rehberi İlişkisi

Şirketlerin kısa, orta ve uzun vadeli değerlerine yönelik daha net fikir verilmesini ve bu yönüyle de yatırımcıları (**financial capital providers**) hedefleyen entegre raporlara giden yolun daha kolay aşılmasında, G4 rehberinin önemli rol oynayacağı öngörülmüyor.

Konferans boyunca üzerinde durulan en önemli konulardan biri de doğru ve etkin sürdürülebilirlik raporlaması süreçlerine sahip olmayan şirketlerin entegre raporlama yapmalarının mümkün olmayacağıydı.

GRI'nın Emekli Başkanı ve IIRC'nin Başkanı Prof. Mervyn King de G4'ün lansman konuşmasında entegre raporlamayla ilgili yanlış algılamalar olduğunu; günümüzde iyice anlaşılabilir hale gelen finansal raporların uluslararası muhasebe standartlarına göre hazırlanması ve bugüne kadar GRI G3 ve G3.1'e göre hazırlanan sürdürülebilirlik raporlarının bundan sonra G4 temel alınarak yazılması gerektiğini belirtti.

Şirketlerin 'yönetim kurulları' tarafından hazırlanması önerilen entegre raporları besleyecek bilgilerin yaklaşık yarısının bu şekilde tamamlanmış olacağını üzerinde duran King, raporların hiçbirinin birbirinin yerini tutamayacağını ama daha işlevsel hale getirilmelerinin gerektiğinin önemini vurguladı.

Prof. Mervyn King bu yıl başında İstanbul'da gerçekleşen bir toplantıda işlevsel olmanın bir kuralını da **bilgilerin kısa ve öz şekilde verilmesi** olarak tarif etmiş, 10-15 sayfalık entegre raporların dahi son derece işlevsel olabileceğini belirtmişti. Tabii ki burada esas başarı, finansal ve sürdürülebilirlik raporlarındaki bilgilerle bağlantıların doğru kurulabilmesi ve tekrarlardan kaçınılmasıdır.

Enformasyon - Inovasyon - Entegrasyon teması ile 22-24 Mayıs 2013 tarihlerinde Amsterdam'da gerçekleştirilen GRI - Global Reporting Initiative Konferansı'nın ana temalarından biri de entegre raporlamaydı.

IIRC ve Entegre Raporlama İçerikli Konferans Oturumları

Konferans'ta entegre raporlama içerikli iki farklı oturum gerçekleşti. Raporlama Trendleri Paneli'ne IIRC CEO'su Paul Druckman ve GRI CEO'su ve IIRC Yönetim Kurulu Üyesi Ernst Ligteringen de katıldı.

Oturumun ana konusu; 2010-2012 döneminde GRI'nın rapor database'inde, hazırlayanlar tarafından 'entegre rapor' olarak tanımlanan raporların, "ne kadarının gerçekten entegre rapor özelliklerini taşıdığını ve tüm dünyada entegre raporların nasıl şekil aldığını" inceleyen bir araştırmanın değerlendirilmesiydi.

İngilizce olarak GRI rehberi temel

alınarak hazırlanan ve 'entegre' olduğu belirtilen 756 raporun inceleme sonuçlarından bazıları şöyle:

1-Raporlar ağırlıklı olarak Güney Afrika, Hollanda, Brezilya, Avustralya, Finlandiya'da ve finansal hizmetler sektörü başta olmak üzere elektrik üretimi, enerji ve madencilik sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerce hazırlanmış,

2-Raporların sadece üçte biri net olarak sürdürülebilirlikle ilgili olan ve finansal bilgilerin birbiriyle bağlantısını kurmuş ve içiçe değerlendirmiş,

3-Raporların yarısı ise iki ayrı rapor olan sürdürülebilirlik ve finansal raporu, aralarındaki bağlantıyı kurmaksızın tek kapak altında toplamış.

Durum böyle olunca şirketlerin bu yolda daha çok pratik yapması gerektiği ile ilgili fikir birliğinin oluşması da zor olmadı.

IIRC CEO'su Paul Druckman, IIRC'nin web sitesinde oluşmaya başlayan rapor database'ine yönelik bir soruyu yanıtlarken, "Bu raporların en iyi örnekler oldukları için değil, entegre olması hedefiyle hazırlanan mevcut raporlar olmaları

sebebiyle database'de yer aldıklarını" belirtti. Database'de mevcut taslak çerçevede belirtilen tüm raporlama prensiplerine uygun ve beklenen tüm içeriğe sahip raporları arattığımda tek bir rapor bile öne çıkmadı.

Elektrik üretim ve dağıtımında Asya'nın lider şirketi **CLP Group Çevre İlişkileri Direktörü Jeanne Chi Yun Ng**, entegre rapor hazırlığında geriye dönük beş yıllık finansal ve sürdürülebilirlik verilerine ihtiyaç duyduklarını ve ilk entegre raporlarını ancak bu şekilde hazırlamalarının mümkün olduğunu belirtti.

Tartışmalar sırasında sürdürülebilirliğin ekonomik bir konu olduğu ve uzun vadeli finansal performans üzerindeki önemi vurgulandı.

Bu oturum sırasında konferans akıllı telefon uygulaması üzerinden yapılan eşzamanlı ankette katılımcıların **yüzde 83'ü 'sürdürülebilirlik, entegre raporlamanın esas unsuru'** seçeneğini tercih etti.

Entegre raporlama konusu bir diğer oturum da, farklı üniversitelerden akademisyenlerin, entegre raporlama çalışmalarının sürdürülebilirliğin gelişimindeki rolünü ve IIRC'nin Nisan 2013'de yayımladığı taslak çerçeve dokümanını değerlendirmesiydi.

Akademisyenler IIRC girişimine **'gelecek değerinin ortaya koyulması ve şeffaflık'** özellikleri sebebiyle olumlu yaklaşırken, bu değer net olarak ortaya koyulabilmesinin önemini ve zorluğunu vurguladılar. Mevcut çerçevenin, entegre raporu hazırlayan yöneticinin şirketini kendisinin göstermek isteyeceği şekilde yansıtmasına imkan verdiği yönünde bir kritik de geldi.

Entegre raporların finansal muhasebenin çok daha ötesini - entelektüel, üretim, sosyal, insan ve doğal sermayeyi (*taslak çerçevede 'six capitals' olarak ele alınıyor*) de analiz ederek hazırlanması gerektiğini

belirttiler ve genel olarak "neyin iyi bir entegre rapor olduğunu bilmediklerini" ve bunu anlayabilmek için de mevcut verilerin akademik değerlendirme konusunda yeterli olmadığını belirttiler.

Konferanstaki tüm konuşmaları değerlendirdiğimde entegre raporlama ile ilgili mevcut durumu birkaç maddede özetleyebilirim:

1- Entegre rapor, bir şirketin sürdürülebilirlik raporu ile finansal raporunun birleştirilmesiyle oluşan bir rapor değildir.

2- Finansal raporların sürdürülebilirlikle ilgili sonuçları içermemesi ve sadece geçmişe yönelik bilgi vermesi itibariye işlevselliğini yitirmesi entegre raporlara olan ihtiyacı doğurmuştur.

3- Sürdürülebilirlik raporları çok geniş paydaş gruplarına hitap ederken, entegre rapor yatırımcıları hedefler.

4- Entegre raporun amacı, şirketin sürdürülebilirlikle ilgili sonuç, hedef ve beklentilerini dikkate alarak ve finansal verilerle bağlantılandırarak, şirketin kısa, orta ve uzun vadedeki gelecek değerinin ortaya koyulmasını sağlamaktır.

5- Sürdürülebilirliği yönetim biçimi olarak benimseyen ve iş süreçlerine entegre ederek etkilerini ölçümleyen, yönetmeye başlayan, sürdürülebilirlik raporlama süreçlerine ve iyi uygulamalarına sahip olan şirketler, entegre rapor hazırlama sürecinde de çok rahat ilerleyebileceklerdir.

Mevcut taslak çerçeveye www.iirc.org sitesinden ulaşılabilir. 40 sayfalık çerçevenin iyileştirilmesine yönelik öneriler ve yorumlar 15 Ağustos 2013'e kadar <http://www.theiirc.org/consultationdraft2013/feedback/> adresinde yer alan 24 soruluk dosya aracılığıyla IIRC'ye iletilebilir. (Public comment period 15 Temmuz'dan itibaren 1 ay uzatıldı.) Rehberin 2014 yılında tamamlanması hedefleniyor. ○

Elif Özkul Gökmen Kimdir?

1990 yılında ABD'nin NH eyaletindeki John Stark Regional High School'dan, 1991 yılında Tarsus Amerikan Koleji'nden mezun oldu olan **Elif Özkul Gökmen**, 1996 yılında Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme-Finans bölümünü, 2008 yılında Boğaziçi Üniversitesi ve REC Türkiye tarafından tasarlanan Sürdürülebilir Kalkınma Sertifika programını tamamladı. 2012'de IFC Kurumsal Yönetim, Yönetim Kurulu Liderliği ve IFC Kurumsal Yönetim Scorecard Metodolojisi Eğitim Programlarını ve 2013'de AI Gore'un eğitmenliğini yaptığı Climate Reality Leadership Eğitim Programını tamamladı.

15 yıl farklı sektörlerde iletişim alanında profesyonel olarak hizmet verdikten sonra 2006 yılında iletişim danışmanlığı hizmeti vermek amacıyla Sercom Consulting'i kuran ve o tarihten bu yana Global Reporting Initiative çalışmalarını takip eden Gökmen, 2008 yılından bu yana çimento, telekomünikasyon, enerji, lojistik, demir-çelik gibi farklı sektörlerdeki şirketlere sürdürülebilirlik stratejisi danışmanlığı, raporlama ve eğitim hizmetleri veriyor. 2010 yılından bu yana GRI'nin Türkiye'deki sözleşmeli Kalite Kontrol Danışmanı olan Gökmen, 2012 yılından bu yana TKYD Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği üyesidir.

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği Genel
Sekreteri

“Entegre Raporlama” Dönemi Başlıyor

Dünya üzerindeki şirketler 100 yılı aşkın süredir finansal raporlama yapıyorlar. 21. yüzyıla birlikte daha fazla gündeme gelen “iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik” konusu giderek artan sayıda şirketin son yıllarda “Sürdürülebilirlik Raporlaması” yapmasını sağladı. Ancak dünya bugün finansal raporlar ile sürdürülebilirlik raporlarının birlikte ve detaylı analiz edilerek kısa, orta ve uzun vadede şirket değerini belirlemede yatırımcılara yol gösterecek olan “Entegre Raporlama” konusunu konuşuyor.

Finansal raporlama geçmiş tarihli finansal bilgilere dayalı ve tek yönlü bakış açısıyla yapılan bir raporlama iken; entegre raporlama bir kurumun stratejisi, yönetimi ve finansal performansı ile çevresel ve sosyal konularla arasındaki bağlantıları ortaya koyuyor.

2009’da İngiltere’de **Prens Charles**’ın çağrısı ile toplanan **GRI, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board)**, **BM Çevre Programı (UNEP)**, **Uluslararası Denetmen ve Sigortacılar Kurulu (International Auditing and Assurance Board)** ve **Dünya Borsacılar Federasyonu Başkanı** raporlamanın entegre hale getirilmesi konusunda görüş birliğine vardılar. Böylece şeffaflık ilkesi de gözetilerek, hem mali raporların hem de sürdürülebilirlik raporlarının online yapılabildiği, bütün paydaşların kullanabileceği, anlayabileceği materyallerin üretilmesi gerektiğine karar verildi.

Üçlü Yaklaşım: Finans, Toplum ve Çevre

Entegre raporlamada “finans, toplum ve çevre”yi dikkate alan “üçlü yakla-

şım” öne çıkıyor. Şirketler ekonomik, sosyal ve politik pek çok krizin, iklim değişikliği sorunlarının içinde yer alıyor. Dünya nüfusu artmaya devam ettikçe sorunlar da büyüyecek. Makro ve mikro anlamda her konuda ‘sürdürülebilirlik’ sorunları yaşanacak. Bu nedenle işleri ‘alışageldiğimiz’ şekilde yapmaya devam edemeyiz. Daha fazla üretimi daha az doğal kaynakla yapmak zorundayız. Şirketler buldukları toplumun bir parçası olduğunu anlamak ve harekete geçmek zorundalar. Entegre raporlama bize bu konularda yol gösterici sonuçlar verecek ve bu bilgilerden tüm paydaşlar yararlanacak.

Yatırımcılar artık şirketleri yalnızca finansal özelliklerine göre değerlendirmeyecek. Borsada işlem gören şirketler entegre raporlamayı bir araç olarak kullanabilecekler. Yatırımcılar da, kanun yapıcılar da bu aracı kullanacaklar.

Entegre raporlama yapan şirketlerin marka değerleri artacak, marka değerlerinin artmasıyla, sürdürülebilir kalkınma stratejisine yatırım yapanlar ayrışacak, şirketler daha sağlıklı bir yapıya kavuşacaklar.

Entegre raporlamanın önce **gönüllülük esası** ile uygulamaya alınacağını, ardından da zorunlu hale geleceğini düşünüyoruz.

Finansal risklerinin yanı sıra toplumsal ve çevresel risklerin de değerlendirildiği bir finansman piyasası oluşacak. Sürdürülebilir Kalkınma prensiplerini stratejilerine entegre etmiş şirketler daha uygun şartlarla finansman bulabilecekler. Finansman maliyetinin düşmesi de yatırımcıya güven verecek.

Entegre raporlamanın sürdürülebilir

kalkınma ve dünyanın geleceği açısından hayati önem taşıdığını düşünüyoruz. Bu düşünceden hareketle **İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD)** ve **Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD)** olarak “**Türkiye Entegre Raporlama Platformu**”nu kurduk. Bu platformun kurulma nedenlerinin başında finansal raporların şirketlerin durumunun yalnızca bir bölümünü göstermesi, toplumsal ve çevresel etkilerini göstermemesi. Entegre raporlarda finansal rapor ve sürdürülebilirlik raporu bir araya getiriliyor. Stratejik olarak sürdürülebilirliğin nasıl uygulandığını ortaya konuluyor.

Kurulan platformun en önemli amacı Entegre Raporlama konusunda farkındalık yaratmak ve Entegre Raporlamanın Türkiye’de uygulanmasını teşvik etmek olacak. Ayrıca yeni kriterlerin uygulanabilirliği hakkında kamu kurumları dahil farklı paydaşları bir araya getirerek IIRC’ye bildirmek üzere görüş oluşturacak, diğer yandan da pilot şirket olarak Türkiye’de entegre raporlama yapmaya karar veren kurumlara eğitimler düzenlenecek.

IIRC, Türkiye’nin hazırlanan Entegre Raporlama Uluslararası Taslak Çerçevesi’ne katkıda bulunmasını, Türkiye için önem taşıyan konuların yorumlarda yer almasını teşvik ediyor. Uluslararası Taslak Çerçeve hakkındaki görüşler 15 Ağustos 2013’e kadar iletilebiliyor. Çerçeveye şu linkten ulaşmak mümkün: www.theiirc.org/consultation-draft2013. Alınan görüşler çerçevede düzenlenecek olan Entegre Raporlama Çerçevesi 2013 yılı sonunda yayınlanacak.

Geçtiğimiz ay ilk bölümünü yayınladığımız yazının ikinci bölümünde de birbirinden değerli ve önemli isimler bulunuyor. Tekrar hatırlatalım; liste, Kaliforniya merkezli GreenGoPost.com'un kurucusu, editor, yazar ve danışman Leon Kaye'e ait.

 Binnaz KIRMANLI PIKE

Steve Howard

Herkes için Sürdürülebilirlik:

Steve Howard, İKEA'nın sürdürülebilirlik konusundaki yöneticisi. Şirketin sürdürülebilirlik stratejilerinden, çevresel ve sosyal performansından ve bu konularda ürünlerin etkisinden sorumlu. Howard sürdürülebilirliğin toplumu ve iş hayatını şekillendiren mega trendlerden biri olduğunu, bu kavramın herkes için ulaşılabilir olması gerektiğini düşünüyor. Bu yüzden de İKEA ürünlerinde yaratıcılığın ve düşük maliyetin öneminin altını çiziyor. İKEA, Howard sayesinde, H&M'in hazır giyimde başardığını, mobilya sanayii ve ev eşyalarında başarıya yolunda hızla ilerliyor.

Alice Korngold

Danışmanlık Ondan Soruluyor

Kurumsal yönetim, kurumsal strateji ve kurumsal sorumluluk konularında, kendi adını verdiği danışmanlık şirketinde, **Alice Korngold** olağanüstü bir lider. Şirket, Amerika, Avrupa, Asya, Orta Doğu ve Latin Amerika ülkelerinde 20 yılı aşkın bir süredir danışmanlık hizmeti veriyor. Profesyonel servis şirketleri, vakıflar, üniversiteler, sağlık kurumları ve sosyal sorumluluğu geliştirmek isteyen evrensel, ulusal, bölgesel şirketlerin yönetim kurulları, kamu-özel sektör ortaklıkları Alice'in müşterileri arasında. Korngold, kâr amacı gütmeyen stratejik planlama ve gelir modelleri konularında sayısız şirket yöneticisini eğitti.

Yaratıcı Liderlik

Nike şu sıralar **Hannah Jones**'un liderliğinde gerçekleştirdiği, sürdürülebilirlik ve yenilik konularındaki yaklaşımlarıyla dikkat çekiyor. Nike'm sürdürülebilir iş ve yeniliklerden sorumlu başkan yardımcısı olan Jones, yenilik odaklı sistem değişiklikleri araştırırken aynı zamanda işçi hakları stratejilerini de ihmal etmiyor. Onun benzersiz deneyimleri, üretimde, sosyal kampanyalar üzerinde çalışmalarında, medya ve halkla ilişkilerde Nike'ı spor giyimin ve spor ayakkabının en büyük satıcısı yapmaya yetiyor. 2008 yılında ise Dünya Ekonomik Forumu tarafından "Genç Küresel Lider" seçilen Hannah Jones, Fast Company dergisinin yakın zamanda yaptığı "İş Hayatındaki En Yaratıcı Liderler" listesinde sekizinci sırada bulunuyor.

Hannah Jones

Lucy Marcus

Sürdürülebilir Başarının Anahtarı

Çevrenizdeki etik kurumsal yönetim kuralları ve liderlik konularındaki zırva yazılardan ve görüşlerden sıkıldıysanız, **Lucy Marcus**'un yazılarına göz atmanız gerekiyor. Lucy Marcus, finansman kuruluşları için uzun vadeli sürdürülebilir başarıyı araştıran ve bu başarıyı artırmak için girişim sermayesi ve özel sermaye fonları ile çalışan, Marcus Girişim ve Danışmanlık Şirketinin kurucusu ve CEO'su. Marcus, aynı zamanda IE Business School'da Liderlik ve Yönetim Profesörlüğü yapıyor. Kendisine ait bir gazete sütunu ve Reuters için hazırladığı yeni bir televizyon şovu da var.

Hukukta Sürdürülebilirlik

Kurumsal yönetimin önde gelen uzmanlarından olan **Douglas Park**, menkul kıymetler hukuku, başlangıç ve stratejileri üzerindeki görüşlerini sık sık Twitter'dan paylaşıyor. Park aynı zamanda Amerika'nın köklü hukuk firmalarından olan **Rimon**'un ortaklarından. Fonksiyonel ve disiplin olarak çok zor konularla mücadele ederek hem çalıştığı şirketlerin başarılı olmasını sağlıyor hem de kariyerini tutkulu bir biçimde dünyayı geliştirmek ve değiştirmek için kullanıyor.

Douglas Park

Ağaç Yaşken Eğilir!

Project H Design, okul sonrasındaki yaşamlarını kolaylaştırmak için lise öğrencilerinin yaratıcılıklarını, eleştirel düşünme yeteneklerini, vatandaşlık ve finans konularında becerilerini geliştirmeye yönelik Ocak 2008'de kurulan bir eğitim kurumu. **Emily Pilloton**, Stüdyo H'nin kurucusu ve icra direktörü, aynı zamanda mimar ve aktivist. İnsani tasarım hareketinin lideri olan Pilloton, kendini toplumları değiştirmeye ve halkın eğitimine adanmış. Emily aynı zamanda "**Tasarım Devrimi: İnsanları Güçlendiren Yüz Ürün**" kitabının yazarı. İnsani tasarımlar hakkında dersler veriyor ve dünya çapında pek çok konferansa katılıyor.

Susan McPherson

Konferansların Aranan İsmi

Susan McPherson tutkulu bir pazarlamacı, yazar ve kurumsal sorumluluk uzmanı. Fenton'da global pazarlama bölümünde genel başkan yardımcısı olarak görev yapıyor ve Harvard Business Review, Forbes ve Triple Pundit için düzenli olarak yazıyor. Pazarlama, halkla ilişkiler ve sürdürülebilirlik iletişimi konularında tam yirmi yıllık deneyime sahip. Sektörün önde gelen kurumlarının sürdürülebilirlik üzerine düzenlediği konferanslarda da konuşmacı olarak onun adına sık sık rastlayabilirsiniz.

Emily Pilloton

Adam Werbach

Her Yerden O Çıkıyor

Adam Werbach, Sierra Club ve Saatchi & Saatchi'nin aynı zamanda küresel sürdürülebilirlik faaliyetlerini de yürüten eski başkanı. Dünyanın pek çok büyük şirketinde çalıştı. Son zamanlarda “**yerdle**” adlı paylaşım sitesiyle dikkat çekiyor. Yaşam boyu aktivist olan Werbach, Harvard Business Press tarafından yayınlanan “**Sürdürülebilirlik için Stratejiler**” kitabının da yazarı. İki kez Greenpeace Uluslararası Yönetim Kurulu'na da seçilen Werbach'a, BBC, NPR ve CNN'de sık sık yorumcu olarak da rastlayabilirsiniz.

Etik Şirket Uzmanı

Dave Stangis, **Campbell Soup Şirketi**'nin Halkla İlişkiler ve Kurumsal Sorumluluk Başkan yardımcısı. Onun yönetimi altında şirket su ve beslenme konularında çalışmalarını artırdı. **Sürdürülebilirlik ve Toplum İlişkileri Stratejilerinden** sorumlu Stangis, konuyla ilgili hedefleri, politikaları, programları, raporları belirliyor ve denetliyor. 20 yılı aşkın bir süredir çalıştığı şirketlerde iş ve marka değeri oluşturmak için sorumluluk ve sürdürülebilirlik ilkelerinden yararlanan Stangis sayesinde, Campbell Soup, artık dünyanın en etik şirketlerinden biri olarak tanınıyor.

Dave Stangis

Ford'a Taze Kan

Sürdürülebilirlik ve Çevresel Araç konularında Ford Motor'un global direktörü olan **John Viera**, sadece büyük bir konuşmacı değil, aynı zamanda şirketin sürekli artan ortaklıklarının da anahtarı. Viera, Ford araçlarında alternatif ürünler deneyimlerken, sivil toplum kuruluşları ile insan hakları girişimlerine öncülük edecek zamanı da buluyor. Küresel sürdürülebilir iş planları ve politikaları geliştirmekten sorumlu olan Viera, şirketinin çevresel ve sosyal performansını artırıcı her tür girişimin başını çekiyor.

John Viera

Julie Urlaub

Sosyal Medya ve İletişim Uzmanı

Julie Urlaub, Taiga Şirketi'nin kurucusu. Dünyanın önde gelen sürdürülebilir iş danışmanlarından olan Urlaub, bir sosyal medya ve iletişim uzmanı. Julie Urlaub, sürdürülebilir iş pratikleri, sürdürülebilir yaşam ve bu ikisi arasında kesişen pek çok konuda konuşuyor, yazıyor ve müşterilerine danışmanlık veriyor.

Sürdürülebilir İş'in Profesörlerinden

Paul Polman, Unilever'in CEO'su. Polman'ın liderliğinde Unilever, çevrede olumlu sosyal etkisini arttırırken, büyüklüğünü iki katına çıkardı. Paul Polman'ın önderlik ettiği, "**Sürdürülebilir Yaşam Planı**", sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik üzerinde son derece etkileyici gelişmeler kaydediyor. Bu plan sayesinde şirket vizyonunu daha iddialı bir çerçeveye oturturken, hisse senetleri de tırmanışa geçmiş durumda.

Paul Polman

Andrew Winston

Çevre Stratejilerinin Kilit İsmi:

Danışman, spiker ve yazar olan **Andrew Winston**'un yeşil bir iş dünyası için yaptıkları saymakla bitmez. En çok satılan kitaplar listesinde başı çeken, **Yeşilden Altına** (Green to Gold) ve **Yeşil Şifa** (Green Recovery) kitaplarının yazarı olan Winston, dünyanın pek çok büyük şirketine çevre stratejileri danışmanlığı yapıyor. Onu Twitter'da takip etmek isteyenler için adresi: @AndrewWinston

Bölümsüz Üniversitede Yeşil Vizyon

Sabancı Üniversitesi sürdürülebilirlik konusunda epey yollar katetmiş bir üniversite. Hem içerik olarak hem Ar-Ge faaliyetleri bazında uzun zamandır göz dolduruyorlar. Bizler de yeni açılan “Enerji Teknolojileri ve Yönetimi” ve “Nanoteknoloji” Tezsiz Yüksek Lisans Programları vesilesiyle, Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Yusuf Menceloğlu, öğretim üyeleri Umut Ekmekçi, Murat Kaya ve Sabancı Üniversitesi Nanoteknoloji Araştırma ve Geliştirme Merkezi Binası (SUNUM) Direktörü Volkan Özgüz’le hem yeni açtıkları programlar, hem de Türkiye’nin nasıl bir sürdürülebilir enerji stratejisi geliştirilebileceği üzerine konuştuk.

 Balkan TALU

 Özgür GÜVENÇ

Sabancı Üniversitesi, yeşile yönelik birçok çalışma gerçekleştiren bir üniversite. **Karbon Saydamlık Projesine** de evsahipliği yapan üniversite, Türkiye’nin ilk yerli rüzgâr türbinin üretildiği, 121 akademisyenin katıldığı Milli Rüzgâr Enerji Sistemi (MİLRES) projesinin yürütücüsü oldu. Şimdi de Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi bünyesinde “Enerji Teknolojileri ve Yönetimi” ve “Nanoteknoloji” Tezsiz Yüksek Lisans Programları açarak sürece katkı sağlamaya hazırlanıyor. “Enerji Teknolojileri ve Yönetimi” programı, mühendislik öğrencilerinden öte temel bilimler, ekonomi, yönetim, siyaset, kamu politikaları gibi alanlardan da öğrenciler alacak. “Eee bunun sürdürülebilirlikle ne alakası var” dersiniz işin iki ayağı var. Birincisi teorik: Öğrenciler bu eğitimle hem geleneksel hem de yenilenebilir kaynaklar hakkında bilgi alabilecekler. İkincisi ise pratik: Uygulama ayağında rüzgâr ve güneş gibi teknolojiler ve yeni nesil yakıt pilleri üzerinde de Ar-Ge çalışmaları yapacaklar. Bu arada unutmadan, aynı fakülte bünyesinde yer alan “**Nanoteknoloji Tez-**

siz Yüksek Lisans Programı”na ev sahipliği yapacak olan **Sabancı Üniversitesi Nanoteknoloji Araştırma ve Geliştirme Merkezi (SUNUM)** Türkiye’de iki yeşil sertifika birden kazanmış olan ilk yeşil bina olduğunu da hatırlatalım. SUNUM **LEED**’den “Gold”, **BREEAM**’den de “Very Good” sertifikalarını almış. Programın genel hedeflerinden biri öğrencilerin bütün kaynakların artılarını eksilerini karşılaştırılabilir hâle gelmeleri. Bunun dışında **Enerji Teknolojileri ve Yönetimi** master programından mezun olanlar ulusal politikalar, teşvik ve destekler konusunda güncel bilgileri edinip analiz edebilecekler ve bu bilgiler bağlamında sektör içindeki aktörleri ve bu aktörlerin yaptığı hukuki düzenlemeler, ulusal ve uluslararası politikalar ve verilen teşvikleri analiz edebilir hâle gelebilecekler. **Umut Ekmekçi**’nin de belirttiği üzere, bu program enerji yatırımlarının teknik analizlerinin dışında, işin hukuki boyutlarına, çevresel ve toplumsal maliyetlerine de eğiliyor.

Konuştukça, Sabancı Üniversitesi ile kamu arasında çok iyi bir işbirliği köprüsü kurulmuş olduğunu da

görüyoruz. Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Dekanı Yusuf Menceloğlu, kamu kuruluşlarının Sabancı Üniversitesi bünyesindeki Ar-Ge çalışmalarına ciddi destek verdiğini vurguluyor. Menceloğlu kamu düzeyinde güneş enerjisi ve hibrid araçlar için de çağrılar açıldığını, bu çağrılara cevap gelebilmesi için de yeni işgücüne ihtiyaç olduğunu hatırlatıyor. **Enerji Teknolojileri ve Yönetimi ve Nanoteknoloji Tezsiz Yüksek Lisans Programları** işte tam da bu amaca hizmet edecek.

Yusuf Menceloğlu'na göre güneş enerjisine yönelik bazı teknik problemler hâlâ devam ediyor. Örneğin, belki biraz ironik ama çok sıcak bölgelerde kurulan güneş hücreleriyle ilgili ciddi bir soğutma sorunu var. Bu noktada **Murat Kaya** da jeotermalin tam kapasite kullanılsa bile toplam enerji ihtiyacının sadece yüzde 5'inin karşılanabildiğine işaret ediyor. Murat Kaya, ayrıca kömür kaynağının sadece termik konvansiyonel santrallarda değil, karbon tutma, becerisine sahip yeni nesil tesislerde de kullanılabileceğini hatırlatıyor.

Bizler yenilenebilir enerji kaynaklarının muhtelif yetersizlikleri hakkında konuşuyoruz ama söz dönüyor

Prof. Dr. Yusuf Ziya Menceloğlu

Kimyagerlik eğitimini 1983 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde tamamlayan 1997 ve 1991 yıllarında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Fizikokimya-Polimer alanında yüksek lisans ve doktora derecelerini alan **Prof. Dr. Yusuf Ziya Menceloğlu**, 1988-1989 yılları arasında Japonya'da Tokyo Institute of Technology'de bir yıl araştırmacı olarak çalıştı. Doktora sonrası araştırmalar yapmak üzere gittiği Amerika'da University of North Carolina'da, nanofaz oluşturan blok kopolimerler, süperkritik karbondioksit içinde emülsiyon ve dispersiyon polimerizasyonu konularında üç yıl süresince çalışmalar yaptı. 1994 yılında Gemsan A.Ş. de göreve başladı. Tekstil, Deri ve Metal İşleme endüstrilerine yönelik performans kimyasallarının tasarımı, formülasyonu, pilot üretimi, müşteri uygulamaları konularında çalıştı. Ağustos 2000 tarihinden itibaren Sabancı Üniversitesi'nde Malzeme Bilimi ve Mühendisliği programı öğretim üyesi çalışmakta ve 2012 yılından itibaren de Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nin dekanlığını yürütmektedir.

dolaşılıyor. Almanya'nın 2050 yılına kadar tamamen yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişi hedeflemesine geliyor. Öyle ya, Almanya sadece nükleerden vazgeçmedi. Almanya, yakın zamanda fosil yakıtla çalışan santralleri de tasfiye edeceğini açıkladı. Ekmekçi, bu geçişin kademeli olduğunu hatırlatıyor ama Almanya'nın uzun süredir güneşte çok ciddi bir atılım yaptığını biliyoruz. Biz böyle bir şeyi neden örnek alamıyoruz acaba? Ekmekçi, Türkiye için yapılacak ilk projeksiyonlarda mevcut sistem içindeki verimsiz kullanım ve iletimden kaynaklanan yüzde 20'lik kaybın engellenebilmesinin daha hayırlı olabileceğini söylüyor. Ekmekçi, Türkiye'nin henüz yüzde 100 yenilenebilir enerji gibi bir hedef koyamayacağını ama

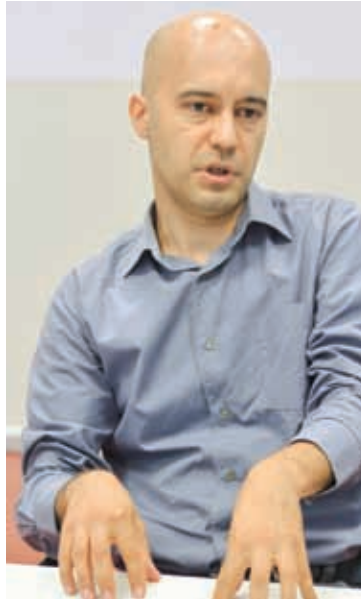

Nanoteknolojiyle ilgili karmaşık teknik tanımlamaları bir tarafa bırakırsak esas anahtar kelime verimlilik. Bu teknolojiye hem enerji hem de malzeme anlamında çok ciddi tasarruf ve verimlilik oranları elde edebiliyorsunuz.

yenilenebilir enerji kaynaklarını tam kapasite kullanmayı hedefleyebileceğini, bir yandan da güneş ve rüzgâr gibi kaynaklara dair teknolojik sorunları çözerek verimliliğin artırılmasının mümkün olduğunu söylüyor.

İşte Sabancı Üniversitesi'nde Enerji Teknolojileri ve Teknolojileri ve Nanoteknoloji programlarına giren öğrenciler tam da bizim bu konuşmamızda tartıştığımız konularla ilgili düşünecek, çalışacak. Enerji Teknolojileri programının ilk etapta yeni mezunlar için tezli, profesyonel çalışanlar için de tezsiz programı var. Bu noktada Yusuf Menceloğlu üniversitenin çevresel duyarlılığını tekrar vurguluyor. Zira Enerji Teknolojileri ders programında çevre ve ekosistem başlıklarına yönelik dersler de var. Nanoteknoloji bölümünde ise çevresel etkilerin nasıl düşürülebileceğine dair **nanotoksikoloji** dersi var.

Normal şartlarda ideal bir üniversite müfredatı oluşturmanın en önemli ayaklarından biri de piyasanın ihtiyaçlarını doğru belirlemek ve ne tür eleman istihdamına ihtiyaç olduğunu doğru analiz edebilmektir. Sabancı Üniversitesi bu saha araştırmasını da yapmış. Ekmekçi, ortaya çıkan umumi manzarayı şöyle tanımlıyor: "Ders listesi, Türkiye'deki kuruluşların görüşlerini dikkate aldığı için yurtdışındaki muadillerinden de farklı olarak, özgün bir şekilde kurgulandı. Türkiye'deki

Yrd. Doç. Dr. Murat Kaya

2007 yılından bu yana Sabancı Üniversitesi Üretim Sistemleri ve Endüstri Mühendisliği Programında Yardımcı Doçent olarak görev yapan Yrd. Doç. Dr. Murat Kaya, Endüstri Mühendisliği Lisans (2001, ODTÜ), Master (2002, Stanford Üniversitesi, ABD) ve Doktora (2007, Stanford Üniversitesi, ABD) dereceleri sahibidir. Doktora çalışmaları sırasında Hewlett Packard Araştırma Laboratuvarları'nda (Palo Alto, ABD) ziyaretçi araştırmacı olarak görev yapan Kaya'nın temel araştırma alanları arasında, tedarik zinciri yönetimi ve davranışsal operasyon yönetimi bulunmaktadır. Araştırmaları, Avrupa Birliği Marie Curie Reintegration Grant ve Tübitak Kariyer Ödüllerini kazandı.

bilimsel bilgilerle donanmış olarak mezun oluyorlar. Günümüzün dünyasını anlamak için olmazsa olmaz bir yaklaşım...

Teori ve Pratik Elele

Nanoteknolojiyle ilgili karmaşık teknik tanımlamaları bir tarafa bırakırsak esas anahtar kelime verimlilik. Bu teknolojiye hem enerji hem de malzeme anlamında çok ciddi tasarruf ve verimlilik oranları elde edebiliyorsunuz. Yusuf Menceloğlu'nun verdiği bilgilere göre nano bileşenli bir rüzgâr türbini yaptığında bir yandan türbinin ağırlığını azaltırken diğer yandan da sağlamlığını yüzde 20 artırabiliyorsunuz.

Geleceğe dair vizyon sahibi bir okulda farklı bilimkurgusal gelecek öngörülerini de konuşabiliyorsunuz. Sohbetimizde bir noktada eninde sonunda bizim de feyiz aldığımız ve bol bol dillendirdiğimiz **Future Agenda, Vizyon 2050** metinleri ve **Jeremy Rifkin**'in enerji interneti teorisi de gündeme geliyor elbette. Yusuf Menceloğlu ise teknolojik gelişimin sunduğu imkanlara dikkat çekiyor. Hem yenilenebilir kaynak teknolojileri üzerine gelişen yeni teknolojiler, hem de enerji kaynaklarının da dışında akıllı şebekelerin

üniversitelerde bu tür programlarda genellikle teknik bazlı eğitim verilir. Sosyal bilimler pek dikkate alınmaz. Biz bu yaklaşımı kırdık."

Bu arada okurlarımıza küçük bir hatırlatma. Sabancı Üniversitesi kendini bölümsüz üniversite olarak tanımlıyor. Disiplinlerarası çalışmayı temel prensip kabul eden üniversitede çok farklı bölümlerden dersler almak ya da bölümler arasında yatay geçişler yapmak mümkün. Sonuçta öğrenciler çok farklı

Umut Ekmekçi'nin de belirttiği üzere, Enerji Toknolojileri ve Yönetimi programı, enerji yatırımlarının teknik analizlerinin dışında, işin hukuki boyutlarına, çevresel ve toplumsal maliyetlerine de eğiliyor.

sağladığı imkanlar, özellikle Almanya gibi ülkelerin iddialı hedeflerle ortaya çıkabilmesini sağlıyor. Menciloğlu bu noktadaki sıkıntının ekonomik kararlarda çevre veya sürdürülebilirlik faktörünün arka planda kalabilmesi olarak açıklıyor. Sabancı Üniversitesi'ni iddialı kılan özelliklerden biri işi pratik boyutuna da önem veriyor olmaları. Hem Enerji Teknolojileri hem de Nanoteknoloji bölümü öğrencilerin sadece ders görüp not aldıkları bir sınıf olmasının ötesinde bir Ar-Ge merkezi olarak çalışıyor. Tabii bunu yaparken Umut Ekmekçi'nin de vurguladığı gibi işin temeline bilimsel bilgiyi de koyuyor. Dersler daha çok tartışmalar şeklinde geçiyor. Bir derse nükleer destekçisi akademisyen gelebilirken, diğer derse de nükleer

Yrd. Doç. Dr. Umut Ekmekçi

Sabancı Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapan Yrd. Doç. Dr. Umut Ekmekçi, "Enerji Teknolojileri ve Yönetimi" Yüksek Lisans Programı'nın direktörlüğünü sürdürmektedir. Bilim, teknoloji ve inovasyon politikaları, teknoloji ve inovasyon yönetimi gibi alanlarda lisans ve yüksek lisans seviyelerinde ve profesyonellere yönelik eğitimler veren Ekmekçi, birçok Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler ve TÜBİTAK projelerinde uzman/danışman olarak çalışmış, 2009-2011 arasında Ulusal Nanoteknoloji Girişimi'nin koordinatörlüğünü yapmıştır.

karştı bir **Greenpeace aktivisti** gelebiliyor.

Gerçek bilimsel bilgiye erişim ve disiplinlerarası yaklaşım. Sabancı Üniversitesini özgün kılan özellikler esas olarak bunlar. Akademik tartışmayı bu şekilde çok boyutlu olarak yürütmek yeşil yolun temel yapıtaşlarını dizebilmemizi de sağlıyor. Mesele sadece ne kullandığımız enerji kaynağı ya da enerji politikalarının nasıl belirlendiği. Mesele genel olarak toplumu özel olarak (x, y, z far-

ketmez) yeni kuşakları yeni oyunun içine ne kadar sokabildiğimizle ilgili. Sabancı Üniversitesi de bunu gözetken bir okul ve yeni açılan master programlarıyla bu konuda oldukça ciddi atımlar atmaya hazırlanıyorlar. Bakalım, programlardan mezun olacak öğrenciler, Türkiye ve dünyanın sürdürülebilir geleceği için ne kadar büyük bir fark yaratabilecekler. Bunu hep beraber göreceğiz ama umutlu olmak için hiç de az neden yok... ○

HBR'S 10 MUST READS

Harvard Business Review'den
hem yeni hem de deneyimli
yöneticiler için muazzam
bir kaynak...

Hem kendilerinin hem de şirketlerinin büyümesi için büyük fikirler peşinde koşan yöneticilerin daha fazla terlemesine gerek kalmadı. HBR's 10 Must Reads, her yöneticinin bilmesi gereken en önemli konulara odaklanıyor. Harvard Business Review, zamana meydan okuyan fikirlerle günümüz iş dünyasının yoluna ışık tutuyor.

www.optimistkitapblog.com
(0216) 481 29 17

Doğru Eko-Etiketi Seçmek Çok mu Zor?

MIT Sloan Management Review'in 2013 yaz sayısında, Magali A. Delmas, Nicholas Nairn-Birch and Michaela Balzarova imzasıyla yayınlanan, eko-etiketlerle ilgili yazı son derece önemli ipuçları içeriyor. Dikkat: Bir ürüne eko-etiket almak, çarşıdan öteberi almaya benzemez.

 Ümit ŞENSOY

Eko-Etiket Endeksi rehberine göre 1990'larda dünya çapında sadece bir düzine dolayında olan eko-etiket programları, bugün 197 ülkedeki 25 sanayi sektöründe 435'in üstüne çıkmış bulunuyor. Ancak bu büyüme kafası fazlaca karışık müşteri profiline yan sıra, oluşuma dair şüpheli bir yaklaşımı da beraberinde getiriyor. Örneğin, tüketiciler bir kahve için altından fazla eko-etiket arasındaki farkı anlamakta zorlandıklarını belirtiyorlar. Ayrıca, 2009 yılında, Belçika çıkışlı bir temizlik ürünleri imalatçısı olan **Ecover**, eko-etiketlerdeki belir-

siz ve gevşek standartlar yüzünden vasatın altı performanslarla pazara giren ürünlerin, şirketin çevrecilik konusundaki parlak itibarına gölge düşürdüğünü iddia ederek Avrupa Birliği Eko-etiketini boykot etmişti. İngiliz süpermarket zinciri **Tesco PLC** da 2012'nin başlarında tüketiciler tarafından bilinirliği oldukça az olan ve ciddi ölçüde maliyet artışı getiren Birleşik Krallık'a bağlı **Carbon Trust** etiketiyle ilişkisini kesti. Bunlara karşılık, eko-etiketli ürünlerin gün geçtikçe değerlendirildiği ve özellikle bazı eko-etiketlerin tanınırlığının arttığı da yadsınmaz. Ör-

neğin, ABD’de, 1997’de 3,8 milyar dolar olan perakende organik gıda satışı 2011’de 29,2 milyar dolara yükseldi. Ayrıca, ABD’de neredeyse beş evden biri, Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı ve Enerji Bakanlığına bağlı bir etiket olan **Energy Star**’ın önemini bilincine vardı. Öyle ki, Amerikalı tüketiciler tarafından bir milyardan fazla Energy Star etiketli ürün satın alındı.

Peki, bu değer verme ve takdir etme sürecindeki farklılıklar nasıl açıklanabilir? Tüketicilerin bazı eko-etiketleri diğerlerine tercih etmelerinin nedenleri nelerdir? Makalemizde bu soruları yanıt ararken eko-etiketleri üç farklı boyutta değerlendiren bir çerçeve kullanmayı amaçlıyoruz. Bunlar; tüketicilerce anlaşılması ve farkındalık yaratması, tüketici güveni ve ödeme istekliliği diye üç başlık altında toplanabilir. Yöneticiler, bu üç boyutlu yapıyı takip ederek yanlış etiketlere yatırım yapmanın önüne geçebilirler.

Tüketicilerce Anlaşılması ve Farkındalık Yaratması

Müşterileriniz için mesajları basit ve açık seçik olan eko-etiketleri seçin. Tüketicilerin Energy Star etiketiyle ilgili algıları üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçları doğrultusunda, daha anlaşılır hale getirmek için etiket üzerinde birtakım değişiklikler yapıldı. Güncelleme kapsamında her etiketin üstüne “Energy Star” kelimelerinin eklenmesi ve hepsinde tutarlı bir şekilde belirgin, açık mavi bir renk kullanılmasına karar verildi. Mesajı en net şekilde vermek, kuruluşları yeşil göz boyamanın (**greenwashing**) yarattığı muğlaklık günahına ortak olmaktan da kurtarır. Yeşil göz boyamaya şöyle bir örnek verebiliriz: Clorox Green Works’ün bir reklamında, içeriğinin açıklamaya bile gerek duymadan, ürünlerin “doğal” malzemelerle hazırlanmış olduğunu iddia edilmesi.

Sosyal iletişim için kaynak ayırın etiketleri seçin. Bir ürün, müşterilerine kendini iyi anlatamıyorsa, ürününün çevre-dostu özellikleri kolayca gözden kaçabilir ya da gereğince takdir görmeyebilir. Energy Star eko-etiketi bölgesel düzeyde aktif tanınırlık etkisini ölçen bir anket yapmış. Sonuçlara göre, ankete katılan hanelerin yüzde 64’ü Energy Star etiketini “enerji verimliliği veya enerji tasarrufu” mesajıyla bağdaştırarak başarılı bulurken, ikinci en yaygın yanıt (yüzde 13) “çevreye fayda” mesajıyla bağlaştırıyordu.

Çok-ürünlü etiketleri tercih edin. ABD Tarım Bakanlığı tarafından çıkarılan organik kahve eko-etiketinin gittikçe artan bir tanınırlık kazanması **-Rainforest and Bird Friendly** etiketine kıyasla bir ba-

ABD’de neredeyse beş evden birinin, Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı ve Enerji Bakanlığına bağlı bir etiket olan Energy Star’ın önemini bilincine vardığı ölçülmüş. Eko etiketler, özellikle gıda alanında da oldukça etkili.

kıma bu etiketin birçok ürün için kullanılmasına bağlanabilir. Buna karşın, *Rainforest and Bird Friendly* yalnızca kahve ürünleri için kullanılan bir etiketken, organik etiket tüketiciler tarafından daha fazla görünür olmanın avantajlarından yararlanabiliyor.

Devletten ve büyük perakendecilerden rağbet gören etiketleri tercih edin. Energy Star etiketi, Amerika’daki geniş tüketici kitlelerince tanınmış ve anlaşılmış olmasının yanı sıra, ABD Çevre Koruma Ajansı ve Enerji Bakanlığı tarafından desteklediği için de güvenilir bir ölçüt olarak kabul ediliyor.

Tüketici Güveni

Çok ortaklı eko-etiket kuruluşlarını tercih edin. Çok ortaklı kuruluşlar, çeşitli çevre konularıyla

ilgilenirken farklı görüş ve bakış açıları arasında denge kurulmasına yardımcı olur. Bu denge sayesinde daha geniş bir tüketici kitlesine ulaşılabilir ve dışarıda kalması muhtemel bir tüketici kesiminden gelebilecek itirazlar önlenir. **Sierra Club Green Home GreenCheck etiketi**, Sierra Club Green Home'un aday şirketin kendi açıkladığı ev ürünleri tanımlarına ilişkin değerlendirmesine ve şirketin sürdürülebilirlik notlarına bakılarak verilen ödül niteliğindeki bir eko-etikettir. GreenCheck kazanmak "iş yerinin genelde satılanlardan daha sürdürülebilir bir ürün veya hizmet sunarken meşru ve anlamlı bir çaba sarf ettiğini" gösterir. Sierra Club Green Home geniş bir yelpazedeki çeşitli kuruluşlarla ortaklaşa çalışır. Çalışma ortakları arasında **Rainforest Alliance** gibi sivil toplum örgütleri, **Earth Solar Technologies Corporation** gibi şirketler, **The Marshall Goldsmith Yöneticilik Okulu** gibi eğitim kurumları ve **Daily Green** internet sitesi gibi yayınlar vardır.

Ortakların saygınlığını kontrol edin. **Marine Stewardship Council (MSC)** sertifikasyon sistemi ve etiketi, **WWF** ile dünyanın en büyük fish stick (balık köftesi çubukları) satıcısı olan **Unilever** ortaklığıyla meydana gelmiştir. WWF'in saygınlığı ve ünü MSC'ye önemli bir saygınlık kazandırdı. Aynı şekilde, vakfın başarısı ise Unilever'e pazar payını koruma ve uzun ömürlü bir yaşam sürme olanağı sağladı.

Çıkar çatışmalarından sakının. Ne ki, sertifikalandırma sürecinde ortaya çıkan bir çıkar çatışması MSC'nin saygınlığı için bir meydan okuma niteliğindedir. Bir balık yatağının MSC sertifikası alabilmesi için akredite bir danışman tarafından değerlendirilmesi gerekir. Ancak değerlendirmeleri yapan danışmanlar, MSC kriterlerini yumuşatarak, daha fazla iş yapma olanağı bulabilirler. MSC etiketi bu nedenle çeşitli eleş-

Çevresel değerlendirme konusunda önceden uzmanlık sahibi olan paydaşlarla ortaklaşa çalışmaya başlarken, bu değerlendirme ve etiketlendirme sürecinde mutlaka siz de hazır bulunun.

tiriler aldı. Sözelimi 2010 yılında, Nature dergisinde yayımlanan bir makalede, oldukça zayıf performans sahip balık yataklarına bile sertifika verildiğine dikkat çekilmişti.

Şeffaf eko-etiket kuruluşlarını tercih edin. Yöneticiler birlikte çalıştıkları eko-etiket şirket ortaklarının gerekli bilgileri paylaşma konusunda ketum davranmamasına dikkat etmelidirler. Ağzı sıkılık yönünden nam salmış şirketler, yeşil göz boyama ve genel güvenilirlik bakımından tüketicilerin şüphelerini üstlerine çekebilirler. Bunun tam tersi bir örneğini LEED sertifikalı tüm projelerine internet üzerinden doğrudan erişim sağlayan **U.S. Green Building Council'in Leadership in Energy and Environmental Design (LEED)** programında görüyoruz. Ayrıca, burada projelerin sertifikalandırma süreçlerinde nasıl puan topladıkları da detaylarıyla veriliyor. USGBC enerji performans verilerine erişimi iyileştirmeye uğraşılıyor ve projelerin performanslarını

ölçebilme becerisinin enerji tüketimi ve fatura rakamlarını azaltmaya yaradığını iddia ediyor. Şeffaflık konusundaki bu çabalar şirketlerin LEED etiketini nasıl aldıkları konusundaki tüketici kuşkularını gidermeye de katkı yapıyor.

Kendi çevresel değerlendirmenizi yapın. Çevresel değerlendirme konusunda önceden uzmanlık sahibi olan paydaşlarla ortaklaşa çalışmaya başlarken, bu değerlendirme ve etiketlendirme sürecinde mutlaka siz de hazır bulunun; yanı sıra tutarlı sonuçlar ve uyumlu tedarikçileri garantiye almak için siz de kendi bağımsız araştırmanızı yapmayı ihmal etmeyin. Aksi takdirde, en ufak bir hata tüketici güvenini yerle bir edebilir. Böyle bir olay Kanada, Vancouver merkezli **Lululemon Athletica** şirketi örneğinde yaşandı. Spor giyim ürünleri satan ünlü marka, sağlığa sayısız faydası olan deniz yosunu lifinden yapıldığı söylenen yeni bir ürün grubu piyasaya sürdü. Ne ki, bağımsız bir araştırma

bu kıyafetlerle normal pamuklu giysiler arasında hiçbir fark olmadığını, malzemenin deniz yosunuyla uzakta yakından ilgisi bulunmadığını ortaya koydu. Lululemon'un yetkilileri malzemeleri kendileri test etmediklerini, onun yerine tedarikçi firmanın sözüne güvendiklerini kabul etmek zorunda kaldılar. Bu bilginin **New York Times**'ta yayımlandığı gün, Lululemon'nun hisselerinin değeri yüzde 8 düştü ve birkaç hafta süreyle düşmeye devam etti.

Tedarik zincirinin işleyişini güvenmeye alın. Eko-etiketli ürünler genellikle yeni geliştirilmiş malzeme ve süreçler sayesinde alınır. Yeşil bir ürüne erişim düzenli değilse ve artan talep karşılanamıyorsa, tüketici güveninin kaybedilmesi çok kolaydır. Örneğin, birçok şirket arz kısıtlılığından ötürü, öncelikle eko-etiketli deniz ürünlerine güven duymuyor.

Ödeme İstekliliği

Kalite artışına vurgu yapın. Belirli bir yararımı görmeden ekolojik ürünler için fazladan para vermeye, bir ekoloji primi ödemeye çok az tüketici hazırdır. Aynı şekilde temizlik ürünleri gibi bazı malzemelerde, tüketiciler eko-etiketlemeyi düşük ürün kalitesiyle eşdeğer görebilir ve bu ikisini birbirine karıştırabilirler. İşte bu yüzden, çevreci vasıflarının yanında ürün kalitesine de vurgu yapan eko-etiketleri tercih etmek

önemlidir. **Clorox Co** örneğine bakalım: Şirket, Green Works etiketli ürünlerinin "arzuladığımız temizliği sağladığı"ni belirten sloganıyla böbürlenirken, doğal temizlik ürünlerinin en az geleneksel rakipleri kadar iyi olduğu görüşünü ileri sürer.

Sağlığa olan faydalarına vurgu yapın. Blue Angel eko-etiketi için bir internet sitesi, etiketin sağlığa olan faydalarının altını şu sözlerle çiziyor: "Blue Angel aynı zamanda sağlık ve güvenlik standartlarını da geliştiriyor çünkü Blue Angel etiketli ürünler sağlık [ve] güvenlik ve kullanıcıların doğru bilgilendirilmesi esas alınarak test ediliyor."

Mahalle baskısını avantaja çevirin. Eko-etiket yöneticilerinin etiket sahibi olmanın görünürlüğünü artır-

Her LEED sertifikalı binanın üzerine LEED damgası bulunan bir levha konuyor; böylece sertifikalı binaların görünürlüğü herkes için iyiden iyiye artmış oluyor.

maya önem vermeleri, tüketicilerin satın aldıkları ürünlerin faydalarını çevrelere rahatça ve açık seçik bir şekilde yaymalarına yardımcı olur. Örneğin, her LEED sertifikalı binanın üzerine LEED damgası bulunan bir levha konuyor; böylece sertifikalı binaların görünürlüğü herkes için iyiden iyiye artmış oluyor. LEED eko-etiketinin birkaç çeşidi olduğundan, bu etiketleri alanların çabalarının ayırt edilmesi için de kullanılıyor.

Eko-etiketlerinin görünürlüğünü arttırmak isteyen eko-etiket kuruluşları, etiket alanları tanıtmak ve derecelendirmek için çeşitli örgütlerle ortak çalışabiliyorlar. Örneğin LEED'in çeşitli üniversite sürdürülebilirlik derecelendirmelerinde kullanıldığını söyleyebiliriz: **Green Honor Roll, Green Report Card ve Campus Environment.** Bu reytingler, üniversite kampüslerinin sahip oldukları LEED etiketine göre sıralanmasını getiriyor.

Önemli Bir Karar Veriyorsunuz!

Eko-etiketler genellikle, tüketicilerin ürünlerin sürdürülebilirlik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayan politika araçları olarak kullanılıyor. Yöneticiler açısından, eko-etiketler, bir ürünü farklılaştırmak, yasal düzenleme baskısını hafifletmek ya da çevreci ürün tedarik politikalarına erişim sağlamak gibi stratejik amaçlarla kullanılabilir. Bu süreçte belli etiketler kitlesel düzeyde tanınırlık, güvenilirlik ve rağbet kazanırken; diğerleri yeşil göz boyamacılık, kafa karışıklığı ve kaliteden ödün vermek gibi çağrışımlara yol açıyor. Belli bir eko-etiketi seçmek bir yerde riski davet etmek anlamına da geliyor. Bu yüzden, yöneticilere eko-etiketleri değerlendirmede yardımcı olması amacıyla hazırladığımız bu çerçevenin, benzeri etiketlerle ilgili karar alma aşamasındaki şirketler için de paha biçilmez bir değer ifade edeceğini umuyoruz. ○

Sürdürülebilirlik Akademisi'nin Yoğun Temmuz Gündemi...

Yeşil İş 2013 Danışma Kurulu'nun ilk toplantısı gerçekleşti.

Kamu, özel sektör, ulusal ve uluslararası STK ve akademi dünyasından 27 fikir önderinden oluşan **Yeşil İş 2013 Danışma Kurulu 5 Temmuz'da Swisshotel'de** ilk toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda Türkiye'de sürdürülebilir iş modellerine geçişi hızlandırmak hedefi ile konferansın bu yılki "**Değişim Zamanı**" teması kapsamında detaylı içerik çalışmaları yapıldı. Genel içerikler doğrultusunda, yeniliklerin ve iyi uygulamaların etkili şekilde paylaşılmasını sağlayan konuşmacı adayları belirlendi.

Kurumsal Sürdürülebilirlik Eğitimleri Tüm Hızıyla Devam Ediyor...

Sürdürülebilirlik Akademisi kurumların sürdürülebilir iş modellerine geçişi, sürdürülebilir büyüme stratejilerine yönelik kurum içi eğitim çalışmalarına devam ediyor. Bu eğitimlerde kurumsal sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda, üst düzey yöneticilere sürdürülebilir iş modelleri, sistem ve yöntemleri, genel ve sektörel iyi uygulamalar aktarılıyor. Buna ek olarak kurumların ulusal ve uluslararası rekabette öne çıkmasını sağlayacak yeni ekonomi stratejileri paylaşılıyor.

Akademi'nin Türkiye'de özel sektörde sürdürülebilir iş modellerinin yaygınlaştırılması ve benimsenmesi hedefleri doğrultusunda bu kurum içi eğitimlerden biri de **15 Temmuz'da CMS Jant ve Makine Sanayi** üst düzey yöneticilerinin katılımı ile düzenlendi.

Akademi Sürdürülebilirlik Vizyonunu Üniversitelilerle Paylaştı.

Sürdürülebilirlik Akademisi Yönetim Kurulu Üyesi Semra Sevinç, Bahçeşehir Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin bu yıl 15-26 Temmuz tarihleri arasında dördüncüsünü gerçekleştirdiği "Reklam Yaz Kampı" programı kapsamında "**Markaların Yeni Ödevi: Sürdürülebilirlik**" konulu ilham verici sunumu

ile katılımcılara markaların sürdürülebilir olmaları için ortak değer yaratma stratejilerini ve bu alanda başarılı çalışmalar yapan markaların yol haritalarını aktardı; katılımcılar ile markaların sürdürülebilirlik ekseninde yaptığı ve yapması gereken tüm çalışmalar ile ilgili paylaşımlarda bulundu.

Sürdürülebilir Markalar Dijital İletişim Platformu Açıldı!

Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından 16-17 Mayıs tarihlerinde gerçekleştirilen **Sustainable Brands - Sürdürülebilir Markalar Konferansı** İstanbul '13 ile hayata geçen Sürdürülebilir Markalar Platformu çalışmalarına dijital ortamda da devam ediyor.

Sürdürülebilir Markalar, markaların sürdürülebilirlik ekseninde ortak değer yaratmak amacı ile yapmış oldukları çalışmaları paylaştıkları, *üyelik olanaklarını* tüm kurumsal markaları ve sürdürülebilirlik profesyonellerini bir araya getirerek kullandıkları bir **iletişim platformu**dur. Bu anlamda Sürdürülebilir Markalar, **marka dünyasında pozitif bir değişim** gerçekleştirmek adına markalar arasında bağlantı kurarak deneyimlerin paylaşıldığı bir alan yaratmaktadır.

Sürdürülebilir markalar yalnızca çevre değil aynı zamanda toplumsal ve sosyal alanda da bilinçlenme sağlanmasını hedefleyerek bünyesindeki markalara geniş bir **iletişim ve paylaşım ağı** sağlamayı amaçlamaktadır. Siz de kurumunuzun sürdürülebilirlik ve inovasyon ile ilgili tüm çalışmalarını ve haberlerini bizimle paylaşabilirsiniz: haber@surdurulebilirmarkalar.com

Sürdürülebilir İş Modellerinin Gelişim Yolu Üniversitelerden Geçiyor

Semra Sevinç
Sürdürülebilir Markalar
ssevinc@surakademi.com

Henüz iş dünyası olarak çok net içselleştiremediğimizi düşündüğüm bu kavram ile ilgili sık araştırmalar ile farklı taraflarda, farklı yaklaşımlar, yorum ve durumların olduğunu gözlemliyorum.

Bu gözlemlerimi paylaşmak istiyorum bu yazımda sizinle... Geçtiğimiz günlerde ülkemizin önemli üniversitelerinden birinde pazarlama konusunda bir programda konuk olarak dersim vardı. Dersin sonunda öğrenciler sürdürülebilirlik konusu ve kavramıyla ilgili kafalarının oldukça karışık olduğunu, sıklıkla duydukları bu kavramın içini fazla dolduramadıklarını, bu ders sonunda ise kavram ile ilgili artık daha net olduklarını ifade ettiler.

Bazı kurumlarda bu konunun son dönemin moda bir yaklaşımı olarak varsayılması nedeniyle zaman zaman PR amaçlı kullanıldığı, basın toplantıları için iyi bir araç

olabileceği düşünülüyor ve uygulanıyor.

Bazı üst kademe yöneticileri tarafından **Toplam Kalite, Six Sigma**'dan sonra ortaya çıkan yeni bir iş modeli olarak görülüyor ve bir süre sonra bunun da modası geçecek diye düşünülüyor ve bu düşünceler ifade de ediliyor.

Yeni Bir Pazarlama Yöntemi mi?

Bu satırları okuduğunuz bu dergide pek çok yönetici, danışman, STK temsilcisi, yabancı fikir önderleri konunun önemi ile ilgili yazılar yazıyor ve röportajlar veriyor. Zaman zaman bu kavram ve model ile ne kadar uzun süredir ilgilendiklerini paylaşıyorlar bizimle.

Kısacası, yaklaşık 10 yıldır ülkemizde sürdürülebilir kalkınma, büyüme, iş modeli ve marka konuşuluyor, konferanslar düzenleniyor, çalışma grupları oluşturuluyor, stratejiler, planlar politikalar oluşturuluyor. Tüm bu çalışmalar sonucu; 150.000-200.000 şirketin olduğu ülkemizde sürdürülebilir büyüme ve sürdürülebilir iş modeli uygulamalarını hayata geçiren bu dönüşümü sağlayan kaç şirket var acaba? Konferanslara, seminlere, çalıştaylara baktığımızda bu sayı iki elin parmaklarını ne kadar geçiyor diye merak etmeden durmuyorum. Sürdürülebilir gelecek hedefli çalışan, bunu kurum stratejisi haline dönüştüren şirketler ve stratejilerinin paylaşılmasını, yeni ekonominin kuralları gereği çok önemsiyorum. Sürdürülebilirlik raporu yazmanın, her zaman

şirketin iş modellerinin ve stratejisinin sürdürülebilir büyüme odaklı olduğunu göstermediğini hepimiz çok iyi biliyoruz.

Bugün değişen koşullar ve yeni parametreler kurumlar için sürdürülebilir büyümeyi zorunlu hale getiriyor.

Bunu hızlandırmanın pek çok yolları var elbette ama ben üniversite kayıt dönemi olan ve her üniversitenin fark yaratan özelliklerini ön plana çıkarttığı bu dönemde, en önemli yollardan birinin üniversitelerden geçtiğini düşünüyorum.

Ders programlarıyla, bölümleriyle üniversitelere bu konuda çok önemli görevler düşüyor. Bu alanda başarılı çalışmalar yapan üniversitelerimiz var. **Boğaziçi Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma ve Temiz Üretim Merkezi, Sabancı Üniversitesi İstanbul Uluslararası Enerji ve İklim Merkezi, Özyeğin Üniversitesi Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi** bu çalışmalardan bazıları. Bu merkezler başarılı çalışmalar yapıyorlar fakat daha önemlisinin yurt dışı örneklerinde de görüldüğü gibi sürdürülebilir büyüme, iş modeli ve sürdürülebilir marka konularının lisans düzeyinde başta işletme ve ekonomi bölümleri olmak üzere ders programlarına eklenmesi zorunluluğu olduğunu düşünüyorum.

İlerleyen zamanlarda bu köşede sizinle sürdürülebilir büyüme ve sürdürülebilir markayla ilgili çalışmalarını, yenilikleri ve uygulamalarını paylaşmaya devam edeceğim.

Paylaşmalarınız için: ssevinc@surakademi.com

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniversitesi
Fizik Bölümü
mlkurnaz@gmail.com

Türkiye'nin İklim Politikasının Öncelikleri

İklim politikası ya da iklim eylem planı denildiğinde çevre problemleriyle ilgilenen kişilerin hemen hemen tümünün aklına iklim değişikliğine sebep olan sera gazlarının salımının azaltılması geliyor. Bu doğru bir yaklaşımdır ancak seragazı salımını azaltmak artık iklim politikasının sadece bir kısmını oluşturmaktadır. Eğer 1950'lerde seragazı azaltım hedefleri koyup bu yönde çalışmaya başlamış olsaydık, bugün seragazı salımını düşük bir noktada tutarak iklim değişikliğinin kötü etkilerinden korunmayı başarılabirdik. Ancak, doymak bilmeyen bir iştahla yaktığımız kömür, petrol ve doğalgaz, bizi etkileri her an daha da artmakta olan iklim değişikliğiyle karşı karşıya bıraktı. Bu sebepten de, bir yandan seragazı azaltım hedefleri koyup bunları uygulamaya ciddiyetle eğilirken diğer yandan da iklim değişikliğinin olası etkilerinden kendimizi korumak için ciddi önlemler almamız gerekiyor.

Düzgün bir iklim politikası belirlerken önem verilmesi gereken iki temel husus vardır. Bunların ilki, ülkenin imkanları ve gelecekteki iklim değişikliğinden ne oranda etkileneceğidir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye ciddi anlamda yenilenebilir enerji potansiyeline sahiptir ve bu, ülkemizin eğer istenirse kömür/petrol/doğalgaz bazlı fosil yakıt ekonomisinden yenilenebilir enerji ekonomisine geçiş yapabileceğini göstermektedir. Bu geçişin başarıyla tamamlanması ise iddia edildiği gibi dış yardıma değil, politik kararlılığa dayanmaktadır. Ülkemizde devlet, gelirlerinin önemli

bir kısmını fosil yakıtlar üzerinden aldığı vergilerle sağladığından bu gelirlerden vazgeçmesi kolay değil. Her ne kadar politikalarımız ülkemizin güvenli enerji geleceği açısından devletin yapması gereken büyük yatırımlardan söz ediyor olsalar da, devlet kendi tüketimi için enerji yatırımı yapmak isteyecek vatandaşların önünü açacak olsa enerji güvenliğimiz kendiliğinden sağlanmış olur.

En Çok Etkilenecek Bölgedeyiz

Ancak ülkemizi enerji güvenliğinden çok daha önemli bir sorun bekliyor. Bu da coğrafi konum olarak dünyanın **iklim değişikliğinden negatif yönde etkilenecek bölge**

“Bir yandan seragazı azaltım hedefleri koyup bunları uygulamaya ciddiyetle eğilirken diğer yandan da iklim değişikliğinin olası etkilerinden kendimizi korumak için ciddi önlemler almamız gerekiyor”

lerinden birinde bulunmasıdır. Etkilerini görmeye başladığımız iklim değişikliği bu yüzyılın sonuna kadar ülkemizi derinden sarsacaktır. Sivil toplum kuruluşları ve devlet, iklim değişikliği politikasını seragazı azaltımı üzerine kurgulayarak iklim değişikliğine uyum sorununu neredeyse ikinci plana atıyor. Ülkemizin içinde bulunduğu durum değerlendirildiğinde, planlarımızı azaltım kadar uyumu da göz önüne alarak yapmamız hatta uyum konusuna azaltımdan daha fazla önem vermemiz gerekiyor.

Burada mühim olan, çoklukla yaptığımız gibi bir köşeden diğer köşeye savrulmak değil; her iki konuya da eşit ciddiyeti göstermektir. Yani, iklim değişikliğine uyum sürecine odaklanmamız bizim seragazı azaltım politikalarını uygulamamıza engel olmamalıdır.

Bu da bizi iklim politikalarının ikinci temel unsuruna getiriyor. Akıllı politikalarla hem sera gazlarını azaltmak, hem de iklim değişikliğine uyum sağlamak mümkündür. Mesela fosil yakıtlar fazla uzak olmayan bir gelecekte tükenecektir. Ancak, ülkemizin güneş enerjisi potansiyeli zamandan bağımsızdır. Yani, biz bugünden güneş enerjisi yatırımlarına önem verecek olsak bu, hem gelecekteki enerji güvenliğini ve sonucunda iklim değişikliğine uyumu sağlayacak hem de ülkemizin sera gazı salımını azaltacaktır. İklim değişikliğine engel olmak ve olası tehlikelere karşı uyum sağlamak için tüm politik araçlar elimizde var, yeter ki bizler bu değişime karar verelim.

En “Akıllı” 10 Avrupa Şehri

Akıllı ve Yeşil. Bu iki nevi şahsına münhasır kavram, giderek daha yakın hale geliyor. Hele sözkonusu olan, iklim değişikliğinin hem birincil nedeni, hem de en önemli çözüm olanağı kabul edilen kentlerden bahsediyorsak. Ünlü yeni ekonomi dergisi Fast Company'nın dikkat çekici dijital platformu CoExist'te yayınlanan, LEED uzmanı ve iklim stratejisti Dr. Body Cohen'in “En ‘Akıllı’ 10 Avrupa Şehri” yazısı, bu konuda öznel bir değerlendirmenin ötesinde önemli ipuçları içeriyor.

 Body COHEN

 Fırat DEMİR

CoExist'te yayınlanan bu yazıyla, dünyadaki akıllı şehir modellerini temel alarak daha doğru bir sıralama yapmaya çalıştım. Sıralamayı geliştirmek için **Akıllı Şehirler Çarkı** adını verdiğim bir sistem geliştirdim. Bu sistem altı ana kategori ve bunları destekleyen üç anahtar etkenden oluşuyor. Bu altı kategoriyi kendi bölgesinde sıralamak içinse, birden fazla veri kaynağı bulmaya çalıştım. Tahmin edebileceğiniz gibi her kaynak her şehir için veri içermiyordu. Yani ne kadar kaynak, o kadar iyi. Aşağıda tüm veri setlerinin listesini görebilirsiniz.

1 Kopenhag: Hep Birinci

Dünya üzerindeki diğer sürdürülebilir ve akıllı şehirler için üzüldüğüm, çünkü Kopenhag bu gibi listelerde hep birinci geliyor. Şehir işe gidip gelenler arasındaki çılgın bisiklet kullanım oranı (yüzde 40) ile ünlü olabilir ama Kopenhag bisiklet üzerindeki takım elbiseli insanlardan daha fazlasına sahip. Şehrin yeşil sicil kaydı birinci sınıf. Kopenhag, Siemens En Yeşil Şehir Endeksi (Siemens Greenest City Index) ve benim akıllı çevre sıralamamda ilk sırada yer alıyor. Kopenhag'ın başkentler arasında 2025'e kadar sıfır karbona ulaşan ilk şehir olma gibi bir hedefi var. Akıllı Şehirler Çarkı'nın tüm bölümlerinde iyi puanlar aldı. Şehir ayrıca Citigroup/Economist Zekâ Ünitesi Küresel Şehir Bölgesi (Citigroup/Economist Intelligence Unit, Global City Hotspots) raporundaki beşeri sermaye sıralaması sayesinde Akıllı İnsan kategorisinde de birinciliği evine götürdü.

2 Stockholm: İskandinavya'nın İftiharı

Zirvede bir başka İskandinav şehrinin olması muhtemelen yalnızca bir tesadüf değil. Stockholm'ün de yeşil kaydı oldukça sağlam (Akıllı Şehirler Çarkı'nda Akıllı Çevre kategorisi). Siemens Endeksi'nde Avrupa ikincisi oldular ve 2050'ye kadar sıfır karbon olma hedefindeler. Stockholm, benim Akıllı Ekonomi kategorimde ise ikinci sırada yer aldı. **Brookings Enstitüsü**, 2010-2011 boyunca dünya üzerindeki en geniş 200 metropoliten ekonomisi üzerine bir araştırma yaptığında, Stockholm, en güçlü 40 ekonomi listesinde zirveyi oluşturan dört Kuzey Amerika ve Avrupa şehriden biriydi.

3 Amsterdam: Sürdürülebilir Hareketlilik

Sonuçlardan memnun olmayan insanlar her zaman oluyor. Geçen sene Amsterdam'ın listedeki sıralamasıyla ilgili sakinlerinden çok sayıda şikâyet aldım. Elbette geçen senenin sıralaması küresel bazda belirlenmişti. Bu sene sıralamayı serbest bıraktım ve görüldüğü üzere Amsterdam sıralamada yükseldi. Kopenhag bisiklet kullanımıyla tüm dikkatleri üzerine çekiyor olabilir ancak motorsuz ulaşım kullanımı konusunda, Avrupa'nın, belki de dünyanın taçsız kralı Amsterdam'dır. Şehirdeki hareketliliğin neredeyse yüzde 70'i ya yürüyerek ya da bisikletle gerçekleşiyor ki, Avrupa Metropolitan Ulaşım Otoritesi (European Metropolitan Transportations Authority) bunu **sürdürülebilir hareketlilik** olarak adlandırıyor. Amsterdam ayrıca Akıllı Şehirler Çarkı'ndaki Akıllı İnsanlar, Akıllı Çevre, Akıllı Yaşam listelerinde de ilk beşte yer alıyor.

4 Viyana: Yaşam Kalitesi de Yüksek

Birçokları gibi ben de geçen sene akıllı şehirler sıralamasında Viyana'nın birinci olmasına şaşırılmışım. Viyana'nın yükseklerden uçtuğunu kimse bilmiyordu ancak o sessiz bir şekilde Avrupa'nın en sürdürülebilir ve akıllı şehri oldu. Bu sene hazırladığım daha zorlu listede Viyana'nın sıralaması biraz düştü ama Avrupa'da hâlâ dördüncü sırada. Viyana Akıllı Şehirler Çarkındaki altı kategorinin üçünde (Akıllı Hareketlilik, Akıllı Yönetim ve Akıllı Yaşam) birinci ya da ikinci sırada yer aldı. Dünyadaki 100 başkent arasında da Viyana'nın e-hükümet girişimleri 12. sırada yer aldı. Bu alandaki finalistler arasında da üçüncü oldu. Viyana ayrıca **açık veri** fikrini benimsedi ve 168

veri setini halka sundu. Şehir Protokolü'nün gelişmesinde aktif rol oynayan birkaç şehir arasında da yer alıyor.

Akıllı Yaşam kategorisinde sadece **Mercer**'in Yaşam Kalitesi araştırmasını kullandım (<http://www.mercer.com/press-releases/quality-of-living-report-2011#City-Rankings>) çünkü oradaki sıralama oldukça yüksek kaliteli ve kapsamlı. Eğitim, suç, sağlık ve iklim gibi konularla bağlantılı 39 tane kıstasa bağlı olan bu sıralamaya göre, Viyana yalnızca Avrupa'da değil, dünyada sıralamaya sokulan 221 şehir arasında da birinci geldi.

5 Paris: Bisiklet Paylaşımında Bir Numara

“Aşk Şehri” çaraktaki hiçbir kategoride birinci gelemese de, dördünde (Akıllı Ekonomi ilk sırada olmak üzere, Akıllı Yönetim, Akıllı İnsan, Akıllı Çevre) ilk beşe girmeyi başardı. Paris, başlangıçlar (startups) listesinde Avrupa’da en iyi ikinci şehir oldu. Akıllı İnsan kategorisinde ise, Citigroup araştırmasında Kopenhag’ın hemen ardından ikinci sırayı aldı. (Kopenhag’ın puanı 80,2 iken, Paris’inki 80,1 idi). Akıllı Hareketlilik kategorisinde yedinci sırada yer almasına rağmen Paris, bu yönde oldukça yenilikçi gelişmeler gösteriyor. Paris şu an dünyanın en başarılı **bisiklet paylaşım** etkinliği haline gelen programını başlatan az sayıdaki şehirden birisiydi. Yakınlarda, yalnızca elektrikli arabaların katıldığı bir araba paylaşımı programını da başlattı.

6 Berlin: “Eğlenceli ve Yaratıcı”

İskandinav ülkeleri bu sene ilk iki sırayı aldıysa da, Almanya ilk 10’a üç şehir sokmayı başardı. Berlin, Akıllı Ekonomi kategorisinde ilk, Akıllı Çevre kategorisinde ise dördüncü sırayı aldı. Akıllı Ekonomi değişkenlerinin ikisinde de ilk sırayı alamazken, ikisinde en yüksek dört sırayı elde etti. Arjantinli ünlü girişimci **Martin Varsavsky**’nin de belirttiği gibi “Berlin düşük kira fiyatlarına, yüksek kalitede işgücüne, harika mühendislere ve düşük geçim maliyetlerine sahip. Ayrıca eğlenceli ve yaratıcı bir yer.”

7 Londra: “İş Açmak İçin Bir Numara”

AB Başlangıçları (EUStartups) listesinde Londra ilk sırada yer alıyor. Varsavsky’in Londra için de söyleyecekleri var: “Avrupa’da bir iş açmak için en uygun yerin Londra olduğunu düşünüyorum, çünkü oradaki koşullar Silikon Vadisi ve NYC’dekilere benziyor.” Akıllı Ekonomi’ye sahip olmasının yanı sıra Londra, Akıllı İnsan ve Akıllı Yönetim alanlarında da üçüncü sırayı aldı. Araştırma yapılan 100 başkent arasında dokuzuncu sırayı alan Londra Avrupa’da da Stockholm’ün hemen ardından ikinci sırayı kapıyor. Açık veri üzerine yaptığım araştırmada Londra’nın toplam veri seti sayısında Avrupa’daki bütün şehirler arasında 657 set ile birinci olduğunu öğrendim. Akıllı Hareketlilik kategorisinde 10. sırada yer almasına rağmen Londra’nın ulaşım sistemleri, özellikle Amerika’dakilerle karşılaştırıldığında kısılanacak cinsten. “Yoğunluk bölgesi” (**Congestion Zone**) modeli dünyanın geri kalanına örnek olacak cinsten.

8 Barselona: Şehir Yönetimi Fark Yaratıyor

Barselona geçen sene de sıralamada ilk 10'da yer almıştı; onun bu seneki Akıllı Şehirler sıralamasında da olması şaşırtıcı olmasa gerek. Küresel danışma şirketi IDC, iki yıldır İspanya'daki akıllı şehirlerin sıralanması işini yürütüyor ve geçen aylarda yayımlanan son sonuç-

lara göre Barselona, İspanya'daki şehirler arasında birinci görünüyor. Barselona o kadar çok şeyi doğru yapıyor ki, arasından birkaç tanesini seçip öne çıkarmak çok güç. Belediye liderliği, **inovasyon** ve büyük binalarda **gün ışığından yararlanmak** gibi yeşil girişimler beni oldukça etkilemişti. Elektrikli araçlar için kurduğu 200'ün üzerinde şarj noktasından ve park alanlarından bahsetmeyeceğim bile.

Genel olarak öne çıkarsa şehrin yönetimi, 500 veri seti ile finalistler arasından ikinci oldu. Yetkililer, şehri Avrupa'nın önde gelen akıllı şehirlerinden biri haline ve dünyadaki diğer akıllı şehir adaylarına liderlik yapacak seviyeye getirmek istiyorlar. Barselona ayrıca teknoloji sağlayıcıları, şehirler ve hissedarları arasında ortak bir dil yaratmayı amaçlayan **Şehir Protokolü**'nü de başlattı.

Akıllı şehirler hareketi, LEED sertifikalama işlemleri başlamadan önceki yeşil binalar hareketine benziyor. Yeşil binalar hareketinin ilk dönemlerinde mühendisler, duvarlarını düşük uçucu organik bileşene sahip boyalarla boyadıkları ve birkaç kompakt floresan ampul taktıkları binaları "yeşil bina" olarak adlandırıyorlardı. Çoğu tüketicinin iddiaları doğrulama olanağı yoktu. ABD, Yeşil Bina Konseyi LEED'i tanıtarak bütün bunları değiştirdi. Şimdi Birleşik Krallık'taki BREEAM ve LEED, yeşil binaların ne olduğu konusunda daha şeffaf ve açık kriterler sunuyor.

Şehirlerin ve vatandaşların, kendilerini diğer şehirlerle karşılaştırabilecekleri standartlar belirlemeliyiz. Şehirlerin istedikleri sonuçları alması için aynı stratejileri benimsemesi gerekmiyor ancak tüm şehirler daha akıllı ekonomiler, daha akıllı çevre pratikleri ve daha akıllı hareketlilik yaratmak için çaba harcamalı. Umarım bu sıralama bir diyalog yaratabilir ve şehirleri "akıllı aldatmacaların" (smartwash) ötesine taşıyabilir.

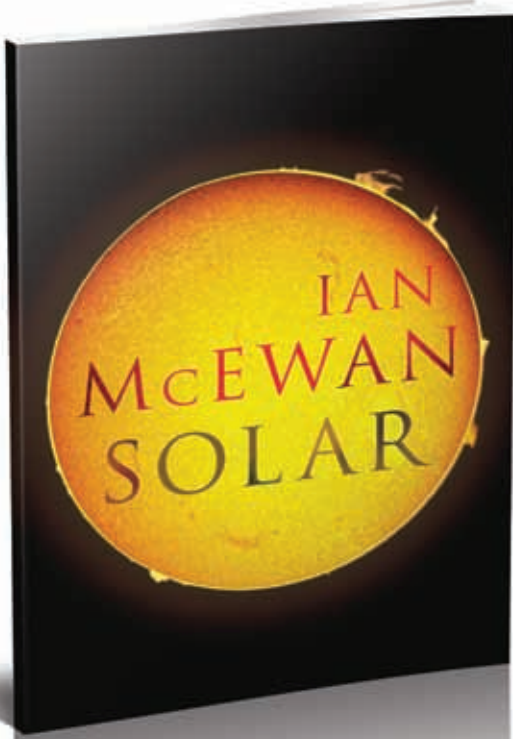
9 Münih: Siemens'in Karargahı

Listedeki ikinci Alman şehri olan Münih, Akıllı Ekonomi'de üçüncü ve Akıllı Yaşam'da ikinci olarak diğer iki şehirden daha üst sıralarda yer aldı. Küresel olarak Münih, Mercer'in Yaşam Kalitesi araştırmasında Avrupa'da sadece Viyana'nın gerisinde kalarak ikinci, dünyada ise dördüncü sırada bulunuyor. Almanya'nın şehirler arasında en az suç oranına ve en fazla uluslararası şirket ofisine sahip şehri olan Münih, ayrıca akıllı şehirler devriminde başı çeken şirketlerden olan Siemens'in küresel karargâhı durumunda. Çokuluslu şirketler içinse pek ideal değil. Öyle ki en iyi başlangıçlar sıralamasında Avrupa'da sekizinci sırada yer aldı.

10 Frankfurt: İlk Yeşil Gökdelen

Münih gibi Frankfurt'un da sıralamada en yüksekte bitirdiği kategori, 10 finalist arasından üçüncü olduğu **Akıllı Yaşam** oldu. Ancak Frankfurt diğer alanlarda da başarılar göstermeyi başardı. Brookings Enstitüsü'nün ekonomi sıralamasında dünyada 57. sırada yer aldı. Ayrıca Foster and Partners tarafından tasarlanıp 1997'de bitirilen dünyanın ilk yeşil gökdelenine (Commerzbank Kulesi) de ev sahipliği yapıyor.

SOLAR ya da Salt Zekâ

Zekâyâ mı, vicdana mı daha çok ihtiyacımız var, gezegenin ve insanlığın geleceği için? Climate Fiction türünün en iyi örneklerinden biri kabul edilen Solar'da, Ian McEwan bu sorunun peşine düşmüş ve arkaplanında iklim değişikliğiyle mücadele ve alternatif enerji üretimi tartışmalarının yer aldığı ilginç bir psikolojik romana imza atmış.

 Heyzen ATEŞ

Bilimkurgunun aksine çevre felaketlerini “yarımın var-sayımsal sorunları” olarak değil çağımızın son derece gerçek problemleri olarak işleyen Cli-fi edebiyatından bahsedildiğinde akla gelen ilk ismin Ian McEwan’ın “Solar” / Güneş Enerjisi yapıtı olduğunu daha önceki yazılarımızda dile getirmiştik. Ayrıca bu yeni edebiyat altbaşlığının didaktik bir dille çevre sorunlarını işlemediğini, genelde bu sorunların tema olarak romanların altmetnine veya temasına yerleştirildiğini açıklamıştık. Solar da insanlığın bencilliğinin dünyaya bedelini, orta yaşlı **Nobel Ödüllü Michael Beard** adlı fizikçiyi kullanarak anlatıyor.

Beard, Nobel Ödüllü olmasına karşın kahramandan çok bir anti-kahraman. Ödülü kazanmasını sağlayan çalışmalar geçmişte kalmış, artık geçimini bir şey üretmeksizin, ününü sömürerek sağlıyor. Konferanslara ve sempozyumlara katılıyor; bir de yeni enerjileri araştıran bir merkezde koltuğu var. “Koltuğu” var

diyorum çünkü iş yaptığı yok. Özel hayatı da rezalet. Bir sürü ilişki ve beş evlilik. Bütün eşlerini aldatmış. Romanın 2000’li yıllarda geçen birinci bölümünü şekillendiren de bu aldatma meselesi. Roller değişip Beard’ın beşinci karısı Patrice, marangoz Tarpın ile onu aldatınca fizikçinin ahlaki yargıları değişiyor. Karısının ihanetine katlanamıyor Beard. Ama ona bile çözüm üretmiyor.

Nobel Ödülü’nü kazandıktan sonra bilimadamı olmaktan çıkıp bürokrata dönüşen, küresel ısınma konusuna duyarsız olduğu halde kaza eseri kendini sürdürülebilir enerji projelerinin ortasında bulan ve koltuğunu kaybetmemek için ara sıra içeriği boş ama halkın anlayabileceği teoriler üreten bilimadamı, yıllardır ilk kez bir şey yapmak zorunda. Zorunda çünkü aldatılmakla gelen acı bir türlü geçmiyor.

Yüzleşmeler, özel hayattan kaçmak için küresel ısınmayı araştırmak için kutba giden bir ekibe katılma, tesadüfi kahramanlıklar ve adamı daha

da sevilmez kılan rezillikler. McEwan, kahramanını haklı çıkarma çabasına girmiyor bile. Ama kutup yolculuğu içsel de bir macera. Ego-su onarılan erkek, yeni bir hayata başlama kararıyla dönüyor eve.

Karısını yeni bir sevgiliyle bulmayı beklemiyor tabii. Patrice’in Aldous adındaki yeni sevgilisi adamın çalıştığı alternatif enerji araştırmaları merkezindeki bilimadamlarından. Hayali, küresel ısınmayla savaşacak yeni bir enerji keşfetmekmiş ve Beard’a Nobel kazandıran teorinin ışıktan elektrik üretmekte kullanılabileceğini bulmuş. Projesini tüm detaylarıyla Nobel Ödüllü bilimadamına anlatıyor. Elinizdeki normal bir roman olsa kutuplardan dönen bilimadamının dünyayı kurtarmayı denemesini beklersiniz ama Solar, bir McEwan romanı olduğundan aydınlanma değil ölümle devam ediyor. Aldous kaza eseri öteki dünyayı boyluyor, Beard da paniğe kapılıp suçu marangoza atıyor.

Polis, Tarpın’i tutukluyor, toplam yedi kere bilimadamını sorguluyor

ve suçsuz olduğuna karar veriyorlar. Dünyayı kurtaracak beceriye sahip olduğu halde bencilliği ve umursamazlığı yüzünden bu sorumluluğu gözardı eden adamımız o kadar vicdansız ki masum birini hapse yollamakla kalmıyor, Aldous'un daha önce kimseye göstermediği proje dosyalarını da kendininmiş gibi sunuyor.

Romanın 2005'te geçen ikinci bölümü, işlediği her suçtan paçayı sıyırarak Beard'ın, Aldous'un çalışmalarıyla yeni enerji kaynakları üreten bir şirket kurup fon arayışına yoğunlaşıyor. Hedef basit: Yatırımcılar bulunacak, New Mexico'da yeni bir Güneş Enerjisi tesisi kurulacak.

McEwan gerçekten dünya tarihini değiştirebilecek bir projenin, insan müsveddесinin ellerine düşüp sefil oluşunu işlerken çok önemli bir konuya da çaktırmadan parmak basıyor: Dünyayı yaşanılır bir yere dönüştürmek adına yapabileceğimiz en basit eylemlerden, çöpleri ayırmaktan, daha az enerji tüketmekten, aldığımız ürünlerde kullanılan malzemelere daha duyarlı olmaktan sırf tembelliğimiz yüzünden kaçınırken Beard'ı küçümsemeye hakkımız var mı gerçekten? Nobelli fizikçinin dünyanın enerji sorununa aldırmanasına yol açan açgözlülük, aldırışsızlık, bencillik gibi özellikler özünde küresel ısınmanın da altında yatan nedenler. **Hepimiz ufak Beard'larız**, doğru olanı yapmak yerine kolayca kaçmayı tercih ediyoruz. En büyük derdimizse kadın/erkek tavlama. Romanın ikinci bölümü de bu sava uygun olarak Beard'ın hayatına çocuk sahibi olmaya kararlı genç bir kadının girişiyle sona eriyor.

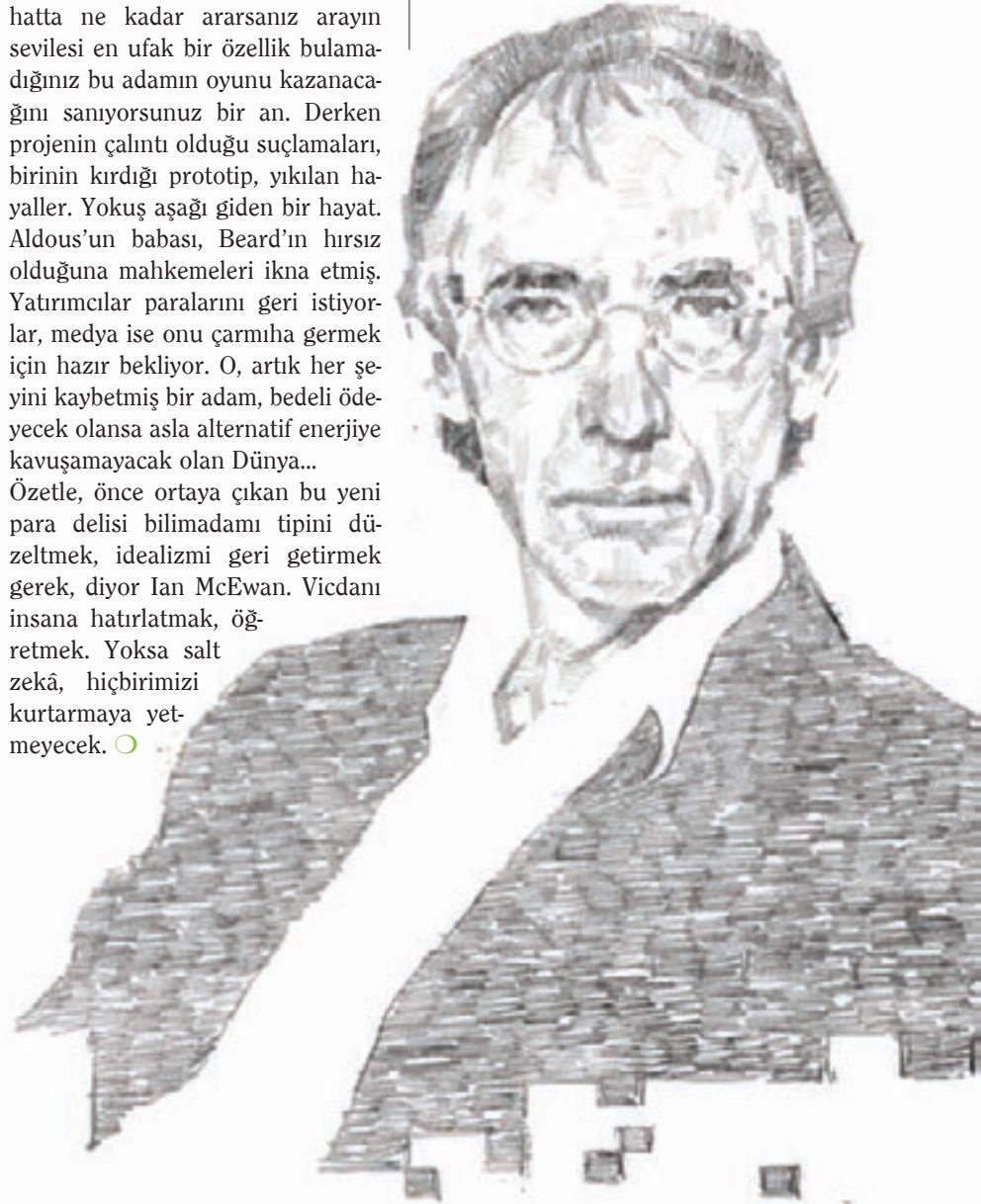
Üçüncü bölümde 2009'dayız. El Paso'da bir otelin barı. Beard, Toby Hammer diye bir ortak bulmuş. Büyük projesi bütün büyük projeler gibi teknik sorunlarla karşılaşmış, bütçe aşılımış. Artık bıçağın kemiğe dayandığı noktadalar. Yıllar,

evlenip çocuk sahibi olan Beard'ı hiç değiştirmemiş. Sevgililerine ve aldatılışına bir de doktorun keşfettiği melanomayı ekleyin. Tarpin serbest bırakıldığında bir yüzleşme bekliyorsunuz ama hayır. Yalan yere suçlanan zavallının kötü adam bellediği kişi Beard değil kendisi hapisteyken yeniden evlenen Patrice. Beard ile buluşmasının nedeni iş dilenmek. Beard hayatını mahvettiği adama iyiliğin bu kadarını bile çok görüyor.

Onca sayfanın ardından hoşlanılmayı alışkanlık haline getirdiğiniz hatta ne kadar ararsanız arayın sevilesi en ufak bir özellik bulamadığımız bu adamın oyunu kazanacağını sanıyorsunuz bir an. Derken projenin çalıntı olduğu suçlamaları, birinin kırdığı prototip, yıkılan hayaller. Yokuş aşağı giden bir hayat. Aldous'un babası, Beard'ın hırsız olduğuna mahkemeleri ikna etmiş. Yatırımcılar paralarını geri istiyorlar, medya ise onu çarmıha girmek için hazır bekliyor. O, artık her şeyini kaybetmiş bir adam, bedeli ödeyecek olansa asla alternatif enerjiye kavuşamayacak olan Dünya...

Özetle, önce ortaya çıkan bu yeni para delisi bilimadamı tipini düzeltmek, idealizmi geri getirmek gerek, diyor Ian McEwan. Vicdanı insana hatırlatmak, öğretmek. Yoksa salt zekâ, hiçbirimizi kurtarmaya yetmeyecek. ○

Bundan böyle, Climate Fiction edebiyatından bahsedildiğinde akla gelen ilk eser, Ian McEwan'ın "Solar" / Güneş Enerjisi yapıtı olacak herhalde.

Yedi Milyon Çiçeğin Adresi Keukenhof

Her yıl mart ortasında açılıp mayıs sonuna kadar ziyaretçilerini ağırlayan Keukenhof, dünyanın en büyük ve en köklü çiçek fuarı. Yazarlarımızdan Tümay Tuncer, Hollanda'nın milli gururlarından biri haline gelen fuarı gezdi ve bizim için izlenimlerini yazdı. Göreceğiniz gibi, Keukenhof, sanattan tarihe, popüler kültürden ekolojiye kadar uzanan bir başka alemin kapılarını aralıyor.

  Tümay TUNCER

1 993'den beri çeşitli aralıklara ziyaret ettiğim Hollanda'daki Keukenhof Bahçeleri niçin bu kadar cazip? Bu yıl kendime bu soruyu sorarak gezdim. 320 bin metrekare alana yayılmış, 15 kilometre yürüyüş parkuru ile 7 milyon çiçek beni karşıladı. 1949 yılından beri de çiçek şovlarıyla insanları karşılamaya devam ediyor. Aslında 64 yıldır çiçek şovları devam ediyor ama bahçenin tarihi, çok daha eskilere, 15. Yüzyıla kadar uzanıyor.

7 milyon lale (Tulipa), nergis (Narcissus), sümbül (Hyacinths), çiğdem (Crocus), dağ sümbülü (Muscari) ve çeşitli bahar çiçekleri en güzel duruşlarıyla dünyanın her yerinden turistleri çekiyor. Özellikle nisan ve mayıs aylarında Hollanda'ya adım atan turistler, mutlaka Keukenhof'a

uğruyor. Bahçeyi geziyor ve yıllardır gelenekselleşen Lisse bölgesindeki geçit törenlerini (**Flower Parade**) seyretmek için sokaklarda kortej oluşturuyorlar. Fotoğrafçılar için ise kolay bulunmaz bir çalışma alanı. Bahçede sergilenen yüzlerce sanat eseri ise, doğanın ve yaratıcı sanatın bir aradaki uyumunu gözler önüne seriyor. Çeşitli fuar alanlarında yer alan çiçek gösterileri, keyifle izlediğimiz dereceye girmiş çiçek tasarımları, belli temaları içeren gösteriler ve eğitici programlarla Keukenhof, her yıl yeni heyecanlar ve görsellerle 800.000-850.000 kadar kişiyi kendine çekmeye devam ediyor.

Keukenhof belki 2-2,5 ay açık kalıyor ancak 12 ayın hummalı botanik ve peyzaj çalışmalarının; yoğun

organizasyon çalışmalarının sonucu gözler önüne seriliyor. İşte bu yüzden bugüne kadar 50 milyon ziyaretçi olmuş ve haklı bir gururla **“Biz dünyanın en güzel bahar bahçesiyiz”** diyebiliyorlar. Giden bir kez daha gitmekten kendini alıkoyamıyor, merak ediyor: “Acaba bu yılın teması ne?”, “Bu yıl hangi görsel şovlar var?”, “Kış soğuk geçti acaba çiçekler açtı mı?”, “Bu hafta açmamış haftaya gidelim.” Evet, baharda Hollanda’nın güney batısında yer alan ve çiçek yetiştiriciliği sektörünün nabzının attığı yerde, dünyanın her yerinden, Çin, Rusya, Güney-Doğu Asya dahil, gelen ziyaretçiler sabahın 8:00’den akşamın 19:30’una kadar bahçeyi dolaşıyorlar. Evlerine dolaşmaktan biraz yorgun ama gayet mutlu dönüyorlar. Bazen kendi-

lerine Keukenhof’u hatırlatacak bir parça eşya alıyorlar.

Keukenhof’un temelde iki amacı var. Bence çok da başarılı olunmuş. Birincisi, çiçek yetiştiriciliği sektörünün bir vitrini olması ve de ikincisi soğanlı çiçeklerin önemini vurgulamak. Burada her ikisini de çarpıcı bir şekilde görebiliyorsunuz. Tüm çiçek üreticileri, çiçeklerini maddi karşılık beklemeden gönderiyorlar ki, bu da bence işin temelini oluşturuyor. Çiçek kültürü bu bölgede coşkuyla yaşamaya devam ediyor; tabii kazandırmaya da...

Şifalı Bitkiler Bahçesi Çiçek Bahçesine Dönüştürülmüş

Keukenhof’un kelime anlamı, aslında **Kitchen Courtyard** yani mutfak için ot yetiştirilen bahçe, avlu de-

mek. 15. yüzyılda bu bölgede avlar yapılıyor. Jacoba van Bavyera Kalesinin mutfağı ve özellikle çocuklar için sebzeler, şifalı bitkiler yetiştiriliyor ve aynı sebeple mutfak bahçesi ismini alıyor. Arazinin o dönemde büyük bölümü yabani çalılıklar, otlarla kaplı; ayrıca Hollanda'nın pek çok yerinde görülen kum tepecikleri, kumullar mevcut. Dönüşüm nasıl başladı diye merak ediyorsanız, devam edelim.

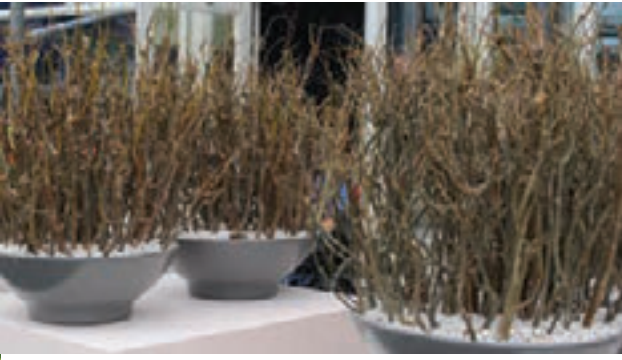
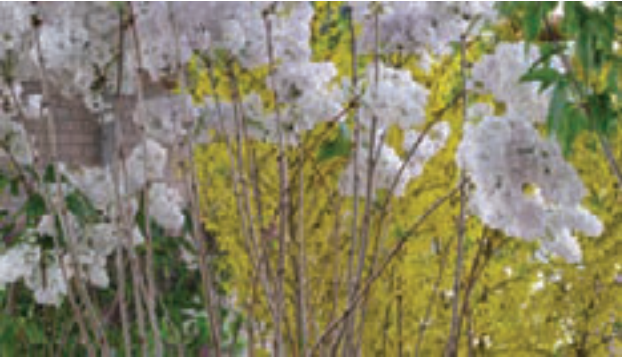
17. ve 18. yüzyıllarda ise Keukenhof, zengin tüccar Baron ve Barones **Van Pallandt** ailesinin olur. 19. yüzyılın ortalarında peyzaj mimarı ve Amsterdam'daki Vondelpark'ın tasarımcıları olan, **J.D ve L.F. Zocher**, Keukenhof'a davet edilir. Peyzaj mimarları, içindeki küçük şatoyu ve bahçeyi İngiliz Bahçeleri şeklinde tasarlayıp düzenler. Zocher, Keukenhof'un şu anki temel tasarımını ve gölü o yıllarda oluşturur. Bu temel tasarım, her zaman Keukenhof'un, İngiliz Peyzaj mimari tarzını yansıtmaya sebep olur.

1949 yılında bir grup önde gelen, müteşebbis, soğanlı çiçek yetiştiricisi ve ihracatçısı, Lisse Belediye başkanının da girişimiyle bir plan yaparlar. Bahar çiçekleri ile bir açık hava sergisi düzenlemek isterler. Kolları sıvayıp; "Keukenhof bizim vitrinimiz olsun, sektörümüzü geliştirelim" derler. Aynı yıl, ilk sergi gerçekleşir. Daha sonra ise; Peyzaj mimarı, **Willem van der Lee** bu parkı, adeta çiçeklerle bir zevk bahçesine dönüştürür. Yıllar içinde Keukenhof büyüyerek dünyanın en güzel bahar bahçesi haline gelir.

Kuzey Hollanda olarak bilinen bölgede lale, sümbül, nergis, milyonlarca çiçeğin renk renk denize kadar uzanan, kilometrelerce tarlalar oluşturduğunu görebilirsiniz. Nisan ve mayıs aylarında **Noordoostpolder Lale Festivali** her yıl düzenleniyor. Çiçek pazarları ve bahçeler ise Amsterdam yakınlarında. **Aalsmeer** ise, dünyanın en büyük çiçek alım satı-

Temelde İngiliz Peyzaj mimarisi unsurlarıyla şekillenmiş bahçede bu yılın konusu: **Büyük Bahçeler Ülkesi, Birleşik Krallık'tı**. Kraliyet Bahçecilik Topluluğu ile birlikte gerçekleştirilen çiçek şovlarında gerek İngiliz Peyzajı, gerek çiçek tasarımı konusunda binlerce ipucu vardı.

mının yapıldığı çiçek borsası. Tüm çiçek festivalleri, kolay ulaşılabilir olması bakımından, toplu taşıma araçlarıyla ulaşılacak yollar üzerinde. Üreticiler ise, Lisse, Noordwijkerhout, Voorhout, Egmond Binnen, Breezand, Hillegom, De Zilk, Sassenheim ve Heemstede gibi küçük kasabalara yayılmış durumda. Kuzey Hollanda bölgesinde herkes ya çiçek yetiştiriyor, ya alım satımını yapıyor ya da bu çiçeklerin görsel şöleninden faydalanmak isteyen turistler için çalışıyor, kazanıyor. Çiçek burada bir yaşam şekli. Toprakların üzerinde yer alan ince kum, ta eski kumullardan kalma gibi görünüyor; zira soğanlı bitkiler süzek kumlu toprağı her zaman tercih ediyor. Hollandalı, doğayı adeta kendi lehine çevirmeyi bilmiş; büyük bir endüstri yaratmış, diyebiliriz.

2013 Keukenhof'un Teması ve Bu Yılki Çiçek Şovları

Temelde İngiliz Peyzaj mimarisi unsurlarıyla şekillenmiş bahçede bu yılın konusu: **Büyük Bahçeler Ülkesi, Birleşik Krallık**'tı. Kraliyet Bahçecilik Topluluğu (Royal Horticultural Society) ile birlikte gerçekleştirilen çiçek şovlarında ve gösterilerde gerek İngiliz Peyzajı, gerek çiçek tasarımı konusunda binlerce ipucu vardı. Özellikle Oranje Nassau Binasında İngilizlere ait tipik kişilerin, yerlerin çiçeklerle tanıtımı yapıldı. Mesela **Beatles**, mesela **Mr.Bean**, **007 James Bond** ve elbette bahçeye çiçeklerle yapılan mozaik, **Big Ben** ve **Tower Bridge** dikkat çekiciydi. Oranje Nassau, Beatrix, Willem Alexander, Juliana, Wilhelmina gibi Hollanda Kraliyet isimlerinin verildiği kapalı gösteri merkezlerinde, beş günde bir değişmek üzere, tüm üreticilerin ve çiçek tasarımcılarının başarılı çiçekleri sergilendi. Ödüllü çiçekler turistlere görsel şölen sundu. Güllerin, lalelerin, sümbüllerin, galaların, nergislerin, frezyaların, papatyaların, orkidelerin, zambak-

Bahçeler arasında dolaşırken her an karşınıza bir heykel çıkabilir. Veya atık materyallerden yapılan banklar üzerinde oturup dinlenirken; yeşilin ve sanatın bir kez daha iç içe insana ne zevkler verdiğini düşünebilirsiniz.

ların, leylakların kokusu ve görüntüsü baş döndürücüydü. Gelecek Bahar'da Keukenhof ziyaretçilerini bekliyor. 2014 yılı için tema belirlenmiş bile: “Enerji”

Keukenhof'ta Sanat da Var

“Sanatsız güzel bir bahçe nedir ki?” diye başlıyor turist kılavuzu. Bu düşünce tarzı, Keukenhof'a ayrı bir bakış açısı, derinlik sağlıyor ve misyon yüklüyor. Her yıl organizasyon, sanatçılara eserlerini sergilemeleri için çağrı yapıyor. Aynı şekilde, sanat eserleri için de bir tema belirleniyor ki bu yıl bu tema “denge” olmuş. **Ansel Sandberg** 25. kez sanat gösterilerinin organizasyonunu üstlenmiş ve çalışmaları 50 kişiden oluşan bir sanatçı ekibiyle gerçek-

leşmiş. Tam bir takım çalışması sergileniyor. Yıllar içinde bahçede pek çok heykel kendine sıcak bir yer bulmuş yerleşmiş. İşte bu yıl katılan sanatçılar: Andreas H. Groten, Ageeth van den Oever, Auke Wassenaar, Ayla Corstanje-Uncu, Caroline Ruizeveld, Charles Hubert-Jansen, Cor de Ree, Cyril Lixenberg, Daniëlle Orelia, Dominiek Steinmeijer, Eric van Wattum, Ernest Joachim, Fred van de Siepkamp, Gemma en Vincent van Leeuwen, Imke Beek, Irma van Koningsbruggen,

Jeltje van Houten, Joke Sentse-Huige, Jolanda Drukker-Murray, Kees Buckens, Lia Koster, Marcel Timmers, Maria Bemelmans, Marian van Puyvelde, Marianne van Schaijk, Martha Wayop, Martin Klopstra, Mayella Geskus, Paula Withagen, Renée Reijnders, Rick Keijzer, Rob Logister, Rolf Wolters ve Tineke Thielemans. Bahçeler arasında dolaşırken her an karşınıza bir heykel çıkabilir. Çimlerin üzerinde başka bir sanat eseri size “Acaba neyi ifade ediyor?” dedirtebilir. Veya atık

materyallerden yapılan banklar üzerinde oturup dinlenirken; yeşilin ve sanatın bir kez daha iç içe insana ne zevkler verdiğini düşünebilirsiniz.

Çeşit çeşit bahçe komplekslerinin bir arada bulunduğu 320 bin metrekare alanda ne bahçeleri mi var?

Ekolojik, zeki ve yaratıcı Mutfak Bahçesi. Bu yer, bahçeden direkt masaya sebze meyve taşımaya amaçlıyor ve gösteriyor. Ruh ve bedenini huzurunu temel alan **Sessiz Bahçe.** Hediyelik renkli çiçekleri satın alabileceğiniz, **Hatıra Bahçesi.** Tüm aile bireylerinin rahat bir şekilde çiçek ekip diyeceği bir bahçe, **Ko-lay Bahçe.** Mobilyadan, duvara, aksesuardan tasarıma, **Tasarım Bahçesi.** Ayrıca **Kamp Bahçesi** ve **Hollanda'nın en ünlü bahçivani Rob Verlingen'in Hayal Bahçesi.** İçinde çocuklar oynarken, büyükler çiçeklerini bitkilerini serada yetiştiriyor, oturuyor. Yani estetik ve fonksiyonellik bir arada Rob'un bahçesinde.

Hummalı bir şekilde Keukenhof, Enerji konusuyla ilgili 2014 Baharı için çalışmaya başladı bile! Bakalım bizi yine nasıl şaşırtacaklar... ○

Lale Bizden mi Gitti Hollanda'ya?

Osmanlı İmparatorluğu döneminde yetiştirilen lale soğanlarının yolculuğu, 16. yüzyılda önce Viyana'ya, oradan da Hollanda'ya ve Kanada'nın başkenti Ottawa'ya kadar sürmüştü. Carolus Clusius 1592 yılında lalelerle ilgili en önemli kitaplardan birini yazdığı anda bakın ne diyor: "Lale soğanları o kadar popüler oldu ki; bahçelere giriyorlar ve soğanları çalıyorlar. Hollanda altın çağını adeta lale ile yaşıyor. Lale resimlerle ve festivallerle gitgide popüler oluyor ve aşırı değerleniyor" diye anlatıyor. 17. yüzyıl ortalarında bu döneme "**Tulip Mania**" yani "**Lale Çılgınlığı**" deniyor ve ekonomik açıdan büyük bir güç oluşuyor. Festivaller halen devam ediyor. Yurtdışına yerleşen Hollandalılar, bu sevgiyi yeni dünyaya da taşıyorlar. New York'ta (New Amsterdam) ve Michigan'da lale festivalleri halen devam ediyor. İşte, Osmanlı'nın çok sevip de dünyaya tanıttığı laleler Türkiye'de yok olurken Hollanda, bizim yıllık dış ticaret gelirimizin neredeyse tamamını sadece çiçeklerden elde ediyor.

1634-1637 Lale Çılgınlığı!

Lale bitkisi, Hollanda kültüründe ve tarihinde önemli bir yer alıyor demıştik. Lale ilk olarak 1500'lü yılların ortasında Osmanlı imparatorluğu tarafından Hollandalılara tanıtıldıktan sonra; bu nadir ve egzotik çiçek gitgide bir statü

sembölüne haline geldi. Hollandalılar bu bitkiyi o kadar çok sevdi ki kısa bir süre sonra finansal tarihte de bilinen olay oldu. 1634-1637 yıllarında, Hollanda'da lale soğanları spekülasyon balonu oluşturdu. Borsada lale fiyatları yeni zirvelere yerleşti ve spekülasyonlar, fiyatları yukarı itmeye devam etti. Lale soğanı fiyatları, onbinlerce dolar (bugünkü eşdeğer fiyatlamaları) olunca birçok spekülasyon fevkalade zengin oldu. Ne yazık ki, lale soğan fiyatları zirve yaptıktan sonra çöktü ve spekülasyonların birçoğu iflas etti. Hollanda da uzun yıllar ciddi bir finansal krize sürüklenmiş oldu.

Ben Yaptım, Olmadı!

“Artık Türkiye’de bir kişinin helikopterden kent planlaması yapması devrinin kapanma zamanı geldi” diyor dergimizin yazarlarından Sibel Bülây. Haliç Metro Köprüsü üzerinden süren tartışma da aynı eksikliği ortaya koyuyor. 21. yüzyılda kentlerin kararlarını, çok daha geniş katımlı müzakereler ve fikir alışverişleriyle almak olmazsa olmaz bir süreç.

 Sibel BÜLAY,
sibel.bulay@gmail.com

2 Temmuz günü **Herkül Millas**, Zaman gazetesindeki köşe yazısını “Haliç’teki asma köprü” konusuna ayırmış ve yazıyı “Gezi olayları nedeniyle” yazdığını belirtmiş. Aynı gün Sabah yazarı **Haşmet Babaoğlu**’nun “Bu köprü olmadı!” yazısının konusu da Haliç Köprüsü’ydü. 3 Temmuz’da **A. Turan Alkan** da Zaman gazetesindeki “**Ben imkânsız istiyorum**” yazısında Haliç Köprüsü’nü ele almış. Sabah’ta yazan **Emre Aköz** de 4 ve 5 Temmuz yazılarını Haliç Köprüsü’ne ayırmış: “İktidar ve estetik: Haliç Metro Köprüsü” ve “O sakil köprüden nasıl kurtuluruz?” Haliç Metro Köprüsü beş gün beş yazıya konu olmuş ve bu dört yazar Haliç Metro Köprüsü’nün tarihi dokuya uyum sağlamadığını yazmış.

“Atatürk Köprüsü’nden görmeye alışık olduğum İstanbul manzarası yara almıştı... Eski ince zarif minarelerle hoş bir zıtlık oluşturan kubbeler artık bir armoni oluşturmuyordu. Bildiğim silüetin olduğu yerde şimdi karman çorman bir şeyler görünüyordu... Asma köprüye ne gerek vardı? Haliç’teki öteki köprüler kolonlar üstünde duruyor... Bu tür bir köprü yapılmış olsaydı İstanbul’un silüeti de korunmuş olacaktı.” **Herkül Millas** “Kafaya taktım, Haliç’in her yanını dolaşıp çeşitli açılardan köprüye bakmaya başladım. Daha beş dakika geçmemişti ki, ne yalan söyleyeyim, içimden ‘yapıldığı yerin dokusu ve tarihiyle bu kadar mı ilgisiz, bu kadar mı uyumsuz bir tasarım olur?’ diye geçirmek durumunda kaldım.” **Haşmet Babaoğlu**

“Üzerinden metro geçirecek yeni köprü, tek kelimeyle Haliç’e, Haliç’in dokusuna ve çevresine yakışmıyor. Esenboğa havaalanı yolundaki çakma asma köprülerin tekrarı; dalı budaklı, mebzul miktarda germe tel ve kazıkla Haliç’in ortasına dikilmiş çelikten bir çalı yığını.” **A. Turan Alkan**

“Tarihi Yarımada’nın bütün silüetini bozan Haliç Metro Köprüsü...”

Emre Aköz

İnsanın ister istemez aklından şu soru geçiyor: Bunca yıl neredeydiniz? Senelerdir odalar, STK’lar, **ICOMOS Türkiye** ve **UNESCO** asma köprüye karşı çıkıyorlardı. Bu tasarımın **Mimar Sinan’ın harikası Süleymaniye Camii**’nin muhteşem görüntüsünü, Tarihi Yarımada’nın silüetini bozacağını anlattılar. “Yaklaşık beş ay önce

ödüllü mimarlar Mücella Yapıcı ve Cem Kozar'a köprünün tamamlanması durumunda Haliç'in nasıl bir görünüm kazanacağını gösteren illüstrasyonlar çizdirmiştik. Şimdi ortaya çıkan sonuç, beş ay önce yaptırdığımız çizimleri bile gölgede bıraktı.” **Ertan Altan, Taraf**, (Yalanlarla inşa edilen bir köprü” 11.03.2013)

Zamanında yapılan bu ikazları niçin dinlemediler veya niçin duymadılar bilemiyorum. Ama artık çok geç. Ve Haliç'te bir felaket gerçekleşti. Haliç'e hiç yakışmayan bu köprü Tarihi Yarımada'nın silüetini düzeltilmesi imkansız bir şekilde bozdu.

Şimdi İstanbul'u yeni felaketler bekliyor: **Avrasya Tüneli, Galataport, Kanal İstanbul, 3. havaalanı, Üsküdar'daki eski düğün salonu arazisi, Tarihi Haliç Tersanesi, Çamlıca Tepesi, vs. vs...**

“Tarihi Haliç tersanesi, tarihi dokusu korunmak suretiyle yeniden ele alınıyor... Hangi anafikirle nasıl bir proje ortaya çıkacağını henüz bilmiyoruz; işin kötü tarafı İstanbul'u yönetenlerin estetik algılarına ve zevkine zerre miskal güven duymayışımız.” **A. Turan Alkan**

Köprüyü beğenmemiş olmanın yanı sıra, bu yazarlar projelerin oluşturulmasında da yanlışlıklar olduğuna dikkat çekiyorlar.

“İstanbul'u genişletip yeniden inşa ederken 'birilerinin' kendi başlarına böylesine önemli kararlar almışlardır yanlış olan. Metot yanlış. Bu tür hayati yapılar aceleyle getirilmeden uzmanlarca tartışılmalıdır. Ama uzmanlardan başka bu tartışmaya herkesin katılmasına fırsat verilmelidir. Köprü projesi kamuoyunda tartışılırdı asma köprü yerine farklı bir öneri de gündeme mutlaka gelecekti. Ve inandırıcı da olacaktı. (...) 'Biz karar verdik köprünün adını X koyduk' yolu, verilen isimden bağımsız, metot olarak

Haşmet Babaoğlu'ndan Turan Alkan'a, Herkül Milas'tan Emre Aköz'e kadar birçok yazar ve gazeteci de, Haliç Metro Köprüsü'nün “olmadığını” ısrarla yazıyorlar.

yanlıştır.” **Herkül Millas**

“...hakikat ortada! 'Ben yaparım, olur!' demekle olmuyor.” **Haşmet Babaoğlu**

“Herkül Milas, hem Haliç Metro Köprüsü'ndeki, hem de Gezi Parkı'ndaki, 'Ben yaptım oldu' yaklaşımının, devlet-vatandaş ilişkisini bozduğunu söylüyor ki bence haklı.” **Emre Aköz**

Hükümete yakın gazetelerde bile AK Parti'nin çok kullandığı “**Ben yaptım oldu**” yaklaşımının yanlış olduğunun yazılması kentlerimiz için yeni bir planlama süreci gerektiğine işaret ediyor.

Bu yaklaşım aynı zamanda Gezi Parkı olaylarının çıkış noktalarından biriydi: İnsanlar kentlerini ilgilendiren konularda çok duyarlılar ve karar sürecine dahil edilmek istiyorlar. Milas'ın da dediği gibi “Bu tartışmaya herkesin katılmasına fırsat verilmelidir.”

Mühendislikte “**root cause**” yani sorunun temel nedeninin belirlenmesini çok önemseriz. Sorunun çıkış noktasında anlaşabilmek, çözümün de ilk adımı oluyor. Türkiye'de artık kentsel planlamanın katılımcı demokrasi anlayışıyla, sağ-sol, hükümet yanlısı-hükümet karşıtı ayrımı yapılmaksızın, yeniden düzenlenmesi gerekir.

Avrupa'da bu konuda çok güzel çalışmalar var (EKOIQ'nun Haziran sayısındaki yazımda bu konuya değinmiştim.) Örneğin Londra Belediye'sinin “London Plan” birliktişiler tarafından değerlendirildiği gibi, isteyen her vatandaşın da düşüncelerini paylaşabilmesi için plan Çince, Vietnamca, Punjabi, Hindi, Bengali, Urdu, Gujarati, Yunanca, Arapça ve Türkçe olarak dağıtılıyor. Görülen o ki yerel kararlara vatandaşın katkısı olduğunda sorunlara daha etkili çözümler geliştiriliyor.

Artık Türkiye'de bir kişinin helikopterden kent planlaması yapması devrinin kapanma zamanı geldi. ○

Çin'in güneybatısındaki **Siçuan eyaletinde** meydana gelen toprak kaymasında ölü sayısı 40'ı aştı. 15 eyaletteki şiddetli yağışlar ve toprak kaymaları, bir hafta içinde 1 milyon 67 bin kişiyi mağdur etti.

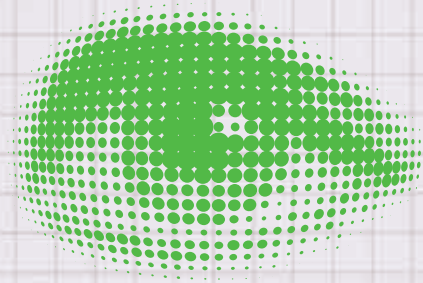
Çanakkale'de bir otomobilin motor bölümüne giren **yılanı çıkarmak için** aracın altına bir kaptaki süt konuldu, tazyikli su ve biber gazı sıkıldı. Bunlara rağmen çıkmayan yılan daha sonra itfaiye ekiplerince çıkartılarak araziye bırakıldı.

Japonya'daki Fukuşima felaketiyle güçlenen nükleer enerji karşıtlarına rağmen bu teknolojiye faydalanmak isteyen ülkelere her yıl yenileri ekleniyor. Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu, isim vermeden 29 ülkenin ilk kez nükleer enerji programı geliştirmekte olduğunu açıkladı. Bağımsız uzmanlarca hazırlanan **2013 Dünya Nükleer Endüstri Durumu Raporu**'nda, söz konusu 29 ülke arasında ilk kez nükleer santral siparişi veren Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri ve Belarus'la birlikte bu konuda çalışmalarını sürdüren ve 2030 yılından önce üretime geçmeyi hedefleyen Suudi Arabistan, Ürdün, Bangladeş, Vietnam, Litvanya ve Polonya'nın da bulunduğu kaydediliyor. Rapor göre haziran sonu itibarıyla dünyada toplam 427 nükleer santral faaliyetten 66 yeni santral inşaatı sürüyor.

Dönemin Başbakanı Adnan Menderes ve arkadaşlarının 1960 askeri darbesi sonrası idam edildiği **Yassıada, müze olmayı beklerken imara açıldı**. Yüzde 5 olan inşaat izni yeni plan ile yüzde 65'e çıkarıldı.

Japonya'da 2011 yılında meydana gelen 9 büyüklüğündeki deprem ve tsunaminin ardından **Fukuşima Nükleer Santrali**'nde patlak veren krizde koltuğundan ayrılmayan

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Fukuşima Nükleer Santrali'nin müdürü Masao Yoshida kanserden öldü; Yassıada imara açıldı; inekler yol kesti; 220 bin TL'ye satılık zürafa; atık odaları zorunlu hale geliyor; hayvanlı sirkler kapatılsın...

 Gözde İVGİN

müdür **Masao Yoshida** kanserden öldü.

İstanbul'da **Kuşdili Çayırı**'nın

(Eski Salı Pazarı) yeşil alan olarak düzenlenmesini ve yeraltına otopark yapılmasını öngören İBB Meclis kararına tepki gösteren **Kuşdili Platformu** üyeleri, Kuşdili'nin imara açıldığını ve bu haliyle kurtarılmadığına, aksine kaybedildiğine dikkat çekti. Platform üyelerinden Gülsün Gökalp, alanın imara açılmış olduğunu belirterek, otopark bahanesiyle imara açıldığını ve betonarme bir yapının üzerine yeşil alanı olamayacağını söyledi. İBB Meclis Komisyonu'na o alanın tümüyle yeşil alan olarak düzenlenmesini isteyen bir önerge verdiklerini belirten CHP İBB Meclis üyesi İnci Beşpınar ise önergenin AKP'liler tarafından reddedildiğini aktardı ve karara dava açacaklarını belirtti.

Çin Hükümeti, protestolar ve internet üzerinde "**Masum bir gezinti**" sloganıyla örgütlenen yürüyüşler üzerine, güneydeki Jiangmen kenti yakınlarında **uranyum işleme tesisi** kurulması projesini iptal etti.

İstanbul Beykoz'da ormanlık alanda beş ayrı noktada yangın çıktı. Yangına havadan ve karadan güçlekle müdahale edildi. Bir önceki gün, yine aynı bölgede yangın çıkmış ve 5 hektarlık alan yanmıştı. Yetkililer kundaklama ihtimali üzerinde duruyor. Ancak 3. köprü skandalından sonra gelen tepkiler, yangının bilinçli çıkarıldığı iddiası yönünde...

Fatih Belediyesi'nce 'kentsel yenileme alanı' ilan edilen Ayvansaray'ın tarihi Türk Mahallesi'nde bir skandal daha yaşandı. Belediyeden yenileme projesinin ihalesini alan **Altınboynuz Turizm İnşaat Şirketi**'ne ait kepçeler, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nden izin almadan kaçak kazı yaptı. Arkeolog gözetiminde yapılmayan kaçak kazı sırasında, tarihi **Meryem Ana Kilisesi** ile şantiye alanı arasında kalan yolun hemen altında yaklaşık üç metre büyüklük-

ğünde tonozlu bir yapıya rastlandı. Ancak şirket durumu Arkeoloji Müzesi'ne bildirmek yerine tonozlu yapıyı kepçelerle yıkmayı tercih etti. Müze görevlileri şantiye alanında yaptıkları çalışma sonucunda tonozlu yapının tamamen yıkıldığını ve yapının bulunduğu alanın ise firma tarafından çamurla kapatıldığını tespit etti. Anıtları Koruma Kurulu, inşaatın durdurulmasını istedi.

İstanbul'da **3. Köprü İnşaatı** ve bağlantı yollarının yarattığı doğa katliamını protesto etmek ve basın açıklaması yapmak isteyen yüzlerce bisikletli, Beşiktaş İskele meydanında buluşup gruplar halinde üçüncü köprünün yapılacağı doğa harikası Garipçe Köyü'ne pedal salladı. Yolları önce polis tarafından kesilen bisikletliler, Garipçe Köyü girişine geldiklerinde, bu kez jandarma tarafından durduruldular.

İçişleri Bakanlığı ve İzmir Valiliği, **Gazimir'de bir kurşun fabrikasından yayılan radyasyon** nedeniyle sorumlular hakkında soruşturma başlatılmasına ilişkin başvuruya red cevabı vererek, dosyayı işleme koymadı. Red kararında, sorumluluk Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'na atıldı. **Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi**, konuyu Danıştay'a taşıdı.

Bolu **Abant Tabiat Parkı** ile Mudurnu yolunu birbirine bağlayan 13,5 kilometrelik yolda, genişletme çalışmaları kapsamında yüzlerce ağaç kesildi. CHP Bolu Milletvekili Tanju Özcan, araç girişinin engellenmesinin amaçlandığı Abant Tabiat Parkı'nda, Abant-Mudurnu arasında ulaşımı sağlaması planlanan yol için 80 ile 100 bin arasında ağaç kesileceğini söyledi.

İstanbul Kadıköy Meydanı'nda **"İklim İçin Harekete Geç! Başka Bir Enerji Mümkün"** eylemi düzenlendi. Eyleme, Türkiye'nin yanı-

sıra dünyanın çeşitli ülkelerinde de insanlar katıldı. Binlerce eylemcinin bulunduğu meydana çevre kirliliğine ve hükümetin tavrına ilişkin pankartlar açıldı. Eylemde bir konuşma yapan **Greenpeace International Genel Direktörü Kumi Naidoo**, "Yenilenebilir enerji yetecek durumda iken neden hükümet kirli enerjiye yatırım yapıyor" diye sordu.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, aralarında aslan, kaplan gibi hayvanların da yer aldığı hayvanat bahçesinde yaşayan bazı türleri satacak. Satılığa çıkarılması planlanan hayvanlardan **zürafa 220 bin TL** değerle ilk sırada yer alıyor. Satılmak istenmesinin gerekçeleri ise ya-

şanan 'barınak sorunu' ve 'hayvan popülasyonunun artması' olarak gösteriliyor.

İstanbul'un çılgın projesi, **Kanal İstanbul**'un güzergâhı ve güzergâhta yapılacak yeni yerleşim birimleri netleşti. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın talimatıyla Türkiye'nin önde gelen proje şirketlerinden birisinin hazırladığı 44 kilometre uzunluğundaki Kanal İstanbul projesi içinde 325 bin dönüm alana iki tane şehir kuruluyor. Ayrıca kanal üzerine iki yakayı birbirine bağlayan 12 tane de köprü yapılması planlandı.

Enerji yatırımları kapsamında geçen yılı 57 bin 59 MW'lık kurulu güçle kapatan Türkiye, Haziran sonu itibariyle elektrik kurulu gücünü 60 bin 121 MW kapasiteye çıkardı. 2013 yılında devreye giren 3 bin 61 MW'lık yeni kapasitenin büyük bölümünü, toplam bin 924 MW kapasiteye sahip **doğalgaz santralleri** oluşturuyor. Türkiye'de yılın ilk yarısında 60 yeni elektrik üretim santrali devreye girdi.

Mersin Akkuyu Nükleer Santrali'ne dair ÇED raporu, Çevre Bakanlığı'na sunuldu. Yaklaşık 3 bin sayfadan oluşan ÇED raporu, nükleer santral inşaatına başlanması açısından en kritik adımlardan biri olarak kabul ediliyor. Rapor hakkındaki kararın üç ay içinde çıkması bekleniyor.

Munzur ve Pülümür çaylarının birleştiği noktada yer alan ve Aleviler için kutsal kabul edilen, içerisinde yüzlerce ağaç, yeşil alan bulunan 16 bin 500 metrekarelik **Gola Çetu Parkı** için, baraj gölü sahasında kaldığı gerekçesiyle mahkeme yıkım kararı verdi. Tunceli Belediyesi de 2 milyon 200 bin lira para cezasına çarptırıldı. Ancak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, yıkımın söz konusu olmadığını açıkladı.

Türkiye'deki **hayvanlı sirklerin kapatılması** için imza kampanyası başlatıldı. **change.org**'ta başlatılan kampanyanın açıklamasında, Türkiye'nin de dahil olduğu "Evrensel Hayvan Hakları Beyannamesi"ne göre tüm ülkelerin bu ahlaki sorumluluğu yerine getirme zorunluluğuna vurgu yapılarak, tüm dünyada hayvanlı sirklerin yasaklanması gerektiği söylendi.

Bursa'nın Orhaneli İlçesi'ne bağlı 350 nüfuslu Başköy'de içme sularının mermer ocakları tarafından kirletildiği gerekçesiyle, iki mermer ocağının kapatılması için dava açan köylüler, firma yetkililerinin ÇED toplantısı için köy meydanına gelmesine büyük tepki gösterdi. Özel-

likle kadınların, düdük çalarak, ellerinde taşıdığı '**Suyumuza dokunma**' yazılı pankartlarla protesto ettikleri heyet, çareyi kahveye sığınmakta buldu. Heyet daha sonra jandarma ekipleri eşliğinde köyden ayrılabilirdi. Açılan dava sonucu Bursa 1. ve 2. Bölge İdare mahkemeleri, mermer ocakları hakkında, 'kapasite dışı çalıştığı' gerekçesiyle 'yürütmeyi durdurma kararı' vermişti.

Haliçport için 2012'de hazırlanan ön etüt projesi ortaya çıktı. Proje de vinçlere asılan dev ekranlar, yat limanı ve satışların yapılacağı showroom, kafeler ve dönmedolap yer alıyor. Koruma Kurulu'nun "Uygulama İmar Planı olmadan değerlendirilemez" kararına rağmen planlar yapılmadan ihaleye çıkıldı.

Bursa'da bir tekstil fabrikasında ipliklerin renklendirilmesinde kullanılan toz kimyasal maddenin suyla temas etmesi sonucu **30 işçi zehirlendi**.

Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı gibi kuruluşların üç kattan daha fazla olan binalara **atık odaları zorunluluğu** getirilmesi talebine, **Çevre ve Şehircilik Bakanlığı**

yeşil ışık yaktı. Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nde yapılacak değişikliklerle, üç ve daha fazla katlı yeni binalarda evsel atık ayrıştırma sistemi zorunlu olacak. Atık toplama merkezinde ayrı ayrı toplanacak çöpler, lisanslı kuruluşlarca haftada bir gün toplanacak. **Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı**, konuyla ilgili bir projeye destek vererek **Tokat**'ta pilot uygulama başlattı.

UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan **tarihi İstanbul Surları**'nın Yedikule kapısının yanına, illegal şekilde ikinci bir kapı açıldı. İş makineleriyle 2006 yılında tahrip edilen kısımda şimdi çevre düzenlemesi kapsamında park yapılıyor. Yurttaşlar surların, TOKİ'nin yaptığı Yedikule Konakları'na ulaşımı kolaylaştırmak için bir gecede yıkıldığını öne sürüyor. Fatih Belediyesi yetkilileri, Yedikule kapısının yanında açılan kapının surların zaman içinde doğal olarak yıkılması sonucu oluştuğunu savunuyor.

Konya'nın **Yunak İlçesi**'nde kendisine hakaret ettiğini öne sürdüğü market sahibi 39 yaşındaki Tekin Erdağ'a, markette müşterilerinin gözü önünde tokat atan Belediye Başkanı AKP'li Yusuf Bayat, Sulh Ceza Mahkemesi tarafından **450 ağaç dikmekle cezalandırıldı**.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, **Taksim Gezi Parkı'nı 8 bin metrekare daha büyütüyor**. İBB'nin yazılı açıklamasına göre, Gezi Parkı'nın Cumhuriyet Caddesi yönünde ve alt kısmında kalan dükkanların enkazının kaldırılmasının ardından, bu alanın da yeşillendirilmesi çalışmasına başlandı.

Sağlık Bakanlığı kozmetik ürünlerin içerik maddelerini mercek altına aldı. Avrupa Komisyonu Bilimsel Komitesi ile birlikte yürütülen çalışma kapsamında, oje başta olmak

üzere kozmetik ürünlerde sıkça kullanılan üç çeşit kimyasal maddeye rastlandı. Kimyasallara yasak ve sınır getirilmesi kararı alındı.

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, **Tuz Gölü ve çevresini** Özel Çevre Koruma Bölgesi geçici aday listesi-ne dahil etti.

Türkiye'deki çevre mücadelesi, AVM'ye dönüştürülmek istenen Gezi Parkı mücadelesiyle ivme kazanırken, **İzmir'in "akciğerlerinden" İnciraltı**, göz göre göre yok edilmek isteniyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 650 hektarlık İnciraltı bölgesi için hazırladığı imar planında, 300 bin metrekarelik alışveriş merkezi ve ticaret alanı bulunduğu ortaya çıktı. Kentin EXPO 2020 adaylığının bu talana kılıf olarak kullanıldığını vurgulayan meslek odaları, yağmayı davalarla engellemeye çalışıyor.

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı **Binali Yıldırım**, Haydarpaşa Garı'nın faaliyetlerine ilişkin yaptığı açıklamada "**Haydarpaşa Garı orada duruyor**, oraya sefer yapılmayacak, demek istediğimiz bu. Yoksa Haydarpaşa Garı'nın kapatılması gibi bir şey söz konusu değil. Proje

Marmaray Projesi değil, banliyö hatlarının yenilenme projesidir, banliyö hatlarına üçüncü hat, hızlı tren hattı ilave etme projesidir. Bu konuda bir yanlış anlaşılma olmasın" diye konuştu.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Hükümet tarafından hazırlanan ve sivil toplum kuruluşlarının tepkisini çeken "**Haydarpaşa Manhattan**" projesi için Haydarpaşa Garı ve çevresini kapsayan 110 hektarlık alan için ilk ihaleyi açtı. Bugüne kadar hükümetin bir projesi olarak bakılan işe, İstanbul Büyükşehir Belediyesi de, ihaleyle dahil oldu.

Antalya'nın Finike ilçesi Alacadağ köyü sınırlarındaki **Kızılcık Yaylası**'nda, binlerce sedir ve çam ağacının katledildiği alanda, '**Duran Adam**' eylemi yapıldı. Ağaçların kesilmesine karşı mermer ve taş ocaklarının kapatılması için mücadele veren Antalya Kent Konseyi Tüketici Hakları Çalışma Grubu Başkanı **Ali Ulvi Büyüknohutçu** ve yöre halkından **Doğan Çağrı**, taş ocaklarının olduğu alanda durma eylemi gerçekleştirdi.

Zorlu madencilik için Meta Nikel Kobalt Madencilik Sanayi ve

Ticaret A.Ş. tarafından Manisa'nın Gördes ilçesinde Gediz vadisinin "Sülfürik Asit Liç Yöntemi" ile nikel çıkarılacak. ÇED raporu alınmasına tepki gösteren **Turgutlu Çevre Platformu**, Gediz vadisinin maden şirketlerine kurban edileceği uyarısında bulunuyor.

Van'ın Erciş ilçesine bağlı Çatak-dibi (Zortul) köyünde yapılması planlanan **deprem konutları için 250 bin ağacın kesilecek** olmasına tepki gösteren köylüler, ağaçların kesileceği bölgede nöbet tutuyor. Ağaçları korumak için imza kampanyası da başlatan köylüler, "**Ağacımızı kestirmeyiz**" diyor. Ağaçların kesilmemesi için ne gerekiyorsa yapacaklarını belirten köylülerden **Elvan Karaman**, Erciş Kaymakamı **Barbaros Baran**'ın 250 bin ağacın kesileceği haberlerini yalanlayan açıklamasına da tepki gösterdi.

Yalova'daki "**Atatürk Arboretum**"u olarak bilinen alan, 5 yıldızlı otel yapılmak üzere satıldı. Yalova Belediyesi, yaklaşık 80 dönüm araziye beş ayrı parsel olarak ihale etti.

Yeniden başlatılan **Yenikapı arkeolojik kazılarında** 1500 yıllık bir ticari tekneye ulaşıldı. Uzak limanlara sefer düzenlediği sanılan tekneyle birlikte, Yenikapı Marmaray-Metro arkeolojik kazılarında bulunan batık gemi sayısı toplam 37'ye çıktı.

Ardahan'da, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün konvoyu geçerken meralardan dönen **inekler yol kesti**. Yoldan geçen ineklerin sahiplerine 77TL para cezası kesildi.

KAYNAKLAR: Evrensel, Yüksekova-haber, baskahaber.org, Skytürk, Dünya, Radikal, Milliyet, Cnntürk, Cumhuriyet, Anadolu Ajansı, Habertürk, T24, Agos, Sabah, Hürriyet, Doğan Haber Ajansı, Sol, demokratehaber.net, BBC Türkçe, Bursa'da Bugün, Birgün.

Halatları Fora Ederken Doğayı da Düşünün Sürdürülebilir Yelkencilik

Yazar: Dieter Loibner

Çeviri: Doğan Çelen

Yayınevi: Amatör Denizcilik Federasyonu

Dieter Loibner'in "Sürdürülebilir Yelkencilik" isimli kitabı, amatör denizcilerin doğayı nasıl daha etkin koruyabileceği, kirliliğin kaynakları, çevresel sorunların neden ve sonuçlarını ve çözümlerini tek tek orta koyaan iyi bir referans kaynağı. Loibner, yelkenlilerin bisikletten sonraki en yeşil araç olduğu verisinden yola çıkıyor ama yelkencilerin çok da melek olmadığını şu sözlerle teslim ediyor: "Pis suyumuzu dışarı basıveririz, hava ve denizi kirleten dizel veya benzinli motorları bayıla bayıla kullanır, kakamozu önlemek için zehirli boyaları sürer ve tekne temizliğimizi çevreyi kirleten deterjanlarla yaparız. Teknemizde elektrik enerjisi ihtiyacını tavana vurduran ıvır zıvırı biriktirmeye pek meraklıyızdır ve işleri bittiğinde çöp yığınlarımızın dışında gidebilecekleri başka yerleri olmayan 'tüket-at'a uygun tasarlanmış ürünlerle etrafımızı doldurup dururuz." Kitap deniz sevgisinin yanına gezegeni de koyanlar için harika bir el kitabı...

Sağlıklı Yaşam İçin Doğal Temizlik Önerileri Ekolojik Temizliğin Kitabı

Yazar: Erkan Şamcı

Yayınevi: Hayat Yayın Grubu, 2013

Ekolojik Temizliğin Kitabı kitabının arka kapağında Erkan Şamcı soruyor: "Evinizin zehirli bir gaz odası olabileceğini hiç düşündünüz mü?" Alın size dakika bir, gol bir. Öyle ya siz ya da evinizdeki yardımcınız bütün gün uğraştınız. Evinizi bal dök yala hâle getirirsiniz. Odalarımız mis gibi lavanta, bahar esintisi falan kokuyor ya. Hah, işte o aslında zehirli gaz. Bugün birçok temizlik ürününün sağlık riskleri genel kamuoyuna açıklanmıyor. Yani tuhaf bir ketumluk söz konusu. İşte bu durum Erkan Şamcı'yı epey kızdırıyor: "Bu kitabı kızdığım için yazdım... Temizlik ürünleri yapıp satan çoğu dünya çapında çalışan firmalara insan sağlığını hiçe sayarak sadece leke-kir odaklı çalıştıkları için kızıyorum. Lekeyi temizleyen insan ve çevre sağlığını bozdukları için kızıyorum." Peki, konvansiyonel ürünlerin dışındaki seçenekler neler? Örneğin kızartma yağına eklemek atarak yağın yeterince kızıp kızmadığını kontrol edebiliyoruz ama aynı anda dumana ve yağın etrafa sıçramasını da engelliyoruz. Bunu ve karabiberin çamaşır yıkarken ne işe yaradığını, böcekleri kovmak için doğal likit hazırlamanın yollarını da bu kitaptan öğrenebilirsiniz.

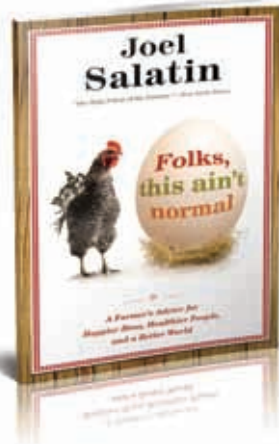
Dostlar Bu Normal Değil Folks This Ain't Normal

Yazar: Joel Salatin

Yayınevi: Hachette Book Group, Ekim 2011

"**Tavuklarım** mutlu mu diye düşünen" çiftçi Joel Salatin'i hatırlarsınız. Kendisinin yeni kitabının başlığı "Dostlar Bu Normal Değil". Nedir normal olmayan? İşte kitaptan bir sahne: Joel Salatin bir gün hanımefendi bir müşterisine hediye paketi hazırlar. Pakette domuz pirzolası, biftek, yumurta ve bütün piliç vardır. Birkaç gün sonra bir telefon gelir. Müşterisi der ki, "Her şey için sağolun da, tavukla ne yapacağımızı bilemedik." Salatin küçük dilini yutmak üzeredir. Nasıl yani problem

nedir? "Tenceremiz yok bizim der" karşısındaki kadın kısaca. "Peki, nasıl yemek pişiriyorsunuz" diye sorar Salatin ve anında pişman olur: "Pişirmiyoruz kutuyu alıp mikrodalgaya koyuyoruz." Kısaca Joel Salatin 21. yüzyılın yeme alışkanlıklarının pek normal olmadığını, basit ve sürdürülebilir hayatlarımızı çok önce bıraktığımızı söylüyor. Belki pestisit, GDO, kimyasal gübre kullanmayan bir Joel Salatin bazılarımızın gözüne daha anormal gözüküyor ama o bize hem pratik hem de felsefi tavsiyeler vermeye devam ediyor. Kimbilir tavuk haşlamayı unutmasak iyi olabilir belki ne dersiniz?

"SABANCI OSCARLARI"NDAN ÜÇ ÖDÜLLE DÖNDÜK

Sabancı Altın Yaka Ödülleri **İnsana Yatırım** Kategorisi'nde birincilik ödülü kazandık. Ayrıca, Sinerji Kategorisi '**Kurumsal Alt Kategorisi**'nde birinciliğe, Pazar Odaklılık Kategorisi'nde ise '**Gelişim Ödülü**'ne layık görüldük.

Biz kimya yaratıyoruz dünya turu

Dünyada 10 şehirden sonra
Ağustosta İstanbul'da

Araştırmalara göre 2050 yılında dünyada 9 milyar insan yaşayacağını biliyor muydunuz?

Doğal kaynakları alışageldiğimiz şekilde tüketmeye devam edersek, gelecekteki talebi karşılamak için 3 yer küreye ihtiyacımız olacak. Bu bilinçle ve dünyanın lider kimya şirketi olmanın verdiği sorumlulukla, çevre ve iklimin korunması, artan nüfusun beslenme ihtiyaçlarına cevap verilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması için kimya çözümleri üretiyoruz.

www.basf.com.tr - bilgi@basf.com

 BASF

The Chemical Company